

A large, bold, white letter 'L' is positioned on the left side of the page. The background is a dark, semi-transparent image of several books, with some titles like 'Morava', 'Kompendium', and 'NARATIVNÍ ZPŮSOBY V ČESKÉ' visible.

Ústav pro českou

literaturu AV ČR, v. v. i.

Institute of Czech

Literature of the CAS

Výroční zpráva 2022

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
Institute of Czech Literature of the CAS

Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1, Czech Republic
T +420 222 828 111, +420 222 828 117
IČO/ID# 68378068 DIČ/VAT ID# CZ68378068

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2022

Vyhotovena 6. 6. 2023

Auditorem ověřena dne 15. 6. 2023

Dozorčí radou pracoviště projednána dne 15. 6. 2023

Radou pracoviště schválena dne 20. 6. 2023

V Praze dne 20. 6. 2023

Obsah

1. Věda a výzkum	3
1.1 Rámce činnosti ÚČL.....	4
1.2 Činnost výzkumných útvarů	8
1.3 Přehled řešených projektů	21
1.4 VI. kongres světové literárněvědné bohemistiky „Na křižovatkách“	24
1.5 ÚČL držitelem HR Excellence in Research Award	28
1.6 Činnost velké výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie	30
1.7 Strategie AV21	40
1.8 Ocenění pracovníků a pracovníků ÚČL.....	44
2. Publikace	46
2.1 Knihy pracovníků a pracovníků ÚČL.....	47
2.2 Nakladatelská činnost ÚČL	59
2.3 Z důležitých studií a kapitol v monografiích, časopisech a sbornících	61
2.4 Souhrnné údaje o publikační činnosti (ASEP a RIV).....	68
3. Mezinárodní spolupráce	69
3.1 Zahraniční vědci a vědkyně v ÚČL.....	70
3.2 Badatelky a badatelé ÚČL v zahraničí	73
3.3 Mobilitní projekt Hranice literární vědy II	75
3.4 Konsorcium literárněvědné bohemistiky	77
4. Výuka a popularizace	78
4.1 ÚČL školám	79
4.2 Pedagogická spolupráce s vysokými školami	82
4.3 Popularizační činnost.....	86
4.4 Účast na literárním dění.....	89
4.5 Služby pro veřejnost	91
5. Hospodaření	94
5.1 Rozpočet.....	95
5.2 Náklady	96
5.3 Výnosy	97
5.4 Majetek.....	98
6. Orgány pracoviště	99
6.1 Ředitel pracoviště	100
6.2 Rada pracoviště.....	101
6.3 Dozorčí rada.....	104
7. Další informace	106

8. Zpráva auditora o ověření účetní závěrky a zpráva auditora k výroční zprávě.....	109
9. Rozvaha	114
10. Výkaz zisku a ztráty.....	117
11. Příloha k účetní závěrce	120

---

1. Věda a výzkum

1.1 Rámce činnosti ÚČL

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. (ÚČL), je největším neuniverzitním pracovištěm v České republice, které se věnuje základnímu výzkumu v oblasti literární vědy. Je garantem výzkumu národní identity v oblasti literatury a nejsilnější institucí svého vědního oboru – literárněvědné bohemistiky – ve světovém měřítku. Předmětem výzkumů prováděných v ÚČL jsou historie i současnost české literatury v jejím jazykovém i teritoriálním vymezení (tedy literatura v českém jazyce i literatura z Čech, Moravy a Slezska v různých jazycích, které se zde v historii používaly, zejména latinském, českém, německém). K předmětu bádání pracovníků a pracovník ÚČL patří dále vztahy české literatury s literaturami jiných jazyků či regionů, teorie literatury a rovněž literární život v českých zemích od jeho počátků až po dnešek. Zabývá se přitom jak literaturou uměleckou, tak i populární či triviální, dále pak dějinami českého divadla a dramatu.

Kulturní dědictví země a specifická situace české literatury i literární vědy jsou reflektovány v bádání, překladatelské a editorské činnosti členů a členek ÚČL na poli teorie. Zde ÚČL nejčastěji překračuje hranice národní filologie směrem k obecným otázkám literatury a k problematice literatury srovnávací. Svou pozornost věnuje ÚČL v oblasti teorie také dědictví pražské strukturalistické školy, s níž je jako instituce historicky spjat. Výzkum zasahuje i do oblasti teorie výtvarného umění, mediálních studií, filozofie a kulturní antropologie. Pro literárněvědnou bohemistiku v národním i mezinárodním kontextu vytváří ÚČL organizační centrum a informační zázemí. Vydává dva odborné časopisy, ústřední oborové periodikum *Česká literatura*, a ve spolupráci se Společností pro výzkum 18. století i mezioborovou revue *Cornova*. ÚČL také poskytuje studijní pobyty badatelům a studentům ze zahraničí, provozuje veřejně přístupné knihovny v Praze a v Brně. ÚČL se rovněž zaměřuje na informační služby pro odbornou, studentskou a občanskou veřejnost, poskytované prostřednictvím digitálních knihoven, bibliografických a slovníkových databází. Využití těchto internetových služeb překračuje milion návštěv ročně.

ÚČL má dvě pracoviště, pražské a brněnské, jejich badatelský program je společný a oddělení jsou rozložena napříč těmito pracovišti. Členové výzkumného sboru ÚČL se zapojují do vysokoškolské výuky, přičemž ÚČL sám je školicím pracovištěm postgraduálního studia, tradičně ve spolupráci s Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a s Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity v Brně, od roku 2019 dále i ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci a s Filozofickou fakultou Ostravské univerzity.

Od roku 2016 ÚČL provozuje velkou výzkumnou infrastrukturu Česká literární bibliografie a je spoluvydavatelem ediční řady Česká knižnice, zprostředkující studentům, pedagogům a širší veřejnosti klasická díla české literatury od středověku po současnost.

V průběhu roku 2022 bylo v Ústavu pro českou literaturu AV ČR úspěšně završeno několik velkých kolektivních projektů, jimiž se tato instituce profiluje jako vůbec největší bohemistické pracoviště: Tým vedený prof. Pavlem Janouškem, nositelem ocenění Praemium Academiae, dokončil a vydal rozsáhlou publikaci *Dějiny české literatury v Protektorátu Čechy a Morava*, mapující podoby literární tvorby mezi rokem 1938 a 1945. Zkoumá, jak tuto tvorbu ovlivňovaly, měnily a formovaly dějinné události, jako byl mnichovský diktát a následná německá okupace, vypuknutí druhé světové války a proměny situace na frontách až po osvobození v květnu 1945. Druhou monografií, završující práci týmu literárních teoretiků vedeného doc. Alicí Jedličkovou, je kniha *Narativní způsoby v české próze 19. století*, jež je prvním soustavnějším průzkumem vlastností českého vyprávění v průřezu žánrovým polem a několika desetiletími 19. století. Významné výstupy pracovníků ÚČL byly vydány i v respektovaných zahraničních nakladatelstvích, jako například *Censorship of Literature in Austria 1751–1848* (Brill) či *Computational Stylistics in Poetry, Prose, and Drama* (De Gruyter).

Obr. 1.1 Laureát Ceny předsedy GA ČR za nejlepší projekt z oblasti společenských a humanitních věd ve videoportrétu z produkce Grantové agentury, zdroj: YouTube GA ČR (<https://www.youtube.com/@GrantovaAgentura>)

Oba výše zmíněné kolektivní projekty byly realizovány s podporou Grantové agentury České republiky. Skutečnost, že projekty ÚČL jsou dlouhodobě u GA ČR úspěšné (v roce 2022 bylo rozhodnuto o podpoře čtyř nových projektů), potvrzuje mj. i skutečnost, že roku 2022 získal dr. Petr Plecháč Cenu předsedy GA ČR za nejlepší projekt z oblasti společenských a humanitních věd. Projekt Stylometrická analýza básnických textů byl zaměřen na určování autorství básnických textů pomocí strojového učení a na sklonku roku jej hlavní řešitel prezentoval i na půdě Vědecké rady AV ČR. Z dalších ocenění pro pracovníce ÚČL lze zmínit udělení Ceny Josefa Hlávky Pavle Hartmanové a udělení Ceny Divadelních novin Lence Jungmannové za knihu *Neoficiální drama z komunistické totality*.

ÚČL byl úspěšný také v programech Akademie věd, jež jsou zacíleny na podporu vědecké excelence a podporu válkou ohroženým vědeckým pracovníkům z Ukrajiny. Dva nominanti ÚČL – Františka Schormová a Jan Váňa – získali podporu pro své dvouleté projekty v rámci Programu na podporu

perspektivních lidských zdrojů, jednoleté stipendium Fellowship at Risk bylo uděleno docentce Kyjevské univerzity Oksaně Palij.

Z hlediska ÚČL bylo v roce 2022 podstatné, že bylo uzavřeno i několik projektů infrastrukturní povahy: Jednalo se zejména o projekt Rozvoj kapacit ÚČL AV ČR pro výzkum a popularizaci, v průběhu jehož řešení se ÚČL přihlásil ke strategii Human Resources Strategy for Researchers (HRS4R) a započal s její integrací. Na počátku března 2022 pak ÚČL obdržel kladné stanovisko hodnotitelů Evropské komise a získal ocenění HR Excellence in Research Award. Systematickou péčí, již ÚČL věnuje institucionální kultuře, konečně dokládá i vypracování Plánu genderové rovnosti, jenž schválila rada pracoviště na sklonku roku.

Rok 2022 byl také závěrečným rokem, pro který byla zajištěna podpora pro velkou výzkumnou infrastrukturu *Česká literární bibliografie*, jež je od roku 2016 zařazena na Cestovní mapu výzkumných infrastruktur ČR pro výzkum vývoj a inovace. S ohledem na vynikající hodnocení získalo toto infrastrukturní pracoviště, jehož hostitelskou institucí je ÚČL, podporu i pro následující období. Finanční stabilitu tohoto útvaru ještě posiluje skutečnost, že ÚČL uspěl i v soutěži NAKI III a dva ze tří projektů (Český literární exil; Almanachy, kalendáře, ročenky v českých zemích 1801–1945), jež takto na sklonku roku 2022 získaly podporu v soutěži Ministerstva kultury ČR, budou v následujících pěti letech řešeny právě v rámci ČLB. Na třetím z nich, Network of Letters (NETLET), ÚČL spolupracuje s kolegy z Filozofického ústavu, Knihovny AV ČR a z Masarykova ústavu a Archivu AV ČR. ÚČL se také podílel na řešení několika programů v rámci Strategie AV 21.

Obr. 1.2 Předseda Senátu Parlamentu České republiky Miloš Vystrčil zahajuje diskusi o situaci bohemistiky ve světě, foto: ÚČL / Lenka Patoková

V úvodu konstatovaná role Ústavu pro českou literaturu AV ČR coby hlavního pracoviště pro výzkum české literatury je tradičně stvrzována pořádáním světového kongresu literárněvědné bohemistiky. Akce, pořádaná vždy po pěti letech, se po dvouletém odkladu, vynuceném celosvětovou pandemií, uskutečnila ve dnech 27. 6.–1. 7. 2022 v Praze. Sešlo se na ní více než 160 bohemistů z téměř dvaceti zemí, aby společně diskutovali o aktuálních koncepcích a perspektivách svého oboru. Záštitu kongresu poskytli zejména předsedkyně AV ČR prof. Eva Zažímalová a předseda Senátu Parlamentu České republiky Miloš Vystrčil, jenž se osobně zúčastnil i kulatého stolu o situaci bohemistiky ve světě.

1.2 Činnost výzkumných útvarů

Obr. 1.3 Struktura výzkumných útvarů ÚČL

Oddělení starší literatury

Badatelské zájmy členů oddělení starší literatury se v roce 2022 koncentrovaly kolem dvou tematických oblastí, z nichž první je časově ukotvena v písemnictví pozdního středověku (14.–15. století), druhá pak v raně novověké literatuře a dramatu (17. a 18. století). Výzkum v obou těchto oblastech tvořil jádro činnosti oddělení, které aktuálně rozpracovávalo a řešilo trojici projektů podpořených Grantovou agenturou České republiky.

Daniel Soukup spolu s Matoušem Turkem dokončovali v roce 2022 standardní grantový projekt *Jeruzalém a jeho odraz v kultuře středověkých českých zemí* (ÚČL je u projektu v roli spoluřešitele, hlavním řešitelem je Ústav dějin umění AV ČR). Za literární část mezioborového týmu byly v roce 2022 dokončeny dvě odborné studie a finalizovány byly též všechny kapitoly anglickojazyčné kolektivní monografie, která se nyní nachází v závěrečné fázi redakčního zpracování.

Nově byl v roce 2022 podpořen standardní tříletý GA ČR projekt Magdalény Jackové *Latinské biblické drama v českých zemích*, který navazuje na předchozí úspěšně obhájené projekty. Oddělení starší literatury tak bylo obohaceno o trojici odbornic a jednoho odborníka se zaměřením na raně novověké drama (Martin Bažil, Kateřina Bobková-Valentová, Alena Bočková, Markéta Klosová). V rámci projektu budou latinská biblická dramata z českých zemí analyzována především z hlediska jejich zasazení do kontextu žánru biblických her (srovnání s texty z jiných zemí i s bohemikálním vernakulárním dramatem) a do kontextu neolatinšského dramatu (souvislost latinských bohemikálních dramát s antickým, resp. starořímským dramatem a jejich srovnání s jinými neolatinšskými dramaty z tohoto hlediska). Výsledky výzkumu shrne monografie, jejíž součástí bude také kritická edice čtyř novodobě dosud nevydaných latinských biblických her z českých zemí doplněná zrcadlovým překladem a digitální edice těchto latinských textů.

Další člen oddělení, Matouš Jaluška, se v roce 2022 soustředil na přípravu nového projektu a formování týmu věnujícího se tématu *Účinnosti slova ve středověké bohemikální literatuře*. Návrh projektu se v rámci hodnocení oborové komise GA ČR umístil mezi nejlepšími 20 % hodnocených návrhů a byl podpořen. Do standardního tříletého projektu budou od roku 2023 vedle dalších badatelů zapojeni rovněž členky a členové oddělení, a to Vendula Rejzlová, Věra Soukupová a Matouš Turek.

Úspěšně uzavřen byl postdoktorský projekt Věry Soukupové, podpořený v rámci akademického programu *Podpora perspektivních lidských zdrojů*. V průběhu jeho řešení bylo jeho řešitelce uděleno prestižní Humboldtovo stipendium.

Oddělení starší literatury v roce 2022 spolupořádalo konferenci věnovanou literárnímu historikovi Antonínu Škarkovi a dva panely v rámci *VI. kongresu světové literárněvědné bohemistiky*, a to panely Starší písemnictví: Jeruzalém jako střed/střet a Starší písemnictví: křehké znaky. Matouš Jaluška uspořádal trojici akcí realizovaných v rámci programu *Odolná společnost Strategie AV21* v Rovensku pod Troskami.

Obr. 1.4 Konference věnovaná osobě a díle Antonína Škarky (14. 2. 1906 – 12. 11. 1972) se uskutečnila ve dnech 1. a 2. listopadu 2022, zdroj: foto ÚČL

Oddělení literatury 19. století

Oddělení literatury 19. století pokračovalo v roce 2022 ve výzkumu dějin literatury v českých zemích v „dlouhém“ 19. století z perspektivy literární kritiky: po monografii *Počátky literární kritiky v českých zemích (1770–1805)* z roku 2021 dokončuje průzkum autonomizace české literatury a umění v kritických diskusích od šedesátých do osmdesátých let 19. století a zahájilo práci na studiu české kritické kultury mezi lety 1805–1858, který vyústil v nový projekt s podporou GA ČR. Obě tyto části výzkumu provázely publikace (šest přípravných studií k projektu věnovanému autonomizaci umění), resp. mezinárodní panel Literární kritika obrozenské doby: instituce národního kánonu? na *VI. kongresu světové literárněvědné bohemistiky* a veřejný workshop *Kritika a utváření literárních kánonů v českých zemích v 19. století*.

Podobně pokračoval projekt **Germanobohemistického týmu** zaměřený na literární dějiny českých zemí v transkulturní perspektivě, jehož postup byl rovněž prezentován veřejně v plenárním referátu a panelu Projekt synoptických dějin literatury českých zemí v dlouhém 19. století, též na *VI. kongresu světové literárněvědné bohemistiky*. Členové týmu vydali k problematice řadu zvláštních studií.

Oddělení dokončovalo i mezioborový grantový projekt *Libuše zpívá. Hudebnědramatická zpracování mytologického námětu ve středoevropské kultuře 17.–20. století* (spolu s Univerzitou Palackého). V závěru roku pak vyšla kolektivní monografie *Narativní způsoby v české próze 19. století* (ed. Alice Jedličková), na níž spolupracoval Michal Charypar.

Kromě těchto kolektivních úkolů pracovali členové oddělení na projektech a studiích individuálních: z akademické sféry přesáhly i do veřejného prostoru např. mezinárodní workshopy *Učenecká korespondence a praxe vícejazyčnosti mezi republikou učenců a počátky moderní národní společnosti* (s Filosofickým a Historickým ústavem AV ČR), v souvislosti s chystanou monografií Václava Petrboha k literární vícejazyčnosti, nebo *Slavic Founding Epic in the Interpretation Network of Romantic Nationalism* (s Univerzitou Řezno), v souvislosti s chystanou kolektivní monografií Dalibora Dobiáše k národní epice. Sborník *Výpravy k já: Projevy individualismu v české kultuře 19. století*, který spoluredigoval Martin Hrdina, obsáhl příspěvky z *Plzeňského symposia 2021*.

Václav Smyčka se zapojil do projektu věnovaného výzkumu a popularizaci poznatků o konspiračních teoriích v evropských dějinách. Členové oddělení mimoto vystoupili na konferencích a zvaných přednáškách v České republice a zahraničí, věnovali se vysokoškolské výuce (Univerzita Karlova, Masarykova univerzita), redakční, spolkové (Česko-německo-slovenská komise historiků, Mezinárodní komitét slavistů, Adalbert Stifter Verein, Česká knihnice, Matice česká, IPSL, Česká literatura, Brücken, Cornova apod.) a popularizační činnosti (mj. výstava *Božena Němcová: osobnost – dílo – mýtus* v Národní knihovně ČR a na dalších uvedených a přednášky k ní, Semináře České knihnice a knižní doslovy, přednášky a publikace k teoriím konspirace aj.).

Obr. 1.5 Výstava *Božena Němcová: osobnost – dílo – mýtus* v Národní knihovně ČR

Oddělení literatury 20. století a literatury současné

Práci Oddělení literatury 20. století a literatury současné určovala v roce 2022 koordinovaná spolupráce na řadě vzájemně se prostupujících úkolů, finančně podporovaných z Akademické prémie udělené vedoucímu oddělení Pavlu Janouškovi.

Základním úkolem oddělení v uplynulém roce bylo dokončit a vydat publikaci Pavla Janouška a kol. *Dějiny české literatury v Protektorátu Čechy a Morava*. To se podařilo, takže před koncem roku se na knižním trhu objevila výrazná, velkoformátová, mj. i výtvarně zajímavá publikace o více než sedmi stovkách stran, která čtenářům nabízí poznání doposud spíše přehlížené etapy české literární historie. Představuje široce pojatou kolektivní práci, na níž se podílely více než tři desítky badatelů a která mapuje podoby české literární tvorby mezi lety 1938 až 1945, a to od literatury s ambicemi uměleckými až po produkci populární.

Pozoruhodným individuálním knižním výstupem je monografie Marie Brunové *Die faktualen und fiktionalen Texte Jiří Weils*, která je věnována dílu českého spisovatele, novináře a překladatele židovského původu Jiřího Weila a v loňském roce ji vydalo stuttgartské nakladatelství ibidem. Zmínit je třeba i vydání dvou edic. Lenka Jungmannová edičně připravila výbor *Josef Topol: Pět her* a Lukáš Holeček publikaci *Anketa o knihu roku Lidových novin. 1928–1949*, která představuje jednu z výrazných, pravidelně se opakujících událostí českého literárního života třicátých a čtyřicátých let 20. století. Klára Kudlová ve spolupráci s pracovníky edičního a textologického oddělení edičně připravila pozoruhodné bibliofilské vydání *Továrny na Absolutno Karla Čapka* (Teapot 2022). Kateřina Piorecká měla výrazný autorský podíl na publikaci Alice Jedličkové a kol. *Narativní způsoby v české próze 19. století*. Členové oddělení ovšem publikovali i řadu dalších časopiseckých studií.

Pokud jde o práce v roce 2022 dokončené, nejvýznamnější je kolektivní publikace *Moderní česká divadelní hra (1896–1945). Mezi textem a inscenací* vytvořená **Týmem pro výzkum moderního českého divadla** pod vedením Aleše Merenuse, a to ve spolupráci s řadou dalších externích teatrologů. Jedná se o objemnou lexikografickou práci (cca 1900 NS), která prostřednictvím sto pěti slovníkových hesel představuje reprezentativní díla česky psaného moderního dramatu první poloviny dvacátého století. Nahlíží je přitom nejenom z perspektivy geneze a významové výstavby daného textu, ale i s ohledem na jeho literární a inscenační historii. Realizačně náročný projekt nyní prochází nakladatelskou redakcí, výsledná publikace by měla vyjít na sklonku roku 2023. Tým má přitom už také rozpracovaný druhý díl, věnovaný české dramatice druhé poloviny minulého století.

Dalším úkolem, který teatrologové již na počátku roku 2022 předali do nakladatelství Academia a jehož knižní vydání bylo z provozních a technických důvodů odsunuto až na rok 2023, je *České surrealistické drama*: antologie přinášející výběr surrealistických dramatických textů od dvacátých let dvacátého století až po současnost včetně her dosud nevydaných.

Podobný charakter bude mít také právě dokončovaná antologie *České protektorátní drama*, v níž budou přetištěna a odbornými studii doprovázena nejvýznamnější dramata válečného období. Dále v Týmu vzniká kolektivní monografie *R.U.R. 100. Čapkoví roboti doma a ve světě*, která navazuje

na akci uspořádanou u příležitosti výročí této světoznámé hry, představí její inscenační historii na domácích i světových jevištích, jakož i její překlady a nejrůznější mediální adaptace.

Zajímavým projektem, který byl na sklonku minulého roku zahájen, je edice doposud rukopisných deníků Jindřicha Honzla, na níž se vedle externích spolupracovnic bude podílet i ústavní oddělení ediční a textologické. V rámci aktivit Týmu pro výzkum moderního českého divadla byl připraven panel Literární a divadelní věda – hranice, průniky a „sporná území“, v němž vystoupili Aleš Merenus, Zuzana Augustová, Lenka Jungmannová a Pavel Janoušek. Jejich čtyři příspěvky byly vydány v *Divadelní revue* 3/2022.

V uplynulém roce také pokračovala práce na zkoumání literatury současné, a to v projektu *Česká literatura druhé dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*, jenž je součástí řady tzv. „Souřadnic“ a mapuje českou literární produkci mezi roky 2011–2020, respektive nejvýznamnější díla v tomto desetiletí vydaná. Redaktoři (Alena Šidáková Fialová, Lenka Jungmannová a Petr Hruška) v průběhu roku průběžně redigovali interpretace dodávané širokým autorským týmem složeným převážně z pracovnic a pracovníků ÚČL, ale i z odborníků z jiných pracovišť. Spolu s Markem Lollokem začali taktéž připravovat úvodní rozsáhlé studie pojednávající o proměnách jednotlivých literárních druhů a literárního života v tomto období.

Obr. 1.6 Květnový workshop projektu *Umění – gesto – argument* měl ryze pracovní charakter, foto: ÚČL

Projekt *Umění – gesto – argument*, vedený Kateřinou Pioreckou, se zaměřuje na problematiku vztahu umění a veřejné diskuse v čase první československé republiky. V roce 2022 přešel do druhé fáze, když interní i externí spolupracovníci napsali a odevzdali k redakci 25 studií. Ty byly diskutovány na dvou workshopech (12.–13. května a 4. listopadu). Redakce se rozhodla čtyři klíčová témata určující vnitřní diferenciaci projektu provázat a texty propojit do dvou svazků. Další dílčí studie

budou vznikat i v roce 2023, který jinak bude většinou věnován psaní syntetických kapitol a především redakční práci tak, aby v následujících letech mohly být oba plánované svazky vydány.

Tým pro výzkum traumatu a paměti v literatuře v čele s Lucií Antošíkovou pokračoval s podporou programu Strategie AV21 *Odolná společnost* v řadě workshopů pro střední školy na téma Konspirační teorie a podílel se na takto zaměřeném tematickém bloku časopisu *Host* (7/2022).

Karel Piorecký pokračoval ve spolupráci s Ústavem Českého národního korpusu FF UK v projektu *Korpus současné poezie*: datové základny, pravděpodobně největší na světě, jež může odborné i širší veřejnosti posloužit jako výchozí bod při poznávání současné básnické tvorby. První verze postupně se rozšiřujícího korpusu byla v roce 2022 zpřístupněna na webové stránce *soucasnapoezie.cz*, která nabídla možnost pracovat s básnickými texty o celkovém rozsahu 35,5 milionů slov. Data jsou přístupná prostřednictvím čtveřice nástrojů, s jejichž pomocí lze vyhledávat klíčová slova, rýmové páry, sestavovat frekvenční přehledy apod. KSP byl také představen odborné veřejnosti, a to nejen během *VI. kongresu světové literárněvědné bohemistiky*, ale i prostřednictvím několika publikovaných článků a studií.

Obr. 1.7 Domovská stránka *Korpusu současné poezie*, zdroj: https://versologie.cz/ksp/web_content/

Aktivní členkou oddělení se v roce 2022 stala také ukrajinská kolegyně Oksana Palij, která mj. vystoupila v rámci diskusního cyklu „Česká literatura v jazycích národnostních menšin a komunit“.

Oddělení pro výzkum literární kultury

Členové Oddělení pro výzkum literární kultury (VLK) pracovali v roce 2022 třetím rokem na grantových projektech *Život jednoho románu: Vaculíkův Český snář v literární komunikaci* (za oddělení VLK Petr Šámal) a *Obrysy české populární literatury 1918–1939: díla a kontexty* (za VLK Pavel Kořínek, Markéta Ř. Holanová, Pavel Janáček, Stefan Segi), u obou projektů byly publikovány dílčí výstupy, oba projekty byly odborné veřejnosti představeny popularizačními přednáškami v rámci Týdne Akademie věd a pokračovaly práce na hlavních výstupech: kritické edici Vaculíkova *Českého snáře* doprovázené komentářovým svazkem a na obsáhlé kolektivní monografii, pokoušející se otevřít nové kontexty myšlení o meziválečné populární literatuře. Oba projekty využily možnost půlročního prodloužení, nabízenou Grantovou agenturou ČR projektům, jejichž řešení bylo zasaženo epidemií COVID-19.

Prvním rokem s grantovou podporou pokračovalo řešení projektu zaměřeného na dějiny čtení. Ten pod názvem *Posilování „okraje“ v historiografii čtení. Perspektiva českých zemí, 1750–2021* usiluje o to, obohatit historiografii čtení, kterážto disciplína tradičně staví především na západoevropském kontextu a anglosaských materiálech, o případové studie ze střední Evropy resp. z českých zemí (výsledkem bude anglojazyčná kolektivní monografie). V roce 2022 byl v publikaci mezinárodně uznávaného centra pro knihovědu publikován programový článek „De-Centering the History of Reading. The Perspective of the Czech Lands 1750–2021“ (Michael Wögerbauer – Claire Madl – Jiřina Šmejkalová), který představuje základní směřování a záměry projektu *De-Centering the History of Reading* mezinárodní komunitě badatelů o dějinách knihy.

Obr. 1.8 Pavel Janáček přednáší na VI. kongresu o *Sextánce* Viléma Neubauera v rámci panelu věnovaného meziválečné populární literatuře, foto: ÚČL / Soňa Pokorná

Pracovnice a pracovníci oddělení se zapojili i do *VI. kongresu světové literárněvědné bohemistiky*, pro který připravili i trojici panelů zacílených k aktuálním projektům i dlouhodobějším badatelským zaměřením členů a členek oddělení. Jednalo se o panely Číst českou literaturu – čtenář a čtení jako teoretický a historický problém, Podoby české populární kultury mezi válkami a Česká studia komiksu × studia českého komiksu.

V polovině roku nastoupili do oddělení dva noví kolegové, jejichž dvouleté projekty jsou financovány z postdoktorského *Programu na podporu perspektivních lidských zdrojů AV ČR*. Františka Schormová chce ve svém projektu nabídnout nový přístup k exilové literatuře a sledovat dění v Kanadě perspektivou tamní literární komunikace a za využití postupů *critical whiteness studies*, Jan Váňa pak usiluje o teoretické vymezení nové sociologie literatury na základě tzv. *Strong Program in Cultural Sociology*, vyvinutého na yaleské univerzitě.

Oddělení teorie

Na samém sklonku roku byla publikována monografie autorského kolektivu pod vedením Alice Jedličkové *Narativní způsoby v české próze 19. století*, která představuje první soustavnější průzkum vlastností českého vyprávění v několika desetiletích 19. století. Metodologicky průbojná kniha je příspěvkem k diachronní poeice vyprávění a materiál, který tvoří jak přední reprezentanti celého období jako Božena Němcová nebo Alois Jirásek, tak autoři jako František Pravda nebo Prokop Chocholoušek, nahlíží z různých perspektiv, čímž zvýrazňuje spolupůsobení i kontraproduktivitu jednotlivých narativních způsobů. Místo tradiční typologie vypravěčů kniha zaostřuje na strategie ustavující vypravěčskou autoritu, místo sledování přechodů mezi řečovými pásmy kniha sleduje, která postava kdy a o čem mluví a jak se o podání událostí dělí s vypravěčem, místo dělení popisu na statický a dynamický kniha identifikuje kulturní normy jako parametry vymezující obsah popisu, který pak určuje i jeho vnitřní logiku.

Posledním rokem se pracovalo na projektu *Sémantika a intonace českého verše počátku 20. století*, podpořeném Grantovou agenturou ČR. Výstupy byly publikovány v časopisech *PLoS One* a *Studia Metrica et Poetica* a byla dokončena závěrečná publikace o verši jako prostředku mezitextového navazování. Pokračovaly práce na budování *Korpusu české poezie 1948–1956*, který byl rozšířen o více než 100 sbírek.

Richard Müller pracoval na anglojazyčné adaptaci kolektivní monografie *Za obrysy média. Literatura a medialita*, která by měla v roce 2023 vyjít v prestižním nakladatelství Bloomsbury, a věnoval se také výzkumu uměle generovaných textů a jejich srovnání s českou i zahraniční systémovou (experimentální, konkrétní) poezií (1958–1970). V rámci výzkumu dějin českého strukturalismu věnovali pracovníci oddělení pozornost Olegu Susovi (Ondřej Sládek) a Lubomíru Doleželovi (monografii o jeho životě a díle připravuje Bohumil Fořt).

Bohatě se rozvíjela zahraniční spolupráce. Alice Jedličková absolvovala v rámci programu mobility *Hranice literární vědy II* několikaměsíční studijní pobyt na univerzitě ve švédském Lundu, během

něhož mimo jiné spolupořádala dvě symposia na téma *Intermediality and the City*. Jan Matonoha absolvoval pobyty v Curychu, Erfurtu a Vídni, Bohumil Fořt ve Vídni. Richard Müller a Stanislava Fedrová se zapojili do projektu *The Palgrave Handbook of Intermediality*, Ondřej Sládek nadále spolupracoval na projektu *Handbook of Diachronic Narratology*. Petr Plecháč přednesl příspěvky na konferencích v Tartu, Budapešti a Vídni, Robert Kolár v Tallinnu, Ondřej Sládek v Heidelbergu a Nitře.

Ondřej Sládek a Petr Plecháč získali pro své projekty (*Český strukturalismus mezi poetikou a politikou; Evropská poezie: distant reading*) podporu Grantové agentury ČR pro roky 2023–2025. Pracovníci oddělení se podíleli na VI. kongresu světové literárněvědné bohemistiky, a to jak aktivně s příspěvky, tak v úloze moderátorů několika panelů. Petr Plecháč dostal za projekt *Stylometrická analýza básnických textů*, jehož byl hlavním řešitelem, Cenu předsedy GA ČR. Jeho projekt byl jedním z pěti oceněných a jediným z oblasti humanitních a společenských věd. Ondřej Sládek nadále působil v programu *Odolná společnost pro 21. století* (Strategie AV ČR), v jehož rámci uspořádal jedno kolokvium a jeden workshop. Ondřej Sládek také spolupořádal 20. ročník *Studentské literárněvědné konference* (Olomouc).

Po mnoha letech ukončil svou činnost v oddělení Zdeněk Hrbata, přední postava české literárněvědné komparistiky. V posledním roce svého ústavního působení mimo jiné pracoval na monografii o poetice romantismu, která by měla v příštích letech vyjít tiskem.

Obr. 1.9 Prof. PhDr. Zdeněk Hrbata, CSc., na VI. kongresu světové literárněvědné bohemistiky, foto: ÚČL / Soňa Pokorná

Oddělení ediční a textologické

K hlavním činnostem Edičního a textologického oddělení patří z dlouhodobé perspektivy příprava svazků *Kritické hybridní edice*, která vedle knižních čtenářských vydání děl novočeských autorů přináší i jejich digitální vědecké edice. Systematická ediční příprava titulů pro KHE, která zahrnuje vedle detailní heuristiky i následné digitální zpracování dochovaných textových pramenů, tvoří základní osu pracovní náplně členů oddělení. Edice KHE je realizována ve spolupráci s Památkem národního písemnictví v Praze. V roce 2022 pokračovali členové týmu na ediční přípravě nových kritických vydání Erbenovy *Kytice* a básnického díla Karla Tomana. Současně do prvního roku řešení vstoupil pod vedením Jakuba Říhy tříletý grantový projekt (podpořený Grantovou agenturou ČR), jehož cílem je výzkum a realizace nové kritické edice *Prometheových jater* Jiřího Koláře.

Členové oddělení spolu s týmem ČVUT pokračovali v roce 2022 s řešením projektu *Analýza motivických klastrů z oblasti aktuálních kulturně-spoločenských témat a jejich aplikace na materiál uměleckých textů 19. a počátku 20. století*. Cílem projektu, podpořeného Technologickou agenturou ČR, je za využití softwarových nástrojů a nástrojů strojového učení daný veršovaný materiál roztrdit podle stanovených kulturně-spoločenských kategorií. Výstup výzkumu se následně promítne do prezentační aplikace, která bude zpřístupňovat takto zpracovaný materiál (více než 70 000 básní) pomocí definovaných modulů podle cílového uživatele.

V roce 2022 bylo vydáno pět knižních svazků edice krásné české literatury *Česká knižnice*. Pracovníci Edičního a textologického oddělení ÚČL AV ČR se významně podíleli na vedení řady a zajišťovali odbornou redakci jednotlivých svazků.

Obr. 1.10 Výstava Otokar Březina v Nové Říši na otevřeném dvoře pražské budovy ÚČL, foto: ÚČL

Členky **Týmu pro výzkum korespondence Jakuba Demla** dokončily a vydaly dvousvazkovou komentovanou edici korespondence Jakuba Demla s Jaroslavem Durychem. Dále pokračovaly v edičním zpracování rozsáhlého konvolutu korespondence Jakuba Demla s Josefem Florianem. Po dokončení průzkumu Demlovy rukopisné pozůstalosti deponované v LA PNP v Praze vypracovaly a zveřejnily studie v odborných časopisech. Dále byla realizována panelová výstava, která navázala na expozici *Otokar Březina v Nové Říši*, jež vznikla ve spolupráci s Kanonií premonstrátů v Nové Říši za podpory fondu podpory regionální spolupráce AV ČR. Pokračoval tříletý projekt na vydání francouzsko-české korespondence Anny Pammrové Otokaru Březinovi, který je realizován ve spolupráci se Společností Anny Pammrové a s editory Martinem Machovcem a Xaviérem Galmichem. Současně tým zpracovávající Demlovu korespondenci připravil a realizoval dvanáctidílný rozhlasový cyklus *Vzdorné dopisy Jakuba Demla*, který byl odvysílán v prosinci roku

2022 Českým rozhlasem Brno v programu Zelný rynek. Pramenné bádání pro tento seriál podpořila Akademie věd ČR v rámci výzkumného programu Strategie AV 21 – Odolná společnost pro 21. století.

V roce 2021 byla zahájena spolupráce Edičního a textologického oddělení na projektu *HIKO* (*Historická korespondence online*), v jejímž rámci byla připravována grantová žádost do výzvy MK ČR (NAKI III), kterou MK ČR přijalo. Již v roce 2022 probíhaly práce na vývoji softwaru editačního rozhraní HIKO a byla plněna databáze (zvl. korespondencí J. Demla). Daniela Iwashita a Hana a Michal Kosákovi pokračovali ve výzkumu textu románu Ludvíka Vaculíka *Český snář*. Jejich bádání zahrnovalo mj. výzkum textové historie románu a okolností jeho geneze. Výsledky byly prezentovány formou přednášek a publikovány tiskem.

Dne 29. listopadu 2022 proběhlo za pořadatelství Edičního a textologického oddělení v pořadí již čtrnácté *Textologické kolokvium*, na němž za účasti domácích badatelů byla diskutována problematika aktuálně řešených edičních projektů. Příležitost představit své první odborné práce z oblasti textologie dostali také pregraduální studenti.

Oddělení lexikografie

Členové Oddělení lexikografie se od roku 2019 věnují revizi a aktualizaci personálních hesel internetového *Slovníku české literatury po roce 1945 on line* v rozsahu A–L. Předmětem revizí jsou především bibliografické údaje, ověřovány jsou však také údaje biografické, v případě potřeby jsou rozšiřovány výkladové pasáže, u všech hesel je významně doplňována rubrika sekundární literatury a ilustrační obrazový doprovod. Po dokončení souboru hesel zemřelých autorů zahájili členové oddělení v roce 2022 revizi hesel žijících tvůrců v uvedeném abecedním rozsahu.

V roce 2022 začalo oddělení pracovat na ústavním projektu s předběžným názvem *Knihovraždy*, který se zabývá problematikou politicky motivované fyzické likvidace knih v období komunistického režimu. Těžiště práce se soustředí především do časového úseku bezprostředně následujícího po srpnových událostech roku 1968, zpracováno však bude také období po roce 1948 a podchyceny budou i jednotlivé případy od padesátých do osmdesátých let. V prvním období práce bylo vytvořeno jádro hesláře a několik prvních variant hesel, určených k týmové diskusi.

Michal Jareš vydal v nakladatelství Academia publikaci *Případ Clifton*, mapující jednu ze základních kapitol dějin naší detektivní prózy. Michal Přibáň vydal svazek korespondence Josefa Škvoreckého a Lubomíra Dorůžky z let 1990–1992 *A napiš, když budeš mít náladu*, který byl edičně připraven za účasti sedmi studentů textologického semináře na Vysoké škole kreativní komunikace v Praze (s vročením 2021 kniha vyšla v lednu 2022). Táž instituce vydala i kolektivní publikaci *50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers*, do níž kromě editora Michala Přibáně přispěli Eduard Burget, Alena Přibáňová a několik dalších pracovníků ÚČL. Uvedeným dvěma exilovým nakladatelstvím bude věnována též Přibáňova monografie *V různosti je síla*, kterou přijalo k vydání nakladatelství Academia. Eduard Burget, Michal Jareš a Pavel Šidák se autorsky podíleli na publikaci autorského

kolektivu vedeného Pavlem Janouškem *Dějiny české literatury v Protektorátu Čechy a Morava*, Pavel Šidák přispěl též do kolektivní knihy *Narativní způsoby v české próze 19. století*, která vznikala pod vedením Alice Jedličkové.

Někteří pracovníci oddělení pokračují v přípravách svých individuálních knižních monografií. Nejdále prozatím pokročila práce na publikaci Andrey Vítové *Příležitosti pro poezii. Blahopřejné a oslavné básně v první polovině 19. století*, která bude v následujícím roce připravena k vydání. Veronika Košnarová dokončila první rukopisnou verzi souboru esejů o literární tvorbě českých výtvarníků. Alena a Michal Přibáňovi v červnu 2022 navštívili knihovnu a archiv Hoover Institution na Stanford University ve Spojených státech, kde studovali a shromažďovali materiál k připravovaným biografiím Zdeny Salivarové a Josefa Škvoreckého. Eduard Burget pracuje na ediční přípravě souboru esejů dánského bohemisty Petera Buggeho *České světy* a knihy paměti pozapomenutého exulanta Vladimíra Ležáka Borina *Za přeludem svobody*; obě knihy vyjdou v nakladatelství Academia. Michal Jareš jako hostující editor spolupracuje s LA PNP na připravovaném čísle časopisu *Literární archiv*, jež bude věnováno osobnosti básníka, překladatele a esejisty Jana Vladislava.

V rámci popularizační činnosti se všichni členové oddělení zúčastnili natáčení šestidílného rozhlasového seriálu *Nevytištěné, nevydané, zakázané?*, který připravil David Hertl a který od října 2021 do března 2022 vysílal Český rozhlas na stanici Vltava. Eduard Burget spolupracoval na pořadech Českého rozhlasu *Portréty* a *Ex libris*. Michal Jareš se podílel na scénáři a také vystupoval v devítidílném dokumentárním seriálu *Česká detektivka*, který vysílala Česká televize v říjnu a listopadu 2022 na programu ČT Art.

Obr. 1.11 Michal Jareš zve k sledování seriálu Česká detektivka v pořadu Studio 6, zdroj: Facebook ÚČL / Česká televize

---

1.3 Přehled řešených projektů

V roce 2022 bylo v Ústavu pro českou literaturu AV ČR řešeno 28 výzkumných projektů, které mají status „projekt ústavu“ a odpovídají definici obsažené ve Vnitřním předpisu o projektové organizaci činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích v ÚČL AV ČR, v. v. i., z 19. 12. 2022.

Soupis níže uvádí u každého projektu titul, hlavního řešitele či řešitelku, rok zahájení a informaci o případné grantové podpoře včetně identifikačního čísla. Seřazen je abecedně dle příjmení řešitele za ÚČL.

Z hlavních řešitelů či řešitelek projektů tvoří 30 % ženy-výzkumnice.

(Ne)sjednocená Evropa? Překračování hranic v německé a rakouské literatuře a jejich česká recepce po r. 2000
Renata Cornejo (UJEP) – Zuzana Augustová (ÚČL), zahájeno 2022, grant GA ČR 2022–2024, GA22-07846S

Knihovraždy 1948–1989
Eduard Burget, zahájeno 2022

Literární kritika v českých zemích v době utváření národních kánonů (1806–1858)
Dalibor Dobiáš, zahájeno 2022, grant GA ČR 2023–2025, GA23-05437S

Analýza motivických klastrů z oblasti aktualních kulturně-spoločenských témat a jejich aplikace na materiál uměleckých textů 19. a počátku 20. století
Jiří Flaišman, zahájeno 2021, grant TA ČR ETA 2021–2023, TL05000288

Od pramene k edici. Zpřístupnění archivních fondů české literatury a jejich využití v ediční praxi
Jiří Flaišman, zahájeno 2016, grant NAKI II 2016–2020, DG16P02H033

Literární kritika druhé poloviny 19. století jako moderátor vztahů mezi uměleckou, politickou a ekonomickou sférou
Martin Hrdina, zahájeno 2018, grant GA ČR na roky 2020–2022 (prodlouženo do 2023), GA20-15595S

Deml–Florian–Durych: Korespondence a polemiky v rukopisech, dopisech, publicistice, literární tvorbě, překladech a vydavatelském díle
Daniela Iwashita, zahájeno 2018, grant GA ČR na roky 2018–2020, GA18-23843S

Latinské biblické drama v českých zemích

Magdaléna Jacková, zahájeno 2021, grant GA ČR na roky 2022–2024, GA22-03909S

Dějiny české literatury za Protektorátu Čechy a Morava (1938–1945)

Pavel Janoušek, zahájeno 2018, grant GA ČR na roky 2018–2020, GA18-14478S

Vybrané spisy Vladimíra Macury (8 svazků)

Pavel Janoušek, zahájeno 2013

Proměny narativních způsobů v české próze I

Alice Jedličková, zahájeno 2017, grant GA ČR na roky 2018–2020, GA18-04420S

Původní česká protektorátní rozhlasová hra jako autonomizační projekt

Lenka Jungmannová, zahájeno 2020, grant GA ČR na roky 2020–2022 (prodlouženo do 2023), GA20-21302S

Korpus českého verše do roku 1956

Robert Kolár, zahájeno 2021

Sémantika a intonace českého verše počátku 20. století

Robert Kolár, zahájeno 2020, grant GA ČR na roky 2020–2022 (prodlouženo do 2023), GA20-15650S

Obrysy české populární literatury 1918–1939: díla a kontexty

Pavel Kořínek, zahájeno 2020, grant GA ČR na roky 2020–2022 (prodlouženo do 2023), GA20-09848S

Transkulturní synopse literatur českých zemí v dlouhém 19. století

Václav Petrbok – Václav Smyčka, zahájeno 2020

Umění – gesto – argument

Kateřina Piorecká, zahájeno 2020

Korpus současné poezie

Karel Piorecký, zahájeno 2017

Slovník české literatury po roce 1945 on line – uzavření I. dílu A–L

Michal Příbáň, zahájeno 2019

Zdena Salivarová a Josef Škvorecký

Michal Příbáň, zahájeno 2022

Jiří Kolář: Prometheova játra – kritická hybridní edice

Jakub Říha, zahájeno 2022, grant GA ČR na roky 2022–2024, GA22-04611S

Dějiny a současnost českého strukturalismu

Ondřej Sládek, zahájeno 2020, grant GA ČR na roky 2023–2025, GA23-07318S

Jeruzalém a jeho odraz v kultuře středověkých českých zemí

Lenka Panušková (ÚDU) – Daniel Soukup (ÚČL), zahájeno 2019, grant GA ČR na roky 2019–2021, GA19-12859S

Výkladový slovník děl pozdně středověkého písemnictví: České země (1310–1437)

Daniel Soukup, zahájeno 2021

Život jednoho románu: Vaculíkův Český snář v literární komunikaci

Petr Šámal, zahájeno 2020, grant GA ČR na roky 2020–2022 (prodlouženo do 2023), GA20-07879S

Česká literatura druhé dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích

Alena Šidáková Fialová, zahájeno 2020

Globální trajektorie české literatury

Ondřej Vimr, zahájeno 2020, grant GA ČR na roky 2020–2022 (prodlouženo do 2023), GJ20-02773Y

Historický výzkum čtení v českých zemích

Michael Wögerbauer, zahájeno 2022, grant GA ČR na roky 2022–2024, GA22-14665S

1.4 VI. kongres světové literárněvědné bohemistiky „Na křižovatkách“

V týdnu od 27. června do 1. července 2022 v Praze proběhl VI. kongres světové literárněvědné bohemistiky. Hlavním organizátorem kongresu byl Ústav pro českou literaturu AV ČR (v osobě vědeckého tajemníka Pavla Šidáka). Spolupřadatelé byli Ústav české literatury a komparatistiky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, Ústav české literatury Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a Ústav slovenskej literatúry SAV. Cennou spoluprací poskytly Památník národního písemnictví, Česká centra, Dům zahraniční spolupráce a Knihovna Václava Havla. Záštity nad kongresem převzala předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová, předseda Senátu Parlamentu ČR Miloš Vystrčil, ministr kultury Martin Baxa a primátor hlavního města Prahy Zdeněk Hřib.

Kongres byl v několika směrech výjimečný. V roce 2020, kdy se měl kongres konat – nakonec byl kvůli pandemii koronaviru dvakrát odložen –, uběhlo čtvrt století od uspořádání kongresu prvního, a šestý kongres měl být kvůli tomuto výročí do jisté míry jubilejní. Poněvadž se měl konat v době charakterizované bouřlivým vývojem ve světě (globalizační procesy, institucionální přeměny) i ve vědě (synchronní mnohost metodologických pozic a rámců), dohodli se organizátoři, že na rozdíl od kongresů předchozích, osnovaných na jednom či dvou hlavních tématech, bude VI. kongres založen na obecnějším tázání a že jeho cílem bude rekapitulovat stav i výhledy oboru, a to jak v jeho intelektuální, tak institucionální dimenzi. Tento sumarizující cíl kongres reflektoval i svým názvem *Na křižovatkách: koncepce, otázky a perspektivy literárněvědné bohemistiky v globálním světě*.

Obr. 1.12 Ředitel ÚČL AV ČR Petr Šámal a vedoucí Ústavu české literatury a komparatistiky FF UK Libuše Heczková při slavnostním zahájení VI. kongresu světové literárněvědné bohemistiky. Foto: ÚČL

Kongres otevřely čtyři plenární referáty. Alfrun Kliemsová promluvila v příspěvku „Pohyblivé kánony. Češi ve světě aneb Kam s migrační literaturou?“ na příkladu českých spisovatelů v Německu, resp. německy píšících Čechů, o interakci mezi kulturami, jazyky a místy, o „Eastern turn“ a migrační literatuře. Petr A. Bílek resumoval v referátu „Literární věda na křižovatce: Už zase?“ o současném stavu literární vědy, o tom, co se pod tímto souslovím skrývá a jak literárněvědné myšlení expanduje do širšího kulturního (ale také vzdělávacího) prostoru. Václav Petrbock promluví na téma „Česká literární historie nebo literární historie českých zemí?“ postihl českou literární vědu ve chvíli, kdy se učí postihovat i texty vznikající na českém území v jiných jazycích a kdy před ní vyvstává potřeba aktualizovat řadu problémových okruhů (překlad, kulturní transfer, periodizace, kánon, regionalismus) a teoretických přístupů (postkoloniální studia, transkulturní teorie, nový historismus). Alessandro Catalano v referátu „Poznámky ke stavu a smyslu studia bohemistiky“ vyšel ze srovnání bohemistiky české a italské; jeho kritický a apelativně zaměřený referát vedl k obecnějším otázkám situace jakékoli zahraniční bohemistiky, možnostem bohemistiky v zahraničí (a také možnostem jejího posílení ze strany českého státu), ale např. i k otázkám literárního kánonu.

Plenární referáty metonymicky pokryly šíři otázek, jimž se věnoval celý kongres — jednání bylo věnováno jednak vědeckým paradigmatům, která charakterizují současnou literární vědu, a jejich postavení v bohemistice, jednak pozici našeho oboru v dnešním akademickém světě a mediálnímu prostředí, respektive výzvam, kterým literárněvědná bohemistika jako samostatný obor čelí. Tuto šíři se organizátoři pokusili strukturovat čtyřmi tematickými osami, které zároveň chtěly postihnout klíčová místa oborové dynamiky a do kterých jednotlivé referáty, jak sumarizačního, tak problémového typu, zařadili.

Obr. 1.13 Publikum naslouchá jednomu z plenárních referátů. Foto: ÚČL / Lenka Patoková

Tematická osa „Česká literatura v českých zemích a ve světě“ se tázala po způsobech, jak je česká literatura vnímána v českých zemích a mimo ně, a také zkoumala situaci dnešní zahraniční bohemistiky, stav výuky i bohemistického bádání, překladatelství z češtiny a další formy prezentace a diskuze českých autorů ve světě. S referáty spadajícími do této osy vystoupili samozřejmě především zahraniční bohemisté. Zajímavé bylo zejména sledovat, jakými způsoby se zahraniční bohemistika rozvíjí, jak ale také bojuje o samu svou existenci.

Druhá tematická osa byla nazvána „Česká literatura / literatura českých zemí: pole otázek“ a reflektovala dnešní stav encyklopedie bohemistického poznání, směr a smysl jejího budování, resp. to, jak nové poznatky osvětlují či proměňují celek našich znalostí a jeho uspořádání, a prověřovala, jaké objevy byly učiněny, jaká témata v dnešní diskuzi rezonují, jaké starší práce a otázky byly nově aktualizovány a kde zůstávají nezmapovaná území. Vedle řady referátů s konkrétními tématy tu zazněly i referáty s konceptuálními tématy; vícero referátů se soustředilo na otázku populární literatury či na téma holocaustu.

Tematická osa „Mnohost metod, mnohost bohemistik“ si měla tematizovat roli a škálu teoretických konceptů a zkoumala, nakolik je bohemistika novým konceptům vůbec otevřená; tato osa také reflektovala napětí bohemistiky mezi národní filologií a transkulturní literární vědou, resp. literární vědou otevřenou jinojazyčným literaturám regionu a jejich vzájemnému obohacování, a ptala se, existuje-li jedna bohemistika, či zda se spíše rozpadá do škály různých bohemistik s různou tematicko-metodologickou identitou.

Cílem tematické osy „Hranice literárněvědné bohemistiky“ bylo akcentovat metodologické synergie a prověřit, jak bohemistika reaguje na vznik nových disciplín a směrů (např. mediální věda, paměťová studia, digital humanities). Velká pozornost zde byla věnována vztahu literární vědy a lingvistiky, vztahu literární vědy a literatury k divadelní vědě a dramatu a studiu alternativní kultury. Dále referáty zkoumaly vztah literární vědy a umělé inteligence, resp. digitálního prostředí, vztah literární vědy a folkloristiky a literární vědy a věd kognitivních.

Strukturaci kongresového jednání do jisté míry ovlivnil i fakt, že oproti minulým ročníkům nebyl VI. kongres založen — a z výše řečeného to již vyplynulo — jen na individuálních referátech. Novinkou bylo zavedení panelů sestávajících z tří až pěti přednášejících koncentrujících se k jednomu tématu (prezentováno bylo 18 panelů) a doktorandských posterů (prezentováno jich bylo 5).

Doprovodný program, organizovaný Daliborem Dobiášem, akcentoval zejména první z tematických os a věnoval se pozici a možnostem zahraniční bohemistiky a české literatury v zahraničí. Zahájila jej moderovaná diskuse „Setkání bohemistů ve světě s představiteli českých institucí“, kde svůj postoj ke světové bohemistice a způsoby, jimiž jí mohou přispět, prezentovaly Ministerstvo školství a Dům zahraniční spolupráce (zastoupeny Olgou Vlachovou), Česká centra (Alžběta Havlínová), České literární centrum (Michaela Čičvácová) a Ministerstvo kultury (Radim Kopáč). Ve středu navázala diskuse „Hašek, Havel, Hrabal... a dál? Česká literatura a bohemistika mimo Evropu a Ameriku“ prezentující místo české literatury zejména na Dálném východě. Slovo zde dostali překladatelé z japonštiny (Kenichi Abe), čínštiny (Šárka Masárová), španělštiny (Markéta Pilátová),

vietnamštiny (Binh Slavická), arabštiny (Adéla Provazníková). Mluvili jak o obecných tendencích překladové literatury ve „svých“ zemích, tak i o konkrétních titulech, které se překládají, a o cestách knih k místním čtenářům. Tato linie doprovodných akcí vyvrcholila čtvrtčním slavnostním „Kulatým stolem v Senátu k výzvam a šancím současné literárněvědné bohemistiky ve světě“. V Hlavním sále budovy Senátu Parlamentu České republiky se sešli Ladislav Bánovec (MŠMT ČR), Peter Bugge (Univerzita Aarhus), Joanna Goszczyńska (Univerzita Varšava/Polská akademie věd), Eva Lehečková (FF UK), Marek Nekula (Univerzita Řezno), Jan Wiendl (FF UK) a Petra James (Svobodná univerzita Brusel). Tématy kulatého stolu byly stav a vztah institucionální bohemistiky, bohemistického bádání, překladatelství z češtiny a diskuse o české literatuře v Česku a ve světě a způsoby, jimiž akademické i státní instituce reagují na proměňující se zasazení a výzvy oboru. Úvodní slovo pronesl a bohemistky a bohemisty přivítal předseda Senátu Miloš Vystrčil.

1.14 Součástí doprovodného programu byla i diskuse „Hašek, Havel, Hrabal... a dál? Česká literatura a bohemistika mimo Evropu a Ameriku“. Foto ÚČL / Soňa Pokorná

Simultánně kongres nabídl i další doprovodné akce: prezentace fondů, databází a edičních projektů či rozmanité komentované procházky Prahou. Celkově na VI. kongresu s referáty vystoupilo 163 účastníků z 18 zemí, kteří dohromady představili 147 konferenčních příspěvků (abstrakty všech referátů obsahuje sborník, jež ÚČL vydal a jež také nabízí na svých webových stránkách v elektronické podobě).

1.5 ÚČL držitelem HR Excellence in Research Award

Po dvouletém období vnitřních šetření a analýz obdržel ÚČL počátkem března 2022 ocenění HR Excellence in Research Award. Toto ocenění bylo ÚČL uděleno na základě schválení Akčního plánu Evropskou komisí, čímž byla zároveň zahájena implementační fáze, během níž budou postupně uváděny do praxe všechna plánovaná opatření. Řadu těchto opatření se podařilo ještě do konce roku 2022 přijmout – a to i díky tomu, že tento implementační proces byl personálně a finančně podporován z prostředků projektu Rozvoj kapacit ÚČL AV ČR pro výzkum a popularizaci (RKÚ), který byl v letech 2020–2022 financován z dotačního programu OP VVV.

Postup implementace Akčního plánu v jeho jednotlivých oblastech byl během roku několikrát prezentován a diskutován formou diskuzních setkání. První z nich proběhlo na konci února ještě v on-line formátu a bylo zaměřeno k otázkám personalistiky, genderové vyváženosti, etiky a hodnocení vědecké práce v ÚČL. Druhé se uskutečnilo v říjnu a mohlo proběhnout už prezenční formou. Jeho hlavními tématy byly mezinárodní spolupráce, open access, komunikace a popularizace. Poslední z těchto diskuzí se uskutečnila v polovině prosince a týkala se kromě jiného vedení mladých výzkumných pracovníků, otázek etiky vědecké práce a v neposlední řadě novely Atestačního řádu ÚČL.

Důležitou aktivitou uskutečněnou v rámci implementace Human Resources Strategy for Researchers (HRS4R) bylo provedení genderového auditu, jehož klíčovou částí bylo dotazníkové šetření „Genderová rovnost v ÚČL“. Šetření proběhlo v červnu, resp. červenci a účastnili se ho jak vědečtí, tak nevědečtí pracovníci a pracovnice ústavu. Jeho výsledky byly následně analyzovány a interpretovány – ústavní veřejnosti byly představeny během prosincového diskuzního setkání.

Poměr zaměstnaných žen a mužů v rámci instituce je 56 % ku 44 % ve prospěch žen. Poměr úvazkové kapacity zaměstnanců a zaměstnankyň na výzkumných pozicích se ovšem začíná otáčet na úrovni R3 (Established Researcher: 66 % k 33 %) a na úrovni R4 (Leading Researcher: 69 % k 31 %) ve prospěch mužů. Výsledky genderového auditu ÚČL, který vycházel z dat za rok 2021, kopírují situaci v rámci celé České republiky, či dokonce celé EU, kde se poměr výzkumníků a výzkumníků od úrovně R3 disproporčně obrací v neprospěch žen.

Na základě výsledků genderového auditu byl sestaven Plán genderové rovnosti, který stanovuje opatření na podporu genderové vyváženosti v ÚČL, která budou přijata v letech 2022–2024.

K dalším významným výstupům projektu RKÚ a zároveň ke splněným bodům Akčního plánu patří např. přijetí a zveřejnění Etického kodexu a na něj navazující zřízení Etické komise a institutu ombudsmana, vypracování Manuálu pro řešení stížností, dále pak dokončení a schválení Komunikační a popularizační strategie, Strategie otevřeného přístupu k vědeckým informacím 2022–2027, Strategie mezinárodní spolupráce ÚČL či Koncepce rozvoje mladých vědeckých pracovníků a doktorandů. Významných výsledků bylo dosaženo také v oblasti hodnocení, kde nebyla pouze schválena Strategie hodnocení a poskytování zpětné vazby v ÚČL, ale zejména byla vypracována novela Atestačního řádu, která redefinuje okruhy zaměstnanců podléhajících atestacím a stanovuje hodnotící kritéria, respektive standardy pro jednotlivé kvalifikační stupně. Dokončena byla rovněž Strategie řízení a udržitelného rozvoje UČL, která všechny tyto oblasti strategického plánování a řízení propojuje.

Dokončeny byly rovněž všechny plánované vzdělávací aktivity hrazené z prostředků RKÚ včetně jazykových kurzů, které byly ze strany zaměstnanců velmi dobře hodnoceny.

1.6 Činnost velké výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie

Výzkumná infrastruktura *Česká literární bibliografie* (ČLB) pokračovala i v roce 2022 v plnění svých průběžných úkolů založených primárně na zpracování bibliografických a dalších znalostních bází o české literatuře i v řešení specifických grantových projektů s bibliografickou tematikou, zejména končícího projektu *Česká literární bibliografie II* (LM2018136; projekt velké výzkumné infrastruktury) a projektu *Globální trajektorie*

české literatury 1945–1989 (GJ20-02773Y). Po uvolnění covidových restrikcí bylo možné soustavněji rozvinout stávající projekty mezinárodní spolupráce, a to především mobilní výměny realizované při projektu RKÚ a aktivity Bibliographical Data Working Group při konsorciu DARIAH-ERIC, již ČLB spolukoordinuje. Ústředními výstupy roku 2022 se v tomto ohledu staly kolektivní white paper *An Analysis of the Current Bibliographical Landscape in the Humanities*, organizace mezinárodního workshopu *Mutual Learning Workshop for Improving Cultural Heritage Bibliographical Data* a portál Literarybibliography.eu.

Dále se rozvíjely i jednotlivé databáze ČLB, k nimž nejnověji přibyla databáze české literatury v překladu. Celkový počet zpřístupněných záznamů v databázích se již blíží hranici 2,3 milionu. Z publikačních výstupů ČLB je třeba vyzdvihnout zejména vydání knižní bibliografie časopisu *Dialog* i odborných studií k projektu *Globální trajektorie* publikovaných v mezinárodně renomovaných oborových časopisech. Intenzifikace domácí spolupráce ČLB se odrazila zejména v přípravě přihlášek dvou konsorciálních projektů do programu NAKI III, vzniknuvších ve spolupráci s předními domácími bohemistickými pracovišti.

Aktivity ČLB v roce 2022 v číslech

V roce 2022 pokračovalo třetím (a posledním) rokem řešení projektu výzkumné infrastruktury *Česká literární bibliografie II* (LM2018136) podpořeného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy z prostředků účelové podpory velkých výzkumných infrastruktur. Náplň projektu komplexně pokrývá jádro činností ČLB, pakliže se nejedná o projektově vymezený segment činnosti hrazený z jiných dotačních titulů.

Při ČLB bylo v roce 2022 řešeno celkem 5 projektů účelové podpory od 4 různých poskytovatelů. Řešení 4 z nich bylo roku 2022 ukončeno, jeden bude pokračovat ještě v roce 2023 (GA ČR). U projektu výzkumné infrastruktury je připraven návazný projekt na léta 2023 až 2026, kromě něj bude v roce 2023 zahájeno řešení dalších 4 nových projektů – jednoho jednoletého (VISK 7), jednoho dvouletého (DARIAH) a dvou pětiletých (NAKI III).

Celkový počet záznamů v bázích ČLB k 31. 12. 2022 dosáhl 2 285 368 záznamů. Z toho bylo v Současné bibliografii (bez digitalizované bibliografie retrospektivní o 1,6 mil. kartotečních lístků) zpracováno celkem 682 622 záznamů, což znamená roční přírůstek 18 682 záznamů. Nově vytvořená *Bibliografie české literatury v překladu* nyní obsahuje 3 856 literárních záznamů. *Bibliografie literárního samizdatu* dosáhla počtu 21 042 záznamů (roční přírůstek 3 067 záznamů) a *Bibliografie literárního internetu* 56 523 položek (roční přírůstek 5 713 záznamů). ČLB pokračovala také v opravách a zpětné redakci databáze, celkově se úpravy v roce 2022 dotkly 63 853 záznamů. Celkový počet návštěv databází ČLB dosáhl v roce 2022 počtu 174 907 (web ČLB a databáze) a Digitální archiv periodik zaznamenal 218 122 návštěv.

Obr. 1.15 Jeden z panelů České literární bibliografie na VI. kongresu světové literárněvědné bohemistiky, foto: ÚČL / Lenka Patoková

Vědečtí pracovníci a pracovnice ČLB se v průběhu roku 2022 zúčastnili celkem 10 konferencí a přednesli na nich 20 jednotlivých prezentací. ČLB zároveň uspořádala celkem 16 vzdělávacích akcí, které navštívilo 487 účastníků. Činnost ČLB byla prezentována také během *VI. kongresu světové literárněvědné bohemistiky* (27. 6. – 1. 7. 2022). Tým ČLB přispěl do programu mimo jiné uspořádáním dvou panelů na téma výzkumu bibliografických dat a digital humanities, dále samostatnými přednáškami (Anna Gnot, Pavla Hartmanová, Vojtěch Malínek, Gabriela Romanová, Ondřej Vimr) nebo účasti v diskusích u kulatého stolu. Petra Loučová a Anna Gnot popularizovaly činnost ČLB svými vystoupeními v Českém rozhlasu, Pavla Hartmanová a Veronika Zemanová přednášely o zdrojích a službách ČLB v rámci programu vědeckého festivalu Týden AV ČR (říjen 2022).

ČLB pokračovala v aktivní interakci s odbornou i laickou veřejností. Svou činnost prezentovala prostřednictvím webu i facebookového účtu (koncem roku 650+ sledujících), ve speciální sekci v rámci YouTube kanálu ČLB přibylo za rok 2022 celkem 21 nových videí. V polovině roku bylo portfolio komunikačních platform rozšířeno o twitterový účet, který slouží jako primární nástroj k oslovení mezinárodní vědecké komunity.

Aktivity ČLB na národní úrovni

Důležitou roli pro další rozvoj ČLB bezesporu sehraje zisk dvou pětiletých konsorciálních projektů z Programu NAKI III – program na podporu aplikovaného výzkumu v oblasti národní a kulturní identity na léta 2023 až 2030 Ministerstva kultury ČR. Oba projekty byly připraveny k podání na jaře 2022, v průběhu roku prošly hodnotícím řízením a v prosinci 2022 byly vybrány k podpoře, přičemž oba patřily v rámci soutěže k nejlépe hodnoceným.

Stávající spolupráce s Památkem národního písemnictví tak bude posílena řešením společného pětiletého projektu *Český literární exil 1948–1989*, jehož koordinátorem je ČLB (hl. řešitelka Gabriela Romanová) a který počítá mj. s přípravou analytické bibliografie literárního exilu, specializované mapy zachycující exilové komunity v průběhu času či na straně PNP s realizací audiovizuálního dokumentu připraveného na základě unikátních nahrávek z jeho sbírek. Hlavním výstupem projektu pak bude výstava mapující český literární exil, chystaná pro rok 2026.

Uspěl také další pětiletý projekt *Almanachy, kalendáře a ročenky v českých zemích 1801–1945* (ALKARO) připravený ve spolupráci s dalšími partnerskými institucemi ČLB – Moravskou zemskou knihovnou (koordinátor) a Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy. ČLB během jeho řešení připraví analytickou literární bibliografii tohoto specifického a doposud badatelskou veřejností poměrně přehlíženého typu materiálu a zároveň též metodiku jeho zpracování pro další obdobně zaměřené projekty. Partnerské instituce se soustředí zejména na realizaci specializovaných výstav a katalogů k nim, přípravu kolektivní monografie na dané téma a přípravu knižních bibliografií almanachů, kalendářů a ročenek v českých zemích, které logicky doplní stávající řadu České retrospektivní bibliografie.

Zástupkyně ředitele ČLB Pavla Hartmanová se ve své badatelské práci zaměřuje na téma digitální literatury a jejího vztahu k sociálním médiím a na český literární internet. S přihlédnutím ke své nedávno knižně vydané disertační práci *Digitální literatura sociálních médií* obdržela v listopadu 2022 Cenu Josefa Hlávky, která je udělována mladým talentovaným badatelům a badatelkám do 33 let.

Významnou proměnou prošlo fungování edice Bibliographica. Stávajícího výkonného redaktora Dominika Melichara doplnili v jejím vedení Vojtěch Malínek a Michal Jareš, kteří nově tvoří ediční radu edice. V jejím rámci vyšla na konci roku 2022 kniha Jakuba Flanderky *Článeková bibliografie časopisu Dialog (1966–1969, 1990–1992)*, která přibližuje tento významný regionální kulturní časopis druhé poloviny šedesátých let, spojený mj. s osobností básníka Emila Juliše. Publikace zpracovává z bibliografického hlediska velmi specifické typy dokumentů – vedle literárních textů a kulturní publicistiky byla podchycen i značně různorodý obrazový materiál, pro *Dialog* typický – a je doplněna o obsáhlý doprovodný aparát (mj. autorský či místní rejstřík, rejstřík odkazovaných děl, soupis členů redakce atp.). V přípravě k vydání v edici Bibliographica jsou i další dva tituly – publikace *Knihťiskaři Jiří Jakubův Dačický a jeho syn Jan Othmar – bibliografie a typografický katalog*, jejíž autorkou je Petra Večeřová, a kniha *Krocení nestvůr nevědomosti: Societas incognitorum eruditorum a článeková bibliografie časopisu Acta incognitorum (1976–1988)* připravovaná Dominikem Melicharem.

Podpisem Memoranda byla v květnu 2022 stvrzena spolupráce ČLB s Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR při zpracování samizdatové bibliografie.

ČLB je též aktivně zapojena do příprav implementace European Open Science Cloud (EOSC) v České republice, členové a členky ČLB působí v oborově relevantních pracovních skupinách.

Zahraníční spolupráce

ČLB v roce 2022 intenzivně rozvíjela své mezinárodní aktivity. Mezi nejdůležitější z nich dlouhodobě patří rozsáhlá spolupráce s *Polskou literární bibliografií* (PBL) při Institutu Badań Literackich Polské akademie věd. Ve spolupráci s PBL ČLB koordinuje Bibliographical Data Working Group při konsorciu DARIAH-ERIC (BDWG), která aktuálně sdružuje 45 badatelů v oblasti bibliografických dat z 15 zemí. Jedním z nejvýznamnějších úspěchů BDWG v roce 2022 bylo dokončení a oficiální zveřejnění zprávy s názvem *An Analysis of the Current Bibliographical Data Landscape in the Humanities. A Case for the Joint Bibliodata Agendas of Public Stakeholders*. Analýza vznikala v letech 2020–2022 jako kolektivní práce členů BDWG. Dokument souvisle mapuje situaci stávajících bibliografií pro humanitní vědy v mezinárodním měřítku. Jednotlivé oddíly postupně identifikují hlavní typy aktérů (stakeholders) zabývajících se zpracováním či výzkumem bibliografických dat. Jejich klasifikace přitom vychází ze schématu založeném dvěma osami: privátní/veřejný a producent/uživatel dat. Jednotlivé bibliografické databáze, projekty a instituce přitom dle analýzy svou činností a interakcí vytvářejí komplexní ekosystém se složitými vzájemnými vazbami mezi jednotlivými typy aktérů a aktivit. Dále jsou ve zprávě blíže představeny znovuvyužití bibliografických dat (data re-use), automatizace jejich zpracování a datový výzkum

jakožto hlavní soudobé trendy s bibliografiemi spojené. Závěrečný oddíl pak identifikuje klíčové výzvy pro další rozvoj bibliografického ekosystému, kterými jsou (a) rozvoj datové infrastruktury, (b) osvojení principů otevřené vědy a (c) potřeba zevrubnější dokumentace a standardizace bibliografických dat včetně důsledného využívání systémů perzistentních identifikátorů. Zpráva byla oficiálně představena veřejnosti v červnu 2022 v rámci tzv. *DARIAH Annual Event* v Athénách a její obsah je volně k dispozici i formou videonahrávky.

Obr. 1.16 Zpráva *An Analysis of the Current Bibliographical Data Landscape in the Humanities. A Case for the Joint Bibliodata Agendas of Public Stakeholders*, zdroj: ÚČL/ČLB

V roce 2022 získala BDWG též jednorázový grant z programu DARIAH Working Groups Funding Scheme a ČLB v roli řešitele projektu uspořádala v Praze třídenní mezinárodní workshop s názvem *Mutual Learning Workshop for Improving Cultural Heritage Bibliographical Data* (12.–14. října 2022). Workshop proběhl prezenční formou za účasti cca 30 převážně zahraničních účastníků z řad výzkumných pracovníků a zástupců kulturních a pamětových institucí (zhruba stejný počet zájemců se workshopu zúčastnil online), kteří diskutovali o použití, obohacování a automatizovaném zpracování bibliografických dat. V pěti blocích programu zaznělo celkem 19 přednášek. Prezentace k příspěvkům předneseným během akce jsou k dispozici v repozitáři Zenodo a jejich videonahrávky jsou k dispozici na YouTube kanálu ČLB.

V loňském roce byl na základě výzvy DARIAH Theme Call podán a následně vybrán k financování další projekt BDWG s názvem *Open Bibliodata Workflows* (koordinátor Vojtěch Malínek). Díky této podpoře plánuje ČLB v roce 2023 uspořádat v Praze workshop ve formě booksprintu, během něhož bude vytvořen soubor pracovních postupů (workflows) zaměřených na bibliografická data připravený k uveřejnění na platformě SSHOC Market Place.

Obr. 1.17 Účastníci říjnového *Learning Workshop for Improving Cultural Heritage Bibliographical Data*, foto: ÚČL/ČLB

ČLB spolupracuje s PBL také v rámci projektu *LiBRI* a společně v něm rozvíjejí portál *Literarybibliography.eu*. Jeho vyhledávací rozhraní bylo v roce 2022 obohaceno o literární data Finské národní knihovny a v současnosti tak portál nabízí z jednoho místa přístup k cca 4 milionům bibliografických záznamů o jednotlivých národních literaturách. V roce 2022 byl jeho rozvoj realizován zejména prostřednictvím projektu *DARIAH.lab*, jehož spoluřešitelem je mj. též Institut badání literackých při PAN. Díky zajištění stabilního týmu IT vývojářů značně pokročily práce na harmonizaci dat a zároveň byly vyvíjeny jednotlivé moduly, zejména modul pro analýzu dat a modul autoritní, založený primárně na integraci obsahu wikidat. Ideový koncept portálu byl diskutován mj. při návštěvě členů vývojářského týmu Patryka Hubara a Marcina Giersze v Praze v červnu 2022. V listopadu 2022 pak byla *Literarybibliography.eu* prezentována Vojtěchem Malínkem (ČLB), Patrykem Hubarem (IBL PAN) a Róbertem Péterem (University of Szegéd) na budapeštské konferenci k digital humanities *DH_BUDAPEST_2022*. Další rozvoj portálu je důležitým společným dlouhodobým úkolem obou institucí, přičemž do budoucna se počítá zejména se zpracováním bibliografických dat národních knihoven a dalších specializovaných literárněvědných databází zpřístupňovaných pod volnou licenci.

V průběhu roku 2022 byla dále realizována řada zahraničních mobilitních výměn naplánovaných jako součást klíčových aktivit projektu *Rozvoj kapacit ÚČL pro výzkum a popularizaci* (CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_054/0014701), který byl podpořen Evropskou unií v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a rok 2022 byl posledním rokem jeho řešení. ČLB se na projektu podílela jednak koordinací klíčové aktivity zaměřené na open access a digitalizaci (Veronika Zemanová, Vojtěch Malínek) a zároveň realizovala i několik výměnných pobytů pro posílení své zahraniční spolupráce. S ohledem na uvolnění epidemiologických opatření bylo možné

většinu z nich realizovat právě až v posledním roce řešení. Zaměstnankyně a zaměstnanci ČLB díky projektu podnikli dvě cesty do Polska (delegáti a delegátky z týmu současné bibliografie a týmu pro globální literární studia navštívili sesterské pracoviště PBL v Poznani, tým samizdatové bibliografie pak vyjel do Varšavy konzultovat s tamějšími badateli problematiku opoziční kultury v zemích bývalého sovětského bloku). Dále byly uskutečněny výměnné pobyty ve Finsku (Univerzita Helsinky), Švýcarsku (Université de Lausanne) a Španělsku (Baskická univerzita), do Prahy pak na týdenní stáže recipročně zavítali zahraniční kolegové – již zmiňovaní IT vývojáři a datoví specialisté Patryk Hubar a Marcin Giersz z PBL (červen 2022), dále David Lindemann z University of Basque Country, s nímž byly testovány možnosti převodu dat ČLB do formátu wikidat, či Matteo Romanello z Université de Lausanne (říjen 2022), přední odborník v oblasti výzkumu bibliografických citací pro humanitní vědy.

Kromě uvedených mobilit z projektu RKÚ vycestovali členové a členky bibliografického oddělení na dalších 16 krátkodobých návštěv zahraničních institucí a akcí (mj. Francie – Paříž; Estonsko – Tallinn, Maďarsko – Budapešť či Norsko – Oslo). Ze zahraničních kolegů navštívil v červnu 2022 Prahu tým badatelů a badatelek z bibliografického projektu BOSLIT (Bibliography of Scottish Literature in Translation) vedený prof. Kirsteen McCue, kontakty byly navázány též s konsorciem zpracovávajícím švýcarské regionální bibliografie.

Sekce ČLB a jejich činnost

Česká literární bibliografie byla roku 2022 tvořena šesti sekcemi: Sekcí současné bibliografie, Sekcí bibliografie literárního samizdatu, Sekcí Biografický archiv, Sekcí pro globální a digitální literární studia, Sekcí digitalizace a IT a Kanceláří ČLB. Sekce pro bibliografii literárního internetu byla po ukončení projektu Český literární internet zrušena a její agendu převzala Sekce současné bibliografie. Vedení infrastruktury v roce 2022 fungovalo ve složení Vojtěch Malínek (ředitel), Pavla Hartmanová (zástupkyně ředitele) a Ondřej Vimr (vědecký tajemník ČLB). Činnost ČLB pak odborně dozorovala Vědecká rada.

Prezenční zasedání Vědecké rady ČLB proběhlo v červnu 2022 v návaznosti na probíhající *VI. kongres světové literárněvědné bohemistiky*. Rada v roce 2022 fungovala ve stejném složení jako v roce předchozím: Předsedkyně prof. Joanna Czaplínska (Univerzita Opole, Polsko) a členové prof. Alessandro Catalano (Univerzita Padova, Itálie), dr. Michal Frankl (Masarykův ústav AV ČR), Ing. Jiří Mika (SVK Kladno) a dr. Tomasz Umerle (Instytut Badań Literackich, Polska Akademia Nauk). Na svém zasedání se Rada věnovala zejména výsledkům hodnocení výzkumných infrastruktur ČR a perspektivám budoucího vývoje ČLB pro období od roku 2023.

Sekce současné bibliografie (vedoucí Anna Gnot)

V roce 2022 se průběžná exerce opět vrátila ke standardnímu procesu zpracování. Více pozornosti bylo věnováno zdrojům mimo ÚČL, zejména v Národní knihovně a v Oddělení časopisů Knihovny Národního muzea, čímž byla odstraněna dílčí mezera, která vznikla omezenou přístupností externích knihoven během pandemie Covid-19. Členky a členové týmu pokračovali v redakci báze propojováním selekčních termínů na soubor národních autorit a propojováním záznamů ČLB na plné texty. Nově se do záznamů začal vyplňovat identifikátor DOI. V prosinci 2022 obsahovalo link na plný text již 120 000 záznamů a více než 700 záznamů obsahovalo údaj o DOI. V návaznosti na aktivity Konsorcia spojené s *VI. kongresem světové literárněvědné bohemistiky* byla databáze díky vedoucí sekce Anně Gnot obohacena o významné množství bibliografických záznamů zahraničních bohemistů z období od roku 2015.

Sekce bibliografie literárního samizdatu (vedoucí Gabriela Romanová)

V roce 2022 přesáhl celkový počet záznamů v samizdatové bázi 20 tisíc. Excerpce článků ze samizdatových periodik byla v zásadě ukončena (proběhlo zejména kompletní bibliografické zpracování časopisu *Acta incognitorum*, jehož knižní vydání připravuje pro edici Bibliographica Dominik Melichar) a na ni navázalo analytické zpracování samizdatových sborníků, přičemž počet zpracovaných titulů ke konci roku překročil hranici 200 položek. Důraz byl přitom kladen na výroční sborníky sestavené u příležitosti jubileí literárních osobností, např. sborníky z dílny pracovníků ÚČL publikované fulltextově v Edice E, jejichž analytická bibliografie byla doplněna i tam, kde již byla částečně zpracována, ale úzký excerpční záběr neodpovídal současným kritériím. Dále byly zpracovány sborníky věnované křesťansky orientovaným autorům, např. B. Reynkovi, A. Vyskočilovi, J. Čepovi či J. Durychovi. Pokračovala též exerce surrealistických almanachů zahájená loňského roku, např. *Podoby surrealismu I. a II.* edičně připravené I. Matoušem.

V letech 2023–2027 bude samizdatová sekce spolu s Památkem národního písemnictví řešit projekt *Český literární exil 1948–1989* (program NAKI III) zaměřený na zpracování bibliografie a osobních fondů literárního exilu z let 1948–1989. Výstupem za ČLB bude mj. bibliografie českého literárního exilu, která zreviduje a značně rozšíří stávající databázi pořízenou v devadesátých letech Františkem Knoppem. Oproti současným 40 je v plánu zpracovat alespoň 120 periodických titulů, přičemž zcela nově bude excerpována i beletrie a materiály ke světové literatuře.

Členové bibliografického samizdatového týmu byli aktivní i mimo rámec svých katalogizačních povinností. Zúčastnili se osmi konferencí, z toho dvou mezinárodních, publikovali celkem 14 studií a článků a zasadili se o šíření povědomí o samizdatové literatuře v popularizačně-naučných pořadech.

Sekce Biografický archiv (vedoucí Petra Večeřová)

Tým pokračoval i v tomto roce v řešení otázek a pracovních postupů spojených s databází České literární osobnosti. Byla dokončena hrubá konverze dat a testovalo se nastavení systému včetně následné interní redakce dat. Tým spolupracuje s NK ČR a dalšími knihovnami na tvorbě kooperativní databáze Národní autority, kde se aktivně podílí na tvorbě záznamů jmenných autorit. V roce 2022 zaslali pracovníci Biografického archivu do databáze 587 nových záznamů. Pro rok 2022 byla v rámci programu VISK Ministerstva kultury získána podpora na realizaci již 5. (a závěrečné) etapy projektu *Harmonizace databází personálních a korporativních autorit ÚČL AV ČR, v. v. i., se souborem národních autorit NK ČR*, díky němuž byla provedena rozsáhlá revize propojení záznamů ČLB na databáze Národní knihovny.

Biografický archiv se podílel též na popularizaci vědy formou přednášek, vedení krátkodobých i dlouhodobých stáží. Pod záštitou programu Otevřená věda již tradičně hostil tři středoškolské studentky, které se v rámci roční stáže věnovaly projektu *České spisovatelky 19. a první poloviny 20. století. Vizualizace prosopografických dat* zaměřenému na propojení bibliografie, biografistiky a kulturní antropologie (vedoucí stáže Petra Večeřová).

Sekce pro globální literární studia (vedoucí Ondřej Vimr)

Tým pokračoval v řešení projektu *Globalní trajektorie české literatury po roce 1945* financovaného Grantovou agenturou ČR. Na poli zahraniční spolupráce zorganizoval recenzovaný panel na kongresu Společnosti pro studia překladu, který se konal v červnu 2022 v Oslu. Všichni členové týmu vystoupili se svými příspěvky na několika dalších domácích i zahraničních konferencích a workshopech. Dále se tým zaměřoval na přípravu a publikaci výstupů projektu – byla vydána studie Ondřeje Vimra a Césary Rosiňského v časopise *Česká literatura* a studie Olgy Slowik v translatologickém časopise *Perspectives*. Zbylé plánované studie jsou ve fázi recenzního řízení. Další dlouhodobou aktivitou sekce je rozvoj databáze překladů děl české literatury do všech jazyků. Byla vypracována a následně v praxi otestována metoda pro crowdsourcing bibliografických údajů o knižních i časopiseckých vydáních překladů. Na přelomu roku 2022 a 2023 byl rozvíjen nástroj pro automatickou konverzi takto získaných údajů do formátu MARC21 a následnou integraci do stávající databáze a zveřejnění.

Obr. 1.18 Delegáti a delegátky z týmu současné bibliografie a týmu pro globální literární studia navštívili sesterské pracoviště PBL v Poznani, foto: ČLB

Sekce digitalizace a IT

V roce 2022 pokračoval rozvoj softwarového zázemí infrastruktury. Ve spolupráci s firmou TeamLibrary bylo k implementaci připraveno nové grafické řešení uživatelského rozhraní vyhledávacího systému VuFind, které bude nasazeno v první polovině roku 2023. Nová grafika discovery systému se vyznačuje jasnou vizuální identifikací databází a značky ČLB. Pokračovaly i práce na vývoji kontrolních skriptů a nástrojů pro sledování integrity dat. Kontrolní modul nyní sestává z několika vzájemně provázaných skriptů, zejména kontrolního skriptu (každodenní prověřování aktualizovaných záznamů na cca 200 podmínek), statistických skriptů (každoměsíční sledování počtů zpracovaných a aktualizovaných záznamů včetně sledování míry propojení na soubor národních autorit) a exportního modulu (speciální rozhraní pro export veškerých databázových polí do formátů csv, xml a json napojené na indexační nástroj SOLR). Nově byl připraven též online formulář pro potřeby sběru bibliografických dat v rámci bohemistického konsorcia. Jednotlivé skripty jsou postupně zveřejňovány na nově založeném účtu v rámci platformy GitHub.

Veronika Zemanová se jako koordinátorka Open Access a digitalizace rozhodující měrou zasloužila o zavedení soudobých standardů z této oblasti do každodenní praxe ÚČL. V rámci projektu RKÚ se podílela na zpracování Open Access analýzy a návazné OA Strategie. Na jejím základě byly zahájeny diskuse o možnostech publikování neperiodických titulů ÚČL formou Open Access. Zároveň vznikl *Manuál k přidělování identifikátoru DOI neperiodickým publikacím*. Ústavem vydávané časopisy *Česká literatura* a *Cornova* byly zařazeny do OA databáze DOAJ, což je potvrzením, že splňují současné standardy ve vědeckém publikování vč. požadavků Open Access, a začaly používat identifikátor Orcid ID. Dále byla provedena dotazníková šetření a vzdělávací aktivity na témata správy vědeckých dat a predátorských časopisů. Klíčovým výstupem je pak *Strategie otevřeného přístupu k vědeckým informacím 2022–2027*, kterou na podzim 2022 schválila Rada ÚČL. Na konci roku 2022 pak byl do programu VISK 7 podán návrh projektu *Digitalizace a zpřístupnění literárněvědných pramenů z fondu knihovny ÚČL AV ČR*, jehož cílem je zajistit online zpřístupnění unikátních strojopisných sborníků z fondů ÚČL.

1.7 Strategie AV21

V roce 2022 se ÚČL podílel na dvou programech Strategie AV21 – *Odolná společnost pro 21. století* a *Anatomie evropské společnosti*.

V rámci programu *Odolná společnost pro 21. století* bylo soustředěno celkem šest aktivit. Tým pro výzkum traumatu a paměti v literatuře navázal v roce 2022 na svou bohatou předchozí činnost a uspořádal sérii workshopů *Všechno je jinak – konspirační teorie v kultuře*, určených středoškolskému publiku. Jejich praktického vedení se tentokrát zhostil Václav Smyčka. Navýsost aktuální téma budilo zájem navzdory trvajícím protipandemickým opatřením, studenti živě reagovali a snahu zviditelnovat vazby literárních konstruktů a modelů k současné situaci provázela plodná diskuse.

Jiří Trávníček a jeho spolupracovnice Michaela Dombrovská a Zuzana Šidlichovská připravili cyklus *Čtení v digitálním světě... a jeho význam pro naši odolnost*, zveřejněný na kanálu Youtube o významu čtení v digitální době. V roce 2022 uveřejnili 9 standardních dílů, závěrečný bonusový 10. díl pak nabízí rozhovor s českými spisovatelky na téma jejich vztahu se čtenáři. Každý díl nese jedno konkrétní téma a všechny spojuje jednotná struktura. Ve spolupráci s duem Koko Comedy vznikl též propagační spot týkající se čtenářství.

Obr. 1.19 Nové logo programu Strategie AV21, užívané od podzimu 2022, zdroj: web AV ČR

V sobotu 22. října 2022 se ve sborovém domě Českobratrské církve evangelické, coby výstup aktivity nazvané *Naše někdejší krize – Stará slova v nových podmínkách 2*, uskutečnilo celodenní setkání nazvané *Hledání dialogu. Slova, lidé, lítosti*. Na organizaci se vedle ÚČL podílelo město Rovensko pod Troskami a místní evangelický sbor. Toto sobotní diskusní setkání navázalo na koncert Lukáše Vytlačila a Lukáše Vendla v rovenském kostele sv. Václava o čtrnáct dní dříve, kde za doprovodu manýristické hudby zazněly vybrané básně Francesca Petrarkey. Cílem obou akcí bylo hledání možnosti navazování a vedení dialogů v dnešní situaci s ohledem na nesnadnou ekonomickou situaci a na hovor o válce, v návaznosti na krizi covidovou, uprchlickou a uprostřed různých krizí důvěry. Dopoledne hovořil Václav Smyčka o tom, jak se v německé literatuře posledních let daří (či

spíše nedaří) pracovat s různými proudy ve společnosti, zejména s antagonismem vesnice a města. Pak promluvil Jan Sušer z Husitské teologické fakulty UK o myslitelích, kteří bojovali s konflikty a „kulturními válkami“ sami v sobě: o Konstantinu Kavafisovi, Johannu Urzidilovi a o Zbyňku Fišerovi / Egonu Bondym. Filozof a překladatel Martin Pokorný se následně zamýšlel nad filozofií práva a konflikty různých „jurisdikcí“, které musejí uznat vzájemnou odlišnost, aby právní systém mohl fungovat. Po obědě se účastníci sešli nad filmovým esejem *Otázka nuly* od Petra Šourka, reflektujícím dva roky pandemie. Mezi účastníky byla k nalezení celá paleta názorů i strachů a dvacetiminutová esej skvěle posloužila jako jejich katalyzátor.

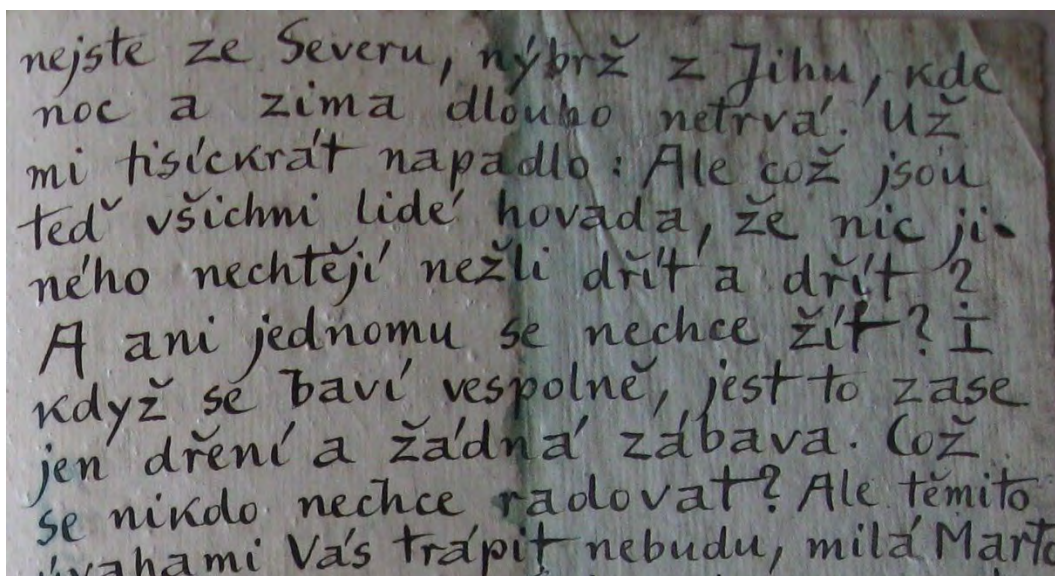
Obr. 1.20 Z akcí v Rovensku pod Troskami, foto: ÚČL

V úterý 8. listopadu 2022 proběhla v ÚČL konference nazvaná *V míru i konfliktu. Češi a svět v české literatuře po roce 1989*. Jejím cílem bylo kriticky zhodnotit zobrazení české společnosti ve vztahu ke světu, k sousedním národům, cizincům či menšinám v současné literatuře, jakož i situaci polistopadové české literatury obecně ve světě i v České republice. V příspěvcích se objevila témata jako šoa, literární mainstream, emigrace, feminismus, romská literatura ad., reflektován byl prostor polský, německý, rakouský, ruský, francouzský i slovenský. Pronesené příspěvky se dočkají zveřejnění v režimu Open-Access ve stejnojmenné publikaci.

Dne 12. prosince 2022 se na Pedagogické fakultě MU v Brně v rámci výzkumného programu AV ČR *Odolná společnost pro 21. století* uskutečnila odborná debata na téma „Fikce versus lež. Literatura ve formování odolné společnosti“. Workshop, na jehož organizaci se podíleli Ondřej Sládek a Eva Klíčová, si kladl následující otázky: Jak fikci a lež tematizují některá současná česká literární díla? Jakou roli hraje (může hrát) současná česká literatura ve formování odolné společnosti? A jaké možnosti má v této souvislosti literární kritika? Debata přispěla ke kritické diskusi o vztahu fikce

a lži (jak jej tematizují některá současná česká literární díla) a o roli literatury při formování odolné společnosti.

Na základě aktuálního bádání editorek z týmu pro výzkum korespondence Jakuba Demla vznikl také dvanáctidílný rozhlasový seriál *Vzdorné dopisy* (celková stopáž cca 220 minut), který od října do prosince 2022 vysílal Český rozhlas Brno v literárně-publicistickém magazínu *Zelný rynek*. Cyklus se zaměřil na Demlovu protestní, prosebnou a polemickou korespondenci. Listy z let 1904 až 1961, které přednesl za režijního vedení Radima Nejedlého herec Martin Siničák, komentovala v rozhovoru s dramaturgyní Alenou Blažejovskou autorka scénáře Daniela Iwashita. Jednotlivé díly se věnovaly určitým adresátům (rodina, Josef Florian, T. G. Masaryk), charakteristickým protestům (proti kácení stromů a ničení krajiny, proti utlačování žen; přímluvy za konkrétní lidi v nouzi; hájení vlastních autorských práv aj.), dále tématům, k nimž se Deml vyjadřoval rozporně (vztah k církevní cenzuře, k Židům), a nakonec jeho postojům k ideologiím a institucím v totalitních režimech (Národní souručenství nebo Veřejná osvětová služba během války; státní Katolická akce či oficiální nakladatelství po roce 1948).

Obr. 1.21 Detail z dopisu Jakuba Demla Martě Demlové, užívaný jako propagační ilustrace rozhlasového cyklu *Vzdorné dopisy*, zdroj: Facebook ÚČL / foto z archivu Marty Milotové

V rámci programu *Anatomie evropské společnosti* proběhly dva úspěšné workshopy. Workshop s názvem *Učenecká korespondence a praxe vícejazyčnosti mezi republikou učenců a počátky moderní národní společnosti* uspořádal ÚČL ve spolupráci s Oddělením pro koleniologii a intelektuální dějiny raného novověku FLÚ AV ČR a s Historickým ústavem AV ČR. Hlavní téma odborné rozpravy bylo předznamenáno v anotaci akce: „Korespondence vedená v latině spojovala v raném novověku literáty a učence po celé Evropě bez ohledu na jejich mateřský jazyk či náboženské a politické loajality a sdružovala je v imaginární republice učenců. Praxe vícejazyčnosti však byla i ve vzdělaném světě vždy přítomna a odrážela jak realitu hierarchizované společnosti, tak specifické komunikační situace. Jak se tyto praxe proměňovaly v dlouhém období od 16. do 19. století, tedy ve staletích od humanismu po počátky národních hnutí? Jaké jazyky konkurovaly latině v prostředí univerzit, učených společností, náboženských řádů či jednotlivých disciplín? V jakých situacích se

uplatňovaly a s jakými konotacemi v rovině významu různých výpovědí?“ Odborná diskuse, jíž se za ÚČL zúčastnil spoluorganizátor akce Václav Petrboř, se odehrála 24. listopadu 2022 v Akademickém konferenčním centru.

Projekt s názvem *Kritika a utváření literárních kánonů v českých zemích v 19. století* byl soustředěn na mezioborový průzkum kritiky umění v 19. století mezi jeho nacionalizací a autonomizací a metodologii příslušného zkoumání, resp. diskusi těchto témat veřejně jako alternativu k výkladu literárních dějin v úzce národním rámci. Za tímto účelem vznikly v první fázi jednak komentovaný soupis časopisů, které v letech 1805–1858 obsahovaly kritiku, a jednak texty zatím dvou studií k tématu, určené k publikaci v následujících měsících. Vyvrcholením projektu byl eponymní mezioborový mezinárodní workshop 10. listopadu 2022, navštívený i širší odbornou veřejností. Ohlas vzbudily též veřejné přednášky prof. Nikolaje Aretova z Bulharské akademie věd k formování bulharského literárního kánonu 1. prosince 2022 v Praze (ve spolupráci s Bulharským kulturním centrem) a Dalibora Dobiáše ke kulturnímu kánonu českého romantického nacionalismu na Univerzitě v Bamberku, Německo, 12. prosince 2022.

The poster features a blue border and contains the following elements:

- Logos at the top: Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.; Akademie věd České republiky; and STRATEGIE AV21 (Špičkový výzkum ve veřejném zájmu).
- Text: "workshop" in a bold, sans-serif font, followed by the title "Kritika a utváření literárních kánonů v českých zemích v 19. století" in a blue, italicized serif font.
- A paragraph of text: "Stala se kritika v 19. století institucí národního kánonu, nebo byla zasazena i do dalších souvislostí? Jakou dynamikou se řídila a jak se v českých zemích vyrovnávala s prosazující se autonomií díla? Workshop představuje vybrané aspekty rozpracovaných dějin české literární kritiky 19. století, psaných v perspektivě funkční diferenciací a autonomizace literatury, konfrontuje je s dalšími relevantními pracemi a představuje kritiku jako naléhavé výzkumné téma."
- An illustration of a man in a top hat sitting at a desk, writing.
- Date and time: "10. 11. 2022 10:00–16:30" in a large, bold, black font.
- Location: "Místo konání" followed by "Dolní sál Ústavu pro českou literaturu AV ČR, Na Florenci 1420/3, Praha 1".
- Logos at the bottom: Ústav pro českou literaturu AV ČR and the website "www.uct.cas.cz".

Obr. 1.22 Pozvánka na workshop *Kritika a utváření literárních kánonů v českých zemích v 19. století*, zdroj: ÚČL

1.8 Ocenění pracovních a pracovníků ÚČL

Petr Plecháč se stal laureátem Ceny předsedy GA ČR

Petr Plecháč z Versologického týmu získal za projekt *Stylometrická analýza básnických textů* prestižní Cenu předsedy Grantové agentury ČR, která je každý rok udělována jako ocenění mimořádných výsledků dosažených při řešení grantových projektů ukončených v předchozím roce.

Laureáti ocenění, jehož slavnostní vyhlášení se uskutečnilo 29. září 2022, jsou každoročně vybíráni na základě doporučení několika stovek vědců, kteří hodnotí projekty financované Grantovou agenturou ČR. Ceny se udělují v pěti oblastech základního výzkumu: technické vědy, vědy o neživé přírodě, lékařské a biologické vědy, společenské a humanitní vědy a zemědělské a biologicko-environmentální vědy.

Projekt *Stylometrická analýza básnických textů* kolegy Petra Plecháče z versologického týmu se zaměřil na určování autorství básnických textů pomocí strojového učení. Vedle běžně užívaných textových charakteristik, jako jsou například údaje o četnostech slov a slovních spojení, se vědci zaměřili i na formální rysy verše (veršový rytmus, rým), u nichž se jim podařilo prokázat, že významně zvyšují spolehlivost výsledků. Týmu se za pomoci strojového učení například podařilo určit, které pasáže veršované hry *Jindřich VIII.* jsou z pera Williama Shakespeara a které pocházejí od jeho spoluautora Johna Fletchera.

Cena Josefa Hlávky pro Pavlu Hartmanovou

Cenu pro nejlepší studenty a absolventy vysokých škol a mladé talentované badatele udělila v roce 2022 nadace Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových i Pavle Hartmanové z České literární bibliografie. Pavla Hartmanová se ve své badatelské práci zaměřuje na téma digitální literatury v sociálních médiích a na český literární internet. V roce 2021 vyšla knižně její disertační práce. Monografie *Digitální literatura sociálních médií* prezentuje možný metodologický přístup dovolující uchopit literaturu sociálních médií jako soubor platforem s rozdílnými technickými parametry, uživatelskými aktivitami a vloženými obsahy.

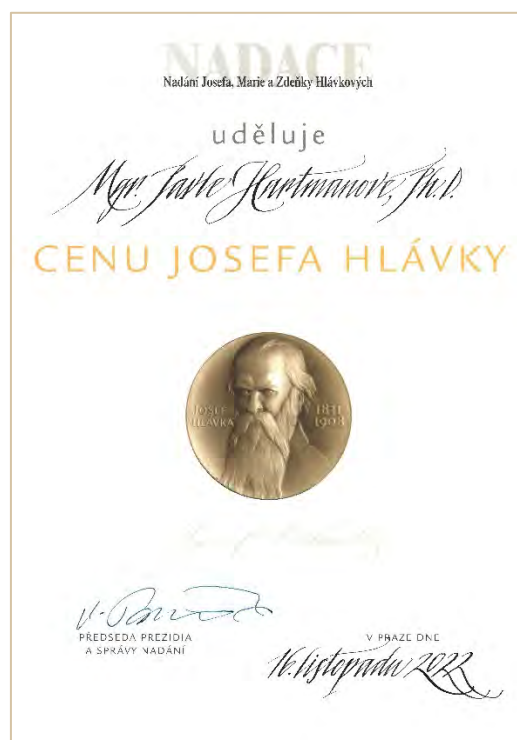
Cena Josefa Hlávky, kterou každoročně uděluje nadace Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, je určena nejlepším studentům, studentkám, absolventům a absolventkám pražských veřejných

vysokých škol, brněnského VUT a dále mladým talentovaným badatelům a badatelkám Akademie věd ČR do 33 let. Vyznamenání je oceněním jejich výjimečných schopností a tvůrčího myšlení, které ve svém oboru prokázali.

Lenka Jungmannová laureátkou Ceny Divadelních novin

Lenka Jungmannová získala v říjnu roku 2022 Cenu Divadelních novin v kategorii Publikační počín v oblasti divadla za knihu *Neoficiální drama z komunistické totality*. Kniha představuje výběr z českých dramát, která vznikala mezi lety 1948–1989 jako neoficiální a dochovala se buď v rukopise, nebo byla zveřejněna samizdatem či publikována v exilu. Do antologie byly vybrány hry pro divadlo nebo rozhlas, které zůstaly veřejnosti takřka neznámé. Publikaci uvádí odborná studie o neoficiální dramatice v uvedeném období.

Obr. 1.23 Ocenění pro Lenku Jungmannovou a Pavlu Hartmanovou, zdroj: web ÚČL

---

2. Publikace

2.1 Knihy pracovníc a pracovníků ÚČL

V roce 2022 vydali pracovníci a pracovnice ÚČL celkem šestnáct knižních publikací, monografií či kriticky připravených edic. Nejrozměrnější knihou vydanou ÚČL byly v tomto roce bezesporu *Dějiny české literatury v Protektorátu Čechy a Morava*, které sepsal Pavel Janoušek spolu s kolektivem třiceti dvou spoluautorů a spoluautorek. Bohatě ilustrovaná výpravná publikace mapuje podoby literární tvorby mezi lety 1938 a 1945. Tým devíti autorů vedený Alicí Jedličkovou představil v publikaci *Narativní způsoby v české próze 19. století* výsledky prvního soustavnějšího průzkumu vlastností českého vyprávění v průřezu žánrovým polem. A do třetice je to překlad *Kompendia německé literatury českých zemí* kolektivu zastřešeného germanisty P. Becherem, S. Höhнем, J. Krappmannem a M. Weinbergerem, jehož české redakce se ujali Jan Budňák a Štěpán Zbytovský – mj. též autoři rozsáhlé úvodní studie –, značně rozšiřující domácí povědomí o příslušné literatuře.

Vedle knih publikovaných v češtině vyšly některé badatelské výstupy i v zahraničí. Také v roce 2022 pokračoval výzkum na poli počítačnické versologie, jedním z výstupů tohoto směru bádání je mj. sborník *Computational Stylistics in Poetry, Prose, and Drama*, který spolu s dalšími kolegy připravil za ÚČL Petr Plecháč. V Německu vyšla přepracovaná disertační práce Marie Brunové *Die faktuelen und fiktionalen Texte Jiří Weils*.

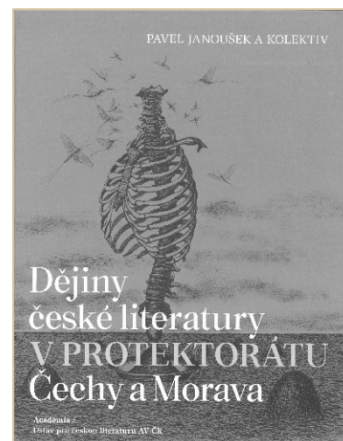
Literárněhistorický výzkum dal vzniknout několika různě koncipovaným badatelským výstupům. S historií literatury 19. století se pojí sborník z již 41. ročníku plzeňského mezioborového symposia, který pod názvem *Výpravy k já* a s podtitulem *Projevy individualismu v české literatuře 19. století* edičně připravili Martin Hrdina, Kateřina Piorecká a Eva Bendová. Svou přepracovanou disertaci vydal Michal Jareš, v obsáhlé monografii nazvané *Případ Clifton* se věnoval výzkumu populárního detektivního čtiva cliftonek. Z jiné perspektivy se k literární historii vztahuje kniha Jakuba Flanderky pojednávající historii a zaznamenávající bibliografii časopisu *Dialog*. Michal Přibáň byl editorem publikace *50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers. K jubileu dvou českých exilových nakladatelství*, shromažďující příspěvky ze stejnojmenné konference.

Nejvíce knižních publikací ÚČL je v roce 2022 svázáno se jménem Jiřího Trávnička. Ten je především autorem monografie *Betty a my*, v níž se věnoval u nás čtenářsky velice oblíbené autorce Betty MacDonaldové a její v České republice populární knize *Vejce a já*. Další knihou Jiřího Trávnička je titul *Czeska republika czytelnicza*, zprostředkovávající polským čtenářům autorovu monografii, vydanou roku 2017. Výzkum dopadů pandemie na čtenářství opírající se o statistická šetření Národní knihovny zhodnocuje publikace *Covidočtení* Hany Friedlaenderové, Víta Richtera a již zmíněného Jiřího Trávnička.

Přehled vydavatelských aktivit pracovníků a pracovnic ÚČL by nebyl kompletní bez zprávy o rozsáhlé ediční činnosti. Již osmý svazek řady Korespondence Jakuba Demla, kterou vede Daniela Iwashita, soustředí ve dvou svazcích s titulem *Durychhalten!* Demlovu dopisovou výměnu s Jaroslavem Durychem; edici připravila Šárka Kořínková spolu s rozsáhlým kolektivem. Pro knižní řadu Česká knižnice připravila Lenka Jungmannová výbor z divadelních her Josefa Topola *Pět her*, Petra Hesová se ujala druhého vydání edice fejetonů Josefa Václava Sládka *Má Amerika*. V druhém vydání byly v Kritické hybridní edici vydány *Slezské písně* Petra Bezruče – digitální vědecká edice se nově přesunula na internetové stránky ÚČL, kde je volně dostupná čtenářům.

**Pavel Janoušek a kol.: Dějiny české literatury v Protektorátu Čechy a Morava
(Praha: Academia – Ústav pro českou literaturu AV ČR 2022, 736 stran)**

Publikace *Dějiny české literatury v Protektorátu Čechy a Morava* mapuje podoby literární tvorby mezi rokem 1938 a 1945. Zkoumá, jak tuto tvorbu ovlivňovaly, měnily a formovaly takové dějinné události, jako byl mnichovský diktát z konce září 1939 a především německá okupace z 15. března 1939. Sleduje však také, jak se spisovatelé vyrovnávali s vypuknutím druhé světové války na podzim 1939 a následnými proměnami situace na frontách až po osvobození v květnu 1945. Značná pozornost je věnována politickému, sociálnímu a především literárnímu životu. Pojmenovány jsou souvislosti mezi tvůrčími aktivitami a okolnostmi, za kterých čeští spisovatelé žili, tvořili a vydávali svá díla, reflektována je rovněž cenzurní regulace a nechybí ani náhled „druhé strany“, tedy německy píšících spisovatelů z českých zemí. Ačkoli je důraz položen na literaturu v protektorátu vycházející, zahrnuta je také tvorba vznikající ve věznicích a koncentračních táborech či tvorba exilová. V kapitolách věnovaných samotným literárním dílům se pak publikace zaměřuje nejen na literaturu v užším slova smyslu, tedy na poezii, prózu a drama s uměleckými ambicemi, ale též na tvorbu faktografickou a populární a na četbu pro děti a mládež. Popsány jsou také vztahy mezi literaturou a divadlem, rozhlasem a filmem, jakož i literární výchova v protektorátních školách.

Alice Jedličková a kol.: Narativní způsoby v české próze 19. století
(Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR – Nakladatelství Karolinum 2022, 542 stran)

Kolektivní monografie je prvním soustavnějším průzkumem vlastností českého vyprávění v průřezu žánrovým polem a několika desetiletími 19. století. Její metodologie – diachronní poetika vyprávění – odpovídá na jeden z požadavků současné naratologie: totiž respektovat historicitu narativu a interpretovat je v kontextu dobových kulturních norem a komunikační praxe. Nástroje analýzy jsou proto odvozeny od těch vlastností vyprávění, které se pro poznání jeho dějin potvrdily jako opravdu podstatné. Zaostřit na strategie ustavující vypravěčskou autoritu se tak ukázalo jako účelnější než vyjít z typologie vypravěčů. Sledovat, která postava, kdy a o čem mluví a jak se o podání událostí dělí s vypravěčem, bylo užitečnější než zaměřit se jako obvykle na přechody mezi řečovými pásmy. Stejně tak bylo vhodnější identifikovat kulturní normy jako parametry vymezující obsah popisu, který pak určuje i jeho vnitřní logiku – než rozhodovat, zda je popis statický, nebo dynamizovaný. V jednotlivých kapitolách se čtenář setká s díly prozaiků považovaných dodnes za přední reprezentanty celého období, jako jsou Božena Němcová či Alois Jirásek, ale i s tvorbou autorů, kteří zajišťovali stabilní a čtenářsky vděčné zázemí literární komunikace jako František Pravda či Prokop Chocholoušek.

Kompendium německé literatury českých zemí

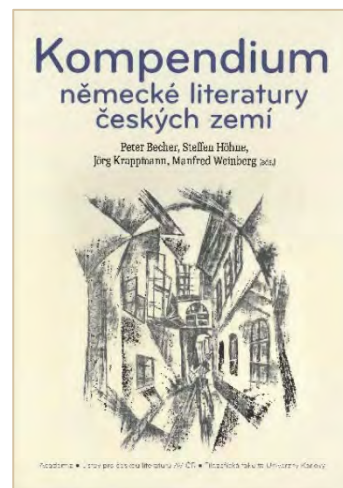
Edd. Peter Becher, Steffen Höhne, Jörg Krappmann, Manfred Weinberg

Red. Jan Budňák, Štěpán Zbytovský

(Praha: Academia – Ústav pro českou literaturu AV ČR –

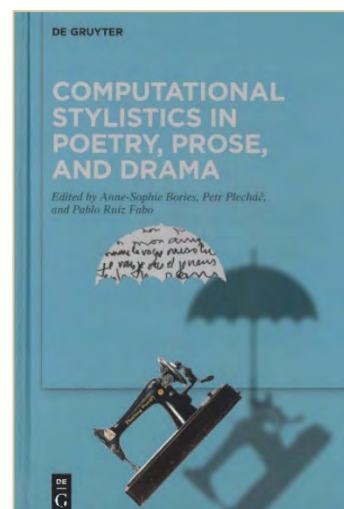
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy 2022, 652 stran)

Německý originál knihy byl publikován v roce 2017 v prestižní řadě „rukověti“ nakladatelství Metzler a je reprezentativním kolektivním dílem současné české i zahraniční germanistiky zabývající se německy psanou literaturou českých zemí. Publikace se vyznačuje realizací nového přístupu k této literatuře, který odmítá zažité dělení na humanistickou a esteticky kvalitní „pražskou“ německou literaturu na jedné straně a konzervativně-nacionální, podřadnou literaturu „sudetskou“ na straně druhé. Tato zjednodušená představa má hlubší historické kořeny, ale takřka hegemoniálně se etablovala od doby tzv. liblických konferencí v šedesátých letech 20. století. Kompendium místo toho usiluje o koncepční podchycení i popis procesů kulturní a literární výměny ve společném prostoru českých zemí. Vedle prostoru je klíčovým konceptem knihy interkulturalita jako výzva k pochopení různých modelů bytí spolu, proti sobě, v sobě a vedle sebe, které se v této literatuře a jejích institucích uplatňovaly. Publikace se primárně zaměřuje na německy psanou literaturu českých zemí, ale díky svému interkulturnímu východisku a díky zásadnímu rozšíření „klasického“ kánonu „pražské německé literatury“ nabízí zcela jiný, mnohvrstevnatý pohled na německou literaturu českých zemí a tím i nový základ pro uvažování o interakcích mezi česko- a německojazyčnou literaturou v tomto prostoru.

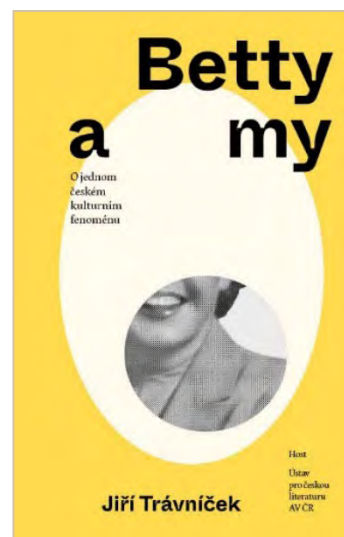
**Anne-Sophie Bories – Petr Plecháč – Pablo Ruiz Fabo (edd):
Computational Stylistics in Poetry, Prose, and Drama
(Berlin: De Gruyter 2022, 231 stran)**

Titul reaguje na současný zájem o výpočetní a statistické metody popisu a analýzy metra, stylu a poetiky, zejména pokud mohou otevřít nové perspektivy výzkumu v literatuře, lingvistice a literární historii. Příspěvky reprezentují rozmanitost přístupů, metod a cílů rozvíjející se výzkumné komunity. Ačkoli se většina příspěvků zaměřuje na psanou poezii, včetně poezie generované počítačem, svazek obsahuje také analýzy mluvené poezie, narativní prózy a dramatu. Jednotlivé zařazené texty rovněž využívají různé metody a techniky od analýzy motivů, síťové analýzy, strojového učení až po zpracování přirozeného jazyka.

**Jiří Trávniček: Betty a my. O jednom českém kulturním fenoménu
(Praha – Brno: Ústav pro českou literaturu AV ČR – Nakladatelství Host 2022, 248 stran)**

Proč zrovna Betty MacDonallová, autorka knihy *Vejde a já*, dosáhla u českých čtenářů (dominantně čtenářek) takové popularity? Co ji způsobilo? A proč se tak děje zrovna u nás, a ne jinde? Autor nejdříve sleduje americké osudy života a díla Betty MacDonallové v kulturních i společenských souvislostech a poté hledá české paralely, kódy a předpoklady. V další části dostávají slovo samy české čtenářky a jejich názory. Knihu zakončuje shrnující pohled na daný fenomén v širokém kontextu (čtenářské) kultury. Není to jen osobitý humor, jímž se tato americká autorka vepsala do našich srdcí; do značné míry je to i její protofeminismus. Její kulturní mise v českém prostředí je jak čtenářská, tak emancipační.

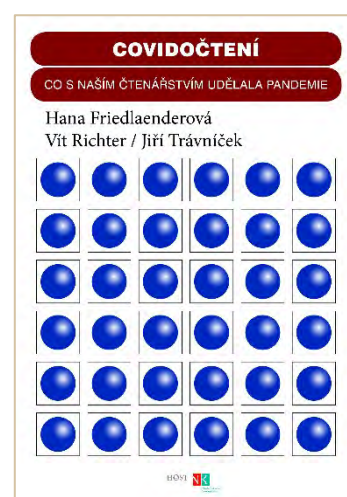
Jiří Trávniček: Czeska republika czytelnicza. Generacje, fenomeny, zyciorysy
(Kraków: Księgarnia akademicka 2022, 366 stran)

Překlad knihy *Česká čtenářská republika* (2017) se věnuje současné české čtenářské kultuře, přičemž vychází z anonymních čtenářských životopisů, které se nahrávaly v letech 2009–2015. Tyto výpovědi (celkem jich je 138) slouží jako základ pro trojí pohled na naše čtenářství. Úhel generační portrétuje čtyři generace (rozhlasovou, televizní, počítačovou a internetovou), konkrétně to, čím musely projít a jaké jsou jejich dominanty. Druhá perspektiva (fenomeny) se zabývá tematickými průsečíky, tedy tím, co z jednotlivých čtenářských životopisů vyloučilo – například Babička, detektivka, film a kniha, odpadnictví, povinná četba, Švejk, tipaři, zakazy a další. Třetí úhel (životopisy) přináší devět životních čtenářských příběhů, které jsou něčím typické a zároveň něčím podnětné, to vše s malou interpretační nápovědou.

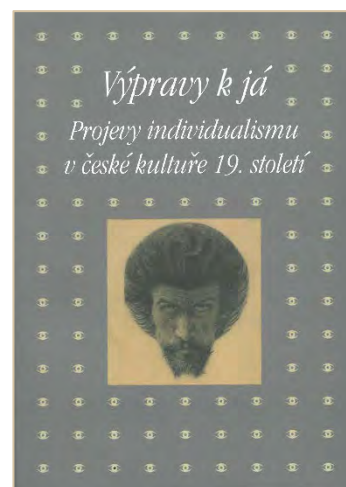
Hana Friedlaenderová – Vít Richter – Jiří Trávniček:
Covidočtení. Co s naším čtenářstvím udělala pandemie
(Praha – Brno: Národní knihovna Česká republiky – Host 2022, 83 stran)

Publikace vychází ze statistického šetření organizovaného Národní knihovnou ČR v únoru 2021. Přináší data týkající se našeho chování před pandemií covidu-19 a během ní — snaží se zjistit, které mediální aktivity narostly nejvíce, které naopak poklesly, jak se změnilo naše čtenářské návyky, jak jsme vnímali u svých dětí to, že byly uzavřené školy. Autoři zasazují získaná data do širšího kontextu kultury a společenských změn, které pandemie přinesla. A zprostředkovávají i zkušenosti z jiných zemí.

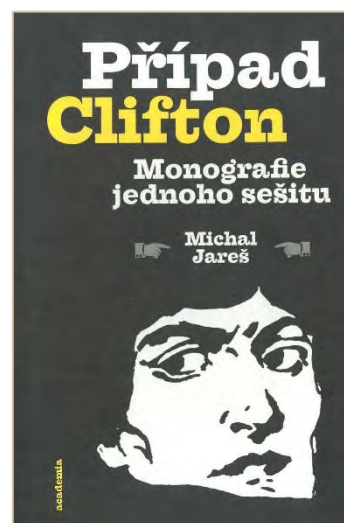
**Martin Hrdina – Kateřina Piorecká – Eva Bendová (edd.):
Výpravy k já. Projevy individualismu v české kultuře 19. století
(Praha: Academia 2022, 344 stran)**

Kniha přináší příspěvky ze 41. ročníku plzeňského mezioborového symposia, věnovaného manifestacím individualismu v průběhu „dlouhého“ 19. století. Otázky spojené se sebereflexí, sebereprezentací či sebeuskutečněním rezonovaly různým způsobem ve světě mužů a žen z řad měšťanstva, dělnictva i aristokracie. Autoři studií věnují pozornost vyhraněným osobnostem a leckdy složitému hledání a vymezování jejich pozice ve společnosti – vůči ideologickým projektům, uměleckým konvencím apod. Problematika individualismu je v publikaci obsahující obrazovou přílohu nahlížena z perspektivy historie, filozofie, literární historie, hudební vědy, teatrologie a dějin umění.

**Michal Jareš: Případ Clifton. Monografie jednoho sešitu
(Praha: Academia 2022, 584 stran)**

Cliftonka (nebo také „kliftonka“) je pojmenování, které se stalo – podobně jako označení „rodokaps“ – zástupným pro sešitové řady s uzavřeným obsahem a hlavním hrdinou Léonem Cliftonem. Již od svého vzniku byly přítom cliftonky (sešity jinak označené titulem Detektivní novelly) chápány jako četba velmi nízká, proti které by se mělo neustále bojovat. O její oblibě ovšem svědčí to, že v mnoha reedicích vyšlo 275 sešitů. Kniha se věnuje nejen vzniku a popisu celého fenoménu detektivních sešitů u nás, ale přináší i zcela nepostradatelný a velmi podrobný katalog všech dostupných případů našeho prvního českého seriálového detektiva.

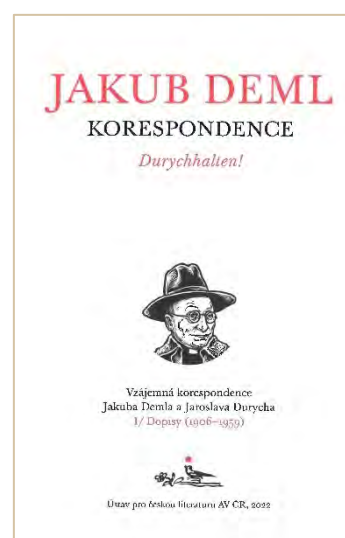
**Marie Brunová: Die faktualen und fiktionalen Texte Jiří Weils
(Stuttgart: ibidem 2022, 452 stran)**

Marie Brunová ve své práci, kterou vydalo stuttgartské nakladatelství ibidem v řadě zaměřené na literaturu a kulturu střední a východní Evropy, předkládá výsledky mnohaletých rešerší a výzkumu díla českého spisovatele, novináře a překladatele židovského původu Jiřího Weila (1900–1959). Tento komunisticky orientovaný autor psal reportáže, povídky i romány. Autorka Weilovy prozaické texty klasifikuje v rámci teorie fikčních textů a podrobuje je kritické analýze. Dotýká se přitom nejen geneze textů, ale i některých dosud sporných či neobjasněných míst ve Weilově biografii.

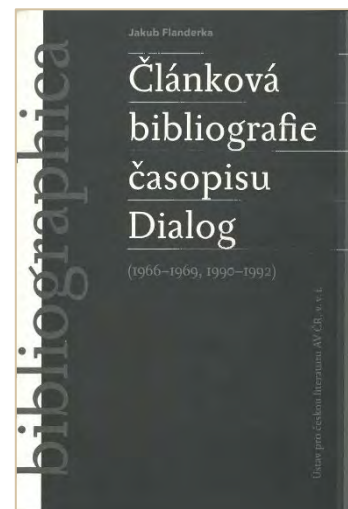
**Durychhalten! Vzájemná korespondence Jakuba Demla a Jaroslava Durycha
Edd. Šárka Kořínková, Vladimíra Staňková, Daniela Iwashita, Eliška Müllerová,
Eva Lauberová, Barbora Petrů
(Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR 2022, 771 stran)**

Vzájemná korespondence Jakuba Demla a Jaroslava Durycha z let 1906 až 1959 (s těžišťem v letech 1906–1909 a 1916–1930) zachycuje dlouhodobý vztah dvou spisovatelů naplněný intenzivní kooperací i ostrými konflikty. První kniha obsahuje veškerou dostupnou korespondenci. Druhou knihu otevírá soubor Durychovy publicistiky věnované Demlovi od příležitostných článků přes polemické reakce a útoky na *Mé svědectví o Otokaru Březinovi* (1931) až po Durychovo vyznání Demlovi k sedmdesátinám (1948). Svazek zahrnuje též literárněhistorickou studii Šárky Kořínkové a Vladimíry Staňkové, obsáhlé vysvětlivky, anotovaný jmenný rejstřík, ediční poznámku, soupis korespondence, výběrovou bibliografii a obrazový doprovod.

**Jakub Flanderka: Článeková bibliografie časopisu Dialog
(Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR 2022, 338 stran)**

Článeková bibliografie představuje časopis *Dialog*, který vycházel ve dvou etapách: od dubna 1966 do srpna 1969, kdy bylo vydávání časopisu zastaveno, a v letech 1990–1992, kdy (v letech 1990–1991) periodikum vycházelo pod názvem *Severočeský Dialog*. Časopis byl od začátku spojen s regionem severních Čech. Vedle problematiky devastace životního prostředí byl v oblasti kultury, literatury a umění *Dialog* v šedesátých letech zaměřen především na reflexi (soudobých) experimentálních tendencí, v devadesátých letech se jeho pozornost obrátila spíše k regionálním tématům a historickým souvislostem. Do širšího kontextu časopis *Dialog* zasazuje úvodní studie Jakuba Flanderky, která shrnuje počátky a proměny redakce časopisu a způsob, jakým zde byly reflektovány nejrůznější umělecké projevy.

Josef Topol: Pět her (Česká knižnice, sv. 117)

Ed. Lenka Jungmannová

(Praha – Brno: Nadační fond Česká knižnice – Ústav pro českou literaturu AV ČR – Nakladatelství Host, 2022, 341 stran)

Pět vybraných her vystihuje autorova konstantní témata: zobrazení rozpadu světa, v němž byl člověk pevně svázán s přírodou, a zachycení složitosti mezilidské komunikace. V lyrickém dramatu z kolektivizovaného venkova *Konec masopustu* (1963) Topol naplno rozvinul svůj básnický talent, když prolнул každodenní realitu se symbolikou karnevalového převrácení hodnot; v existenciální hře *Kočka na kolejích* (1965) experimentoval s možnostmi dramatického dialogu; v citově hořké jednoaktovce *Hodina lásky* (1968), balancující na pomezí skutečnosti a snu, poukázal na neschopnost člověka žít přítomností; v podobenství o krizi lidské identity *Sbohem Sokrate* (1976) zachytil bezvýchodný stav společnosti v době normalizace a do bilancující tragikomedie *Hlasy ptáků* (1989) promítl nejen vlastní, ale i generační stesk nad uplývajícím životem. Průvodní studie zasazuje Topolovu dramatickou tvorbu do širších kulturních souvislostí.

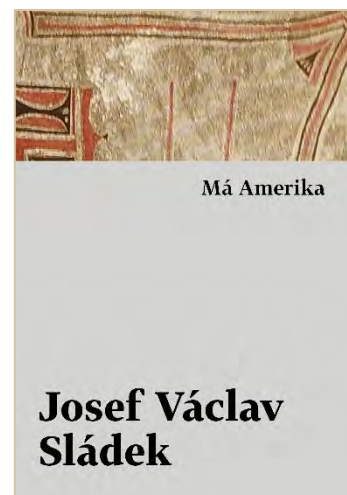

Josef Václav Sládek: Má Amerika. Fejetony a příhody 1871–1892 (Česká knižnice, sv. 117)

Ed. Jarmila Víšková a Petra Hesová

(Praha – Brno: Nadační fond Česká knižnice – Ústav pro českou literaturu AV ČR – Nakladatelství Host, 2022, 256 stran)

Fejetony a příhody, v nichž Sládek seznamoval soudobou českou veřejnost se svými zážitky z cesty po Severní Americe, obohacují tradiční portrét básníka o nové rysy, a představují ho tak v nezvyklé roli zpravodaje a publicisty. Soubor je uspořádán chronologicky, aby věrně rekonstruoval Sládkovo putování po Spojených státech, kam z politických, ekonomických nebo osobních důvodů mířily v šedesátých letech 19. století vlny emigrantů ze střední Evropy, aby si splnily svůj „americký sen“. Soubor *Má Amerika* vychází v České knižnici podruhé, a to v revidované podobě a s rozšířenými vysvětlivkami.

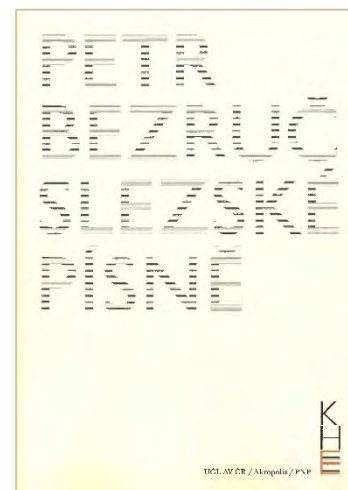

Petr Bezruč: Slezské písně

Edd. Jiří Flaišman, Michal Kosák, Kristýna Merthová

(Praha: Nakladatelství Akropolis – Ústav pro českou literaturu AV ČR 2022, 184 stran)

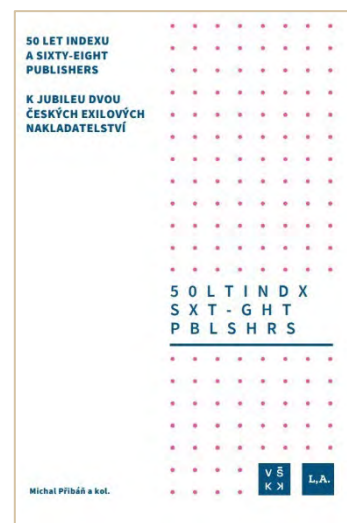
Druhé vydání třetího svazku Kritické hybridní edice přináší v knižním vydání nově revidovaný text této jediné Bezručovy sbírky a v online digitální vědecké edici veškeré varianty textu básní. Digitální vědecké vydání obsahuje obrazovou podobu a přepis všech relevantních zjištěných rukopisů, jež byly dosud reprodukovány jen výběrově a nedostatečně, dále znění časopiseckých otisků, předcházejících zařazení básně do knižního celku, a znění básní v knižních vydáních *Slezských písní* od prvního souboru s titulem *Slezské číslo* (1903) do posledního vydání, na němž se autor ještě podílel (1958). Proměny kompozice sbírky, která v prvním knižním vydání obsahovala méně než tři desítky básní a ve své konečné podobě se rozrostla takřka trojnásobně, zachycuje samostatný přehled. Sledována je i vydavatelská historie *Slezských písní* za využití dokumentárního obrazového materiálu. Edici doplňuje ediční komentář soustřeďující se primárně k historii textu.

Michal Přibáň (ed.):

**50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers. K jubileu dvou českých exilových nakladatelství
(Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2022, 237 stran)**

Kniha, koncipovaná editorem Michalem Přibáněm, vznikla na základě stejnojmenné konference. Jejím cílem je představit podstatné stránky exilové vydavatelské činnosti (nakladatelství Index /Kolín nad Rýnem/ a Sixty-Eight Publishers /Toronto/) prostřednictvím několika konkrétních sond. Jádrem autorského kolektivu jsou pracovníci ÚČL AV ČR, kromě editora to byli Eduard Burget, Alena Přibáňová, Gabriela Romanová, Zuzana Říhová, Ondřej Sládek a Petr Šámal.

2.2 Nakladatelská činnost ÚČL

ÚČL se na velké části z výše představených titulů podílel v roli nakladatele: ať už jako jediný subjekt, nebo v rámci koedicí. Součástí publikací ÚČL byly v roce 2022 tituly neperiodické, periodické, stejně jako digitální informační zdroje. Totožně jako v předchozích letech se ÚČL podílel na vedení a vydavatelském zajištění edice Teoretická knihovna (realizováno spolu s nakladatelstvím Host) a na rozvíjení a vydavatelském zajištění ediční řady Drama (realizováno spolu s nakladatelstvím Academia). Ve spolupráci s nakladatelstvím Host a Nadačním fondem Česká knihovna se ÚČL účastnil na vydávání ediční řady pečující o odkaz české literární kultury Česká knihovna. V roce 2022 v ní vyšla pětice titulů:

- Josef Václav Sládek: *Má Amerika. Fejetony a příhody 1871–1892*. Ed. Jarmila Víšková a Petra Hesová (Praha – Brno: ÚČL – Nadační fond Česká knihovna – Host 2022, 256 stran)
- Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic: *Básně a listy*. Ed. Marta Vaculínová (Praha – Brno: ÚČL – Nadační fond Česká knihovna – Host 2022, 179 stran)
- Josef Topol: *Pět her*. Ed. Lenka Jungmannová (Praha – Brno: ÚČL – Nadační fond Česká knihovna – Host 2022, 339 stran)
- Josef Kajetán Tyl: *Divadelní hry*. Ed. František Martínek (Praha – Brno: ÚČL – Nadační fond Česká knihovna – Host 2022, 552 stran)
- Jan Amos Komenský: *Duchovní traktáty*. Ed. Tomáš Havelka (Praha – Brno: ÚČL – Nadační fond Česká knihovna – Host 2022, 855 stran)

Rozvoj nakladatelské činnosti ÚČL v roce 2022 podpořila zejména finanční podpora Ediční rady AV ČR, čerpány byly také dva nakladatelské granty Ministerstva kultury ČR. Část této podpory směřovala v roce 2022 do náročných víceletých projektů, jež se završí v roce 2023 – sem patří příprava komentované antologie teoretických textů české avantgardy, kterou pro zahraniční publikum ve spolupráci s nakladatelstvím Karolinum připravuje Zuzana Říhová, či příprava knihy *The Emerging Contours of the Medium* Richarda Müllera a kolektivu (koedice nakladatelství Bloomsbury a ÚČL AV ČR).

Vědecký dvouměsíčník *Česká literatura*, centrální odborné periodikum pro obor literárněvědné bohemistiky, vstoupil do svého 70. ročníku; v roce 2022 vyšlo šest standardních čísel. Časopis otiskuje původní i přeložené texty v českém jazyce. Publikovány jsou lektorované vědecké studie, diskusní statě, překladové metodologické statě, recenze a informativní texty o aktuálním dění v oboru. Časopis je zařazen do mezinárodních databází Web of Science, SCOPUS, ERIH PLUS,

CEJSH, CEEOL. Časopis je dostupný v režimu Open Access pod licencí Creative Commons BY-NC-ND 4.0 bez časového embarga, odborné i široké veřejnosti je tak vždy okamžitě po vydání k dispozici v plné verzi on-line, a to jak na webu časopisu v rámci Digitální knihovny Akademie věd ČR, tak i na platformě Kramerius též knihovny (na této platformě se nacházejí všechna čísla časopisu od prvního ročníku po dnešek). Současně je obsah časopisu z roku 2005 a novější zahrnut do plnotextové databáze CEEOL (Central and Eastern European Online Library), ve které je dostupný zdarma. Časopis je členem registrační agentury Crossref a recenzovaným článkům přiděluje identifikátor DOI. Na popularizaci časopisu se i nadále podílí redakční blog *Česká literatura v síti*. Ten v týdenních intervalech zveřejňuje recenze, zprávy, poznámky či komentáře, které sledují aktuální dění a jež zpravidla vyšly na stránkách časopisu nebo souvisejí s jeho obsahem, doplňují ho a komentují.

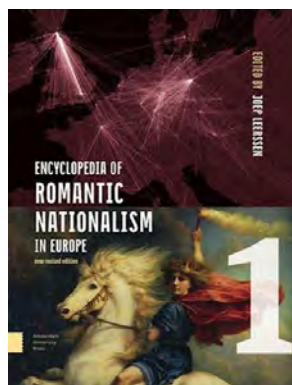
ÚČL spolu s Českou společností pro výzkum osmnáctého století vydal v roce 2022 dvě čísla 12. ročníku časopisu *Cornova*, mezinárodního odborného periodika se zaměřením na výzkum 18. století s důrazem na střední Evropu v širším kontextu. Rovněž časopis *Cornova* přešel do režimu Open Access (licence BY-NC-ND 4.0), také jeho čísla jsou nově dostupná prostřednictvím Digitální knihovny Akademie věd ČR a i toto periodikum je členem registrační agentury Crossref.

2.3 Z důležitých studií a kapitol v monografiích, časopisech a sbornících

Podle Akademického systému evidence publikací (ASEP), provozovaného Knihovnou AV ČR, publikovali pracovníci ÚČL v roce 2020 celkem 123 odborných časopiseckých studií či kapitol v kolektivních monografiích a sbornících. Kromě logicky převažující češtiny byly dílčí výsledky ústavní vědecké práce uveřejněny též v angličtině a němčině. Zvláštní okruh takových prací představovala oborová hesla pro významná biografická díla encyklopedického charakteru: Dalibor Dobiáš takto tuctem hesel přispěl do nového revidovaného vydání *Encyclopedia of Romantic Nationalism in Europe*, které v roce 2022 vydalo nakladatelství Amsterdam University Press. Václav Petrbok připravil sedm hesel pro *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950, 73. Lieferung*, vydávaný Rakouskou akademií věd, a konečně Michal Jareš, Martin Lukáš a Andrea Vítová přispěli hesly do *Biografického slovníku českých zemí*, jehož 25. sešit vyšel v nakladatelství Academia.

Obr. 2.2 Encyklopedická díla s hesly pracovníků ÚČL
zdroj: internetové stránky nakladatelství Amsterdam University Press / Verlag der ÖAW / Academia

Vybrané časopisecké studie či kapitoly v kolektivních monografiích či sbornících

Zuzana Augustová – Karoline Exner – Anton Pelinka – Weronika Szczawińska, Monika Szczepaniak: „Staatskunst oder Nestbeschmutzung? Politische Kunst im internationalen Vergleich“. *JELINEK[JAHRE]BUCH. Elfriede Jelinek-Forschungszentrum 2020-2021*, Wien: Praesens Verlag 2022, s. 322–331.

Zuzana Augustová: „The German-language Critical Reception of Čapek’s R.U.R.“. In Martina Pecková Černá – Hasan Zahirović (eds.): *The Days After. Ethical Dilemmas of Industrial and Post-industrial Societies in 20th and 21st Century Theatre through the Lens of Karel Čapek’s Plays RUR and The White Plague*, Praha: Institut umění – Divadelní ústav 2022 (e. kniha)

Zuzana Augustová: „Vedlejší, respektive přídavný text dramatu (na příkladu Havlova Odcházení)“. *Divadelní revue* 33, č. 3 (2022), s. 65–70.

Marie Brunová: „(Un)familiar Jewishness in the Work of Jiří Weil“. *Slovo a smysl* 19, č. 39 (2022), s. 198–209.

Eduard Burget: „Z Provodína až do Kolína nad Rýnem“. In Michal Přibáň (ed.): *50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers. K jubileu dvou českých exilových nakladatelství*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2022, s. 21–36.

Michal Fránek: „Postava lumírovského básníka v české beletrii sedmdesátých a osmdesátých let 19. století“. *Literární archiv. Sborník Památníku národního písemnictví* 54 (2022), s. 10–29.

Ladislav Futtera: „Deník Politik jako prostor české umělecké kritiky“. *Slovo a smysl* 19, č. 40 (2022), s. 65–85.

Anna Gnot: „Hledání nových mistrů“. *Česká literatura* 70, č. 1 (2022), s. 58–62.

Lukáš Holeček: „Hanuš Jelínek jako redaktor Lumíru. Korespondence Hanuše Jelínka a Arne Nováka v letech 1929–1939“. *Literární archiv. Sborník Památníku národního písemnictví* 54 (2022), s. 182–247.

Lukáš Holeček: „Vančura v zrcadle knižní ankety Lidových novin“. In Jiří Poláček (ed.): *Vladislav Vančura v literárním kontextu 20. století*, Brno: Masarykova univerzita 2022, s. 140–150.

Martin Hrdina: „„Neřádné“ básně Jaroslava Vrchlického“. *Literární archiv. Sborník Památníku národního písemnictví* 54 (2022), s. 30–52.

Michal Charypar: „Krása i pravda. Kontury výpravné prózy v Lumíru do roku 1880“. *Literární archiv. Sborník Památníku národního písemnictví* 54, (2022), s. 54–88.

Daniela Iwashita: „Náš milý Hannoveran. K vzájemným dopisům Jakuba Demla a Theodora Lessinga“. *Slovo a smysl* 19, č. 40 (2022), s. 145–150.

Daniela Iwashita – Šárka Kořínková: „Práce na postupu – Puzzle. Jak nově objevené a složené rukopisy mění obraz Demlova díla“. *Česká literatura* 70, č. 5 (2022), s. 525–559.

Matouš Jaluška: „Proměnlivý obr. Vzestup a pád protagonisty staročeské Alexandreidy“. *Česká literatura* 70, č. 3 (2022), s. 300–326.

Pavel Janoušek: „Jak učit na střední škole literaturu 20. století a literaturu současnou“. *Český jazyk a literatura* 73, č. 1 (2022), s. 16–21.

Pavel Janoušek: „Myšlení o literatuře a myšlení o divadle. Stejná ‚doba‘, jiný design“. *Divadelní revue* 33, č. 3 (2022), s. 57–64.

Pavel Janoušek: „Nejvyšší oběť. Literární reflexe atentátu a vraždy jako sociálního gesta“. *Bohemica Olomucensia* 14, č. 1 (2022), s. 106–135.

Alice Jedličková – Matěj Kos: „Ballads and Legends. Media Transformations of Canonical Narratives in Polish and Czech Culture“. *Poznańskie studia slawistyczne* č. 23 (2022), s. 167–192.

Lenka Jungmannová: „Vztah Havlových typogramů a dramát“. Mieczysław Balowski (ed.): *Kody i antykody twórczości Václava Havla*, Poznaň: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2022, s. 107–110.

Michal Kosák: „Nad rukopisy Vaculíkova Českého snáře“. *Česká literatura* 70, č. 5 (2022), s. 560–578.

Veronika Košnarová: „Richard Weiner stále aktuální aneb Nad dvěma novými weinerovskými edicemi“. *Česká literatura* 70, č. 2 (2022), s. 183–200.

Tomáš Kubart: „Günter Brus. A walk through totality“. *Theatralia: revue současného myšlení o divadelní kultuře* 25, č. 2 (2022), s. 15–40.

Petra Loučová: „Zapomenutí kurýři Indexu. Případ Gerharda Küchena a Ulrike Ackermannové“. In Michal Příbáň (ed.): *50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers. K jubileu dvou českých exilových nakladatelství*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2022, s. 159–195.

Martin Lukáš: „Život vykládaný básní. Básnické sbírky Romana Polácha“. *Český jazyk a literatura* 72, č. 5 (2022), s. 239–243.

Claire Madl: „Dva pražští nakladatelé a knihkupci. Mezi evropským obchodem, habsburským státem a lokálním angažmá“. In Kateřina Bobková-Valentová – Jiří M. Havlík – Zdeněk Hojda (eds.): *Amicitiae vinculum potens et praevalidum. Vějíř pohledů do náboženského a kulturního života barokní společnosti k počtě Ivany Čornejové a Marie-Élizabeth Ducreux*, Praha: Karolinum 2022, s. 421–436.

Vojtěch Malínek: „Možnosti využití bibliografických datasetů jako zdrojů pro kvantitativní výzkum v humanitních vědách. Příklad České literární bibliografie“. In Radim Hladík (ed.): *Digitální obrat v českých humanitních a sociálních vědách*, Praha: Karolinum 2022, s. 19–44.

Tomasz Umerle – Vojtěch Malínek: „Literarybibliography.eu — modelový příklad pro tvorbu mezinárodní oborové bibliografie“. *Česká literatura* 70, č. 5 (2022), s. 579–595.

Jan Matonoha: „Intentionality and Unintentionality in Art’: Jan Mukařovský’s ‘Pre-Post-Structuralism’, 1940–43“. *The Slavonic and East European Review* 100, č. 3 (2022), s. 401–421.

Aleš Merenus: „Divadelní a/versus literární kritika“. *Divadelní revue* 33, č. 3 (2022), s. 74–78.

Mirek Němec: „Divadelní aféry okolo Karla Krause v Československu“. *Divadelní revue* 33, č. 1 (2022), s. 55–62.

Mirek Němec: „Children of the Socialist Paradise. Images of Children and Youth in Opposition and Exile Circles (Kundera, Kryl, Wegner)“. In Frank Henschel – Jan Randák – Martina Winkler – Gabriela Dudeková Kováčová (eds.): *Variations and Transformations of Childhood in the Bohemian Lands and Slovakia*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 2022, s. 201–227.

Mirek Němec: „Národní klasik nebo klasický národovec? ‚Tausch‘ u Aloise Jiráka a Hanse Watzlika“. *Bohemica litteraria* 25, č. 2 (2022), s. 46–57.

Kateřina Piorecká – Marek Lollok: „Anatomie národních hrdinů. Osvobozené divadlo uprostřed nacionalistických svárů“. *Bohemica litteraria* 25, č. 1 (2022), s. 23–42.

Kateřina Piorecká: „O Anně, rusé proletářce. Proměny intence Olbrachtova románu v kontextu propagandistických cílů Komunistické strany Československa“. *Bohemica Olomucensia* 14, č. 1 (2022), s. 136–161.

Karel Piorecký – Zuzana Husárová: „Na hranicích umění, kreativity a mýtu. K problematice prezentačních strategií syntetických textových médií“. *Slovenská literatúra* 69, č. 5 (2022), s. 499–514.

Karel Piorecký – Michal Škrabal: „Otázka poetismů v jazyce dnešní lyriky prizmatem Korpusu současné poezie“. *Česká literatura* 70, č. 6 (2022), s. 657–677.

Michal Škrabal – Karel Piorecký: „The Corpus of Contemporary Czech Poetry: A database for research on contemporary poetic language across media“. *Digital Scholarship in the Humanities* 37, č. 4 (2022), s. 1240–1253.

Zuzana Husárová – Karel Piorecký: „Reception of literature generated by artificial neural networks“. *World Literature Studies* 14, č. 1 (2022), s. 44–60.

Petr Píša – Michael Wögerbauer: „The Kingdom of Bohemia, 1750–1848“. In Norbert Bachleitner: *Censorship of Literature in Austria, 1751-1848*, Leiden: Brill 2022, s. 174–198.

Petr Plecháč – Robert Kolár: „Metre and Semantics in the Poetry of Czech Post-Symbolists Accessed via LDA Topic Modelling“. *Studia Metrica et Poetica* 9, č. 1 (2022), s. 7–19.

Anne-Sophie Bories – Pablo Ruiz Fabo – Petr Plecháč: „The Polite Revolution of Computational Literary Studies“. In tíž (eds.): *Computational Stylistics in Poetry, Prose, and Drama*, Berlin: De Gruyter 2022, s. 1–18.

Artjoms Šeļa – Petr Plecháč – Alie Lassche: „Semantics of European poetry is shaped by conservative forces: The relationship between poetic meter and meaning in accentual-syllabic verse“. *PLoS ONE* 17, č. 4 (2022), č. článku e0266556.

Michal Přibáň: „Okamžiky zániku“. In tíž: *50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers. K jubileu dvou českých exilových nakladatelství*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2022, s. 209–211.

Michal Přibáň: „Okamžiky zrodu“. In tíž: *50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers. K jubileu dvou českých exilových nakladatelství*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2022, s. 11–19.

Alena Přibáňová: „Nakladatelka Santnerová, její manžel a čtenáři“. In Michal Přibáň (ed.): *50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers. K jubileu dvou českých exilových nakladatelství*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2022, s. 149–155.

Vendula Rejzlová-Zajíčková: „Letem středověkým světem. Glosy k výuce starší české literatury na současných středních školách“. *Český jazyk a literatura* 73, č. 1 (2022), s. 21–27.

Gabriela Romanová: „Exilový(?) časopis Most atd.“. In Michal Přibáň (ed.): *50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers. K jubileu dvou českých exilových nakladatelství*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2022, s. 197–206.

Zuzana Říhová: „Jinak než já žijí moderní autoři.‘ Zkušenost exilu Milady Součkové“. In Michal Přibáň (ed.): *50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers. K jubileu dvou českých exilových nakladatelství*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2022, s. 117–123.

Zuzana Říhová: „Czech War Poetry“. In Jane Potter (ed.): *A History of World War One Poetry*, Cambridge: Cambridge University Press 2022, s. 118–131.

Ondřej Sládek: „Česká literární věda v Sixty-Eight Publishers“. In Michal Přibáň (ed.): *50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers. K jubileu dvou českých exilových nakladatelství*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2022, s. 71–82.

Ondřej Sládek: „Ohlas a druhý život Bakošovy Teórie literatury“. In Soňa Pašteková – Dušan Teplan (eds.): *Mikuláš Bakoš – pluralitný literárny vedec v metodologickej diskusii dneška*, Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied 2022, s. 197–208.

Olga Słowik: „Becoming a Czech literature translator in Poland: the role of trust“. *Perspectives-Studies in Translation Theory and Practice* (2022), <https://doi.org/10.1080/0907676X.2022.2119875>

Věra Soukupová: „Allegory in Service of Gendered Body Politics: Kingdom of Bohemia in a Time of Crisis“. In Daniela Rywiková – Michaela Antonín Malaníková (eds.): *Premodern History and Art through the Prism of Gender in East-Central Europe*, Lanham: Lexington Book 2022, s. 129–159.

Barbora Svobodová: „Číst jako baťovec: výchova čtenářů v baťovském Zlíně“. *Knihovna – knihovnická revue* 33, č. 1 (2022), s. 71–85.

Petr Šámal: „Ludvík Vaculík mezi Evropou a Kanadou. K periodizaci exilových nakladatelských aktivit“. In Michal Přibáň (ed.): *50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers. K jubileu dvou českých exilových nakladatelství*, Praha: Vysoká škola kreativní komunikace 2022, s. 45–69.

Pavel Šidák: „Jungmannova Slovesnost jako genologie“. *Slovo a smysl* 19, č. 40 (2022), s. 13–45.

Matouš Turek: „Wilhelm, Alexandr a Jakub. Jeruzalém v bohemikální literatuře na sklonku přemyslovské doby“. *Česká literatura* 70, č. 3 (2022), s. 263–299.

Jan Váňa: „The Sociological Truth of Fiction. The Aesthetic Structure of a Novel and the Iconic Experience of Reading“. In María Angélica Thumala Olave (ed.): *The Cultural Sociology of Reading. The Meanings of Reading and Books Across the World*, Cham: Palgrave Macmillan 2022, s. 111–139.

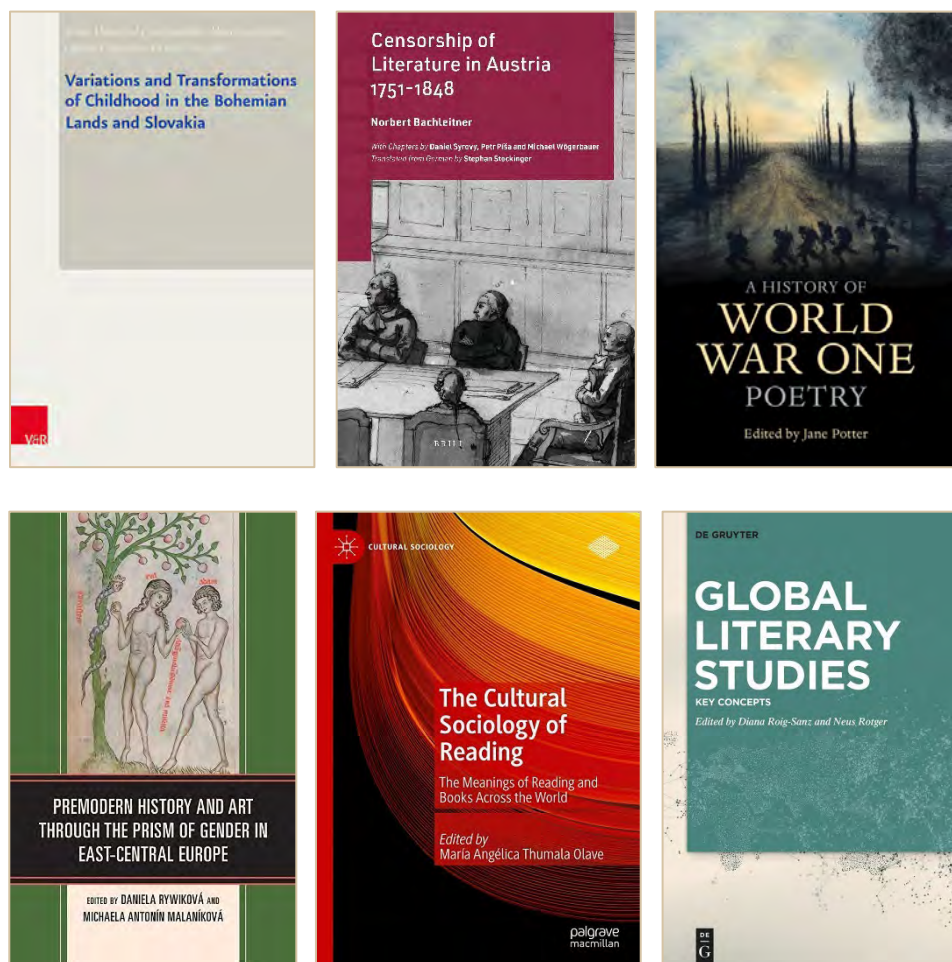
Andreas Hedberg – Ondřej Vimr: „Translation support policies vs book industry practice in non-English settings“. *Perspectives-Studies in Translation Theory and Practice* 30, č. 5 (2022), s. 753–759.

Ondřej Vimr – Cezary Rosiński: „Česká literatura ve světě. Možnosti mapování ve velkém rozsahu (1820–2020)“. *Česká literatura* 70, č. 6 (2022), s. 711–734.

Ondřej Vimr: „Choosing Books for Translation. A Connectivity Perspective on International Literary Flows and Translation Publishing“. In Diana Roig-Sanz – Neus Rotger (eds.): *Global Literary Studies. Key Concepts*, Berlin: De Gruyter 2022, s. 279–300.

Ondřej Vimr: „The impact of translation subsidies on publishing decisions in smaller European countries“. *Perspectives-Studies in Translation Theory and Practice* 30, č. 1 (2022), s. 1–16.

Michael Wögerbauer – Claire Madl: „De-Centering the History of Reading. The Perspective of the Czech Lands 1750–2021“. In Johannes Frimmel – Waldemar Fromm – Helen Müller – Marcel Schellong (eds.): *Im Zentrum. Das Buch. Forschungen, Projekte, Reflexionen am Zentrum für Buchwissenschaft. Eine Bilanz der ersten Jahre. Für Christine Haug*, Wiesbaden: Harrassowitz 2022, s. 235–249.

Obr. 2.3 Obálky knih s příspěvky pracovníků a pracovníků ÚČL; zdroj: internetové stránky nakladatelství (Vandenhoeck & Ruprecht / Brill / Cambridge University Press / Lexington Books / Palgrave Macmillan / De Gruyter)

2.4 Souhrnné údaje o publikační činnosti (ASEP a RIV)

Nejvíce časopiseckých studií publikovali pracovníci ÚČL v domovském oborovém časopise *Česká literatura*, který splňuje nejvyšší kritéria uplatňovaná dnes na vědecká periodika (je excerpován v databázích ERIH, SCOPUS a WoS, na portálu The SCImago Journal & Country Rank je zařazen v druhé nejvyšší kategorii Q2) a je přístupný v rámci Open Access. Dále přispěli do recenzovaných časopisů, jako jsou *Bohemica Litteraria*, *Bohemica Olomucensia*, *PLoS ONE*, *Poznańskie studia slawistyczne*, *Slovenská literatura*, *Slovo a smysl*, *The Slavonic and East European Review* a další.

Podle Akademického systému evidence publikací (ASEP), provozovaného Knihovnou AV ČR, v roce 2022 publikovali pracovníci ÚČL 313 výstupů. Podle Registru informací o výsledcích (RIV), který provozuje vládní Rada pro výzkum, vývoj a inovace, pracovníci ÚČL publikovali 115 výstupů. Z těchto 115 výstupů bylo 32 textů dostupných v rámci Open Access, u pěti dalších platí Open Access s časovým embargem.

Struktura publikací ÚČL	ASEP	RIV
Článek v odborném periodiku	68	46
Monografie	19*	12
Kapitola v knize	61	22
Konferenční příspěvek	8	7
Překlad	6	0
Recenze	45	0
Článek v novinách	56	0
Pořádání akce	14	11
Ostatní výsledky	36	17
Celkem	313	115

Tab. 2.a Publikace pracovníků ÚČL v roce 2022; zdroj: ASEP, RIV

* Celkový počet monografií v ASEP zahrnuje i drobnější práce typu *Seminářů* či *Dílen České knihnice*, které nejsou zahrnuty výše v přehledu pododdílu 2.1.

---

3. Mezinárodní spolupráce

3.1 Zahraniční vědci a vědkyně v ÚČL

Rok 2022 byl po dvou letech covidových opatření z pohledu mezinárodní spolupráce charakteristický znovunavázáním fyzických kontaktů s akademickým světem. Většina univerzit a výzkumných institucí po celém světě začala opět poskytovat studentům a studentkám a vědkyním a vědcům příležitost cestovat a takto získat zkušenosti a vyměňovat informace, které mohou přenést do svého vlastního výzkumu. Mezinárodní spolupráce se znovu obnovila prostřednictvím mezinárodních odborných seminářů a konferencí. V roce 2022 se proto výrazně zvýšila účast badatelů a badatelek ÚČL na mezinárodní spolupráci a ÚČL měl opět možnost přijímat zahraniční badatelky a badatele, jejichž účast je klíčová pro další etablování ÚČL na poli světové literárněvědné bohemistiky.

Do ÚČL přijel velký počet zahraničních badatelů a badatelek, a to zejména díky Fellowshipu Josefa Dobrovského (FJD) vyhlášenému Akademií věd ČR. K hostujícím badatelům/badatelkám patřili: prof. Joanna Goszczyńska (Ústav slovanských studií, Polská akademie věd v Krakově), Piotr Gierowski, Ph.D. (Ústav slovanské filologie Jagellonské univerzity v Krakově), Mgr. Bothayna Abubakr (Univerzita Ain Shams, Fakulta Al-Asun, Katedra bohemistiky v Káhiře), Mgr. Martina Mecco (Università La Sapienza di Roma v Římě), Anna Ananieva, Ph.D. (IOS – Leibniz Institute for East and Southeast European Studies v německém Řezně), Dr. hab. Anna G. Piotrowska, Ph.D. (Ústav muzikologie Jagellonské univerzity v Krakově), Mgr. Lucija Mandić (Ústav slovinské literatury ZRC SAZU v Ljubljani), Magdalena Burger, M.A. M.Sc. (Otto-Friedrich-Universität v Bambergu) a prof. Jindřich Toman, Ph.D. (University of Michigan v Ann Arbor).

Obr. 3.1 Přednášky Jindřicha Tomana a Anny G. Piotrowske, zdroj: ÚČL

V rámci projektu Rozvoj kapacit ÚČL AV ČR pro výzkum a popularizaci měl ÚČL možnost přivítat v roce 2022 několik zahraničních badatelů. V rámci rozvoje České literární bibliografie navštívili ÚČL David Lindemann, Ph.D. (Euskal Herriko Unibertsitatea ve Španělsku), Matteo Romanello, Ph.D. (Polytechnique Fédérale de Lausanne ve Švýcarsku), z polské Akademie věd to byli Marcin Gierz, Ph.D., Patryk Hubar, Ph.D., Cezary Rosiński, Ph.D., Maciej Maryl, Ph.D., Piotr Wciślik, Ph.D., a Tomasz Umerle, Ph.D. V rámci výzkumu čtenářství navštívil ÚČL několikrát prof. Grzegorz Nieć, Ph.D. (Instytut Nauk o Informatyce Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakově), a do ÚČL zavítal i prof. Xavier Galmiche, Ph.D., z pařížského výzkumného centra EUR'ORBEM (Sorbonne – CNRS).

Mgr. Zuzana Husárová, Ph.D. (Univerzita Komenského v Bratislavě) získala Stipendium Zdeňka Pešata, které je financováno z rozpočtu ÚČL a slouží k podpoře studijních pobytů zahraničních badatelů, vysokoškolských pedagogů a doktorandů zabývajících se českou literaturou v jazykovém nebo teritoriálním smyslu. Ve spolupráci s Karlem Pioreckým pracovala na projektu Literatura a umělé neuronové sítě. Na dlouhodobý pobyt v ÚČL v rámci programu DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst) přijela již koncem roku 2021 německá doktorandka Alexandra Pietroch z Universität Hamburg, která zde pod vedením Michaela Wögerbauera realizovala výzkum pro svou disertační práci „Čeští surrealisté za války? Česká avantgarda na rozcestí v Protektorátu Čechy a Morava“.

The image shows two green posters for lectures. The left poster is for Astrid Muls, titled "Od Jan Hus Educational Foundation k Association Jan Hus: disonance britských a francouzských podzemních akademických sítí v 80. letech", scheduled for 31. 5. 2022 at 18:00. The right poster is for Anna G. Piotrowska, titled "Gypsiness in Mácha's Cikáni", scheduled for 19. 10. 2022 at 14:00. Both posters include logos of funding organizations like the European Union and the Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic.

Obr. 3.2 Z pozvánek na přednášky zahraničních badatelek, zdroj: ÚČL

V polovině října poskytl tzv. Kulatý stůl se zahraničními stipendistkami ústavní veřejnosti v zasedací místnosti i online možnost seznámit se s jejich projekty. Mezi další mezinárodní aktivity ústavu v roce 2022 patřily přednášky zahraničních hostů a hostek pro akademickou obec a veřejnost. ÚČL měl možnost organizovat hned několik přednášek zahraničních odborníků a odbornic. Belgická bohemistka Astrid Muls, Ph.D., přednesla 31. 5. 2022 přednášku „Od Jan Hus Educational Foundation k Association Jan Hus: disonance britských a francouzských podzemních akademických sítí v 80. letech“. Prof. Grzegorz Nieć, Ph.D., představil 13. 6. 2022 svůj probíhající výzkumný projekt nazvaný Dějiny české knihy, který nedávno obsáhl i knihu „Książka – Naród – Religia. Dzieje książki czeskiej do czasów odrodzenia narodowego“ (Kraków: Księgarnia Akademicka, 2023). Jeho cílem je polským čtenářům ukázat vývoj knižní kultury v českých zemích, poznat a popsat fenomén vztahu Čechů ke knize a jeho význam v dějinách státu a národa, a to vše v kontrastu s polskou knižní kulturou a s ohledem na česko-polské kontakty v této oblasti. Dr. hab. Anna G. Piotrowska představila svůj výzkum na přednášce s názvem „‘Gypsiness’ in Máchá’s Cikáni“, která se uskutečnila 19. 10. 2022. Ve stejný den se pak konala i přednáška prof. Jindřicha Tomana, Ph.D., „Poučení z listování: Meziválečné časopisy životního stylu“. Prof. Toman v hrubých rysech uvedl svůj badatelský projekt, který se věnuje časopisům životního stylu v meziválečném Československu.

3.2 Badatelky a badatelé ÚČL v zahraničí

Další aktivitou mezinárodní spolupráce byly zahraniční cesty zaměstnanců a zaměstnankyň ÚČL. V roce 2022 se podařilo zorganizovat celkem 89 výjezdů, z toho 38 zahraničních cest podnikly badatelky a 51 cest badatelé z ÚČL. Důvodem takto vysokého počtu byly kromě velkého zapojení do mezinárodních projektů a účastí na konferencích také předchozí dva covidové roky, kdy nebylo možné cestovat. Mezi nejnavštěvovanější země patřilo Polsko a Slovensko, a to díky úzké spolupráci s výzkumnými institucemi, jako jsou polská či slovenská akademie věd. Dalšími často navštěvovanými zeměmi pak byly Německo a Rakousko. Jak díky společným vědeckým projektům, tak díky důležitým archivům a dobře vybaveným knihovnám patří sousední země dlouhodobě k nejčastějším destinacím akademických výjezdů ÚČL.

Jako první vycestovala hned v lednu 2022 Věra Soukupová, která se v Poitiers zúčastnila konference s názvem *Effet de reel, effet du reel: la littérature médiévale au miroir des histoires*, jejímiž organizátory byla Société de langues et littératures médiévales d'oc et d'oïl a Université de Poitiers – CESC – CNRS. Přednesla tam příspěvek zaměřený na srovnání českých a francouzských alegorických pramenů z první poloviny 15. století, které se tematicky vyjadřovaly k soudobé politické a společenské krizi. Daniela Iwashita, Hana Kosáková, Michal Kosák a Eva Vrabcová se v březnu aktivně účastnili konferencí GENESIS a ESTS v Oxfordu. Ve stejném měsíci absolvoval Jiří Trávníček stáž na Institutu Nauk o Informatice Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, která navazovala na předchozí návštěvu Grzegorza Niecie v Praze a směřovala zejména k dalšímu rozvoji spolupráce na poli výzkumu dějin knihy a čtenářství.

V červenci přednášely kolegyně Magdaléna Jacková, Markéta Klosová a Kateřina Valentová na 18. kongresu mezinárodní asociace pro novolatinská studia (IANLS) v Leuvenu. Kongres společnosti SHARP umožnil Claire Madl a Michaelu Wögerbauerovi seznámit se s velkými i individuálními výzkumnými projekty z oboru dějin knižní kultury, především pak s těmi, jejichž tématem je čtení, raný novověk a materialita tištěného slova. V rámci kongresu s dalšími devíti členy konsorcia projektu READ-IT představili výsledky stejnojmenného projektu.

V září se pak Michael Wögerbauer zúčastnil konference Asociace mezinárodních komparatistů na univerzitě La Sapienza v Římě, kde se zapojil do panelu o cenzuře v habsburské monarchii s příspěvkem „The ‚Holey‘ System: Habsburg Censorship, Its Centralization, and Its Gaps (1749–1848)“. Zuzana Říhová a Jakub Říha se zúčastnili mezinárodní konference EAM 2022 v Lisabonu, oba vystoupili v rámci panelu Czech Matters. Zuzana Říhová přednesla příspěvek „Alphabet modernism“, věnovaný recepci angloamerického modernismu v českém prostředí a zejména Jiřímu Kolářovi, Jakub Říha svůj příspěvek „Genetic Criticism as a Method of Understanding (Czech)

Modernism“ věnoval recepci genetické kritiky v českém prostředí a probíhajícímu projektu GA ČR – kritické hybridní edici *Prometheových jater* Jiřího Koláře.

Dalibor Dobiáš se v Bochumi zúčastnil setkání *Slavistentag*, největšího setkání slavistů z Německa a Rakouska, a to aby tam představil projektu o slovanském eposu v komunikačních sítích evropského romantického nacionalismu. Výročního zasedání Stifterova institutu v Linci se v listopadu zúčastnili Václav Petrbok a Michael Wögerbauer. Na počátku prosince se uskutečnila bohemistická konference *Český sen? Česká literatura po roce 1989 z pohledu 21. století*, a to hned na dvou místech – v Paříži v Centre d'études slaves (UMR Eur'ORBEM) a v Bruselu v Maison des Sciences Humaines (ULB Brusel). V Paříži se svým příspěvkem „Monokultura českého literárního pole? Strategie etablování ženských autorek v soudobém literárním prostoru“ vystoupily Kateřina Piorecká a Alena Šidáková Fialová, Lenka Jungmannová pak přednesla referát „Projevy milenialismu v českém dramatu uplynulých dvaceti let“. V Bruselu Karel Piorecký se Zuzanou Husárovou proslovili příspěvek o vztahu umělých neuronových sítí a literatury. V polovině prosince se Michal Jareš a Pavel Kořínek účastnili konference *Caricatures and Satire in a Global Perspective: 1850–1950* na univerzitě v Bonnu, společně proslovili příspěvek „Between Yellow Peril and Tantalizing Exoticism. Far East Asian Otherness in Czech Cartoons and Comics, 1870–1940“.

Obr. 3.3 Konference *Český sen?* – Paříž, zdroj: UMR Eur'ORBEM – Cultures et sociétés d'Europe orientale, balkanique et médiane

Obr. 3.4 Konference *Český sen?* – Brusel, zdroj: Centre d'études tchèques, PHILIXTE, ULB

3.3 Mobilní projekt

Hranice literární vědy II

Grantový projekt *Hranice literární vědy II*, který byl financován z Evropských strukturálních a investičních fondů v rámci operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání (CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_053/0017227), přispíval ke zvyšování kvalifikace pracovníků ÚČL, posiloval jejich profesní růst a podporuje mezinárodní spolupráci s předními vědeckými pracovišti prostřednictvím přenosu know-how v rámci vědy, výzkumu a rozvoje projektové činnosti. Projekt, který obdržel podporu pro roky 2020–2022, umožňoval jak pracovníkům, tak samotné organizaci další etablování v mezinárodním vědeckém prostoru.

V roce 2022 se díky projektu *Hranice literární vědy II* uskutečnil šestiměsíční výjezd Lucie Antošíkové na Universität Wien. Lucie Antošíková se v rámci tohoto pobytu věnovala projektu *Česká literatura transkontinentálně*, který sleduje proměny české literatury v globalizovaném světě a na příkladu textů, jež svou koncepcí opouštějí po roce 1989 domácí kontext a vstřebávají do sebe impulsy z okolního prostředí, cílí zodpovědět otázky žánru, posunů stereotypního vnímání vlastního i cizího, jakož i další příslušnosti k české literatuře obecně. Výzkum představuje výchozí bázi pro konversatorium mentorky (Ass.-Prof. Mag. Dr. Gertraude Zand), a tak z jeho výsledků budou těžit také univerzitní studenti. Během stáže Lucie Antošíková zorganizovala 20. 5. 2022 workshop s názvem *Česká literatura transkontinentálně* (bohemistické přednášky v češtině ve Vídni).

Na další šestiměsíční výjezd se téhož roku vydala i Alice Jedličková. Působila na univerzitě ve švédském Lundu a spolupracovala s Centrem intermediálních a multimodálních studií na Linnéově univerzitě ve Växjö. Institut kulturních studií na Univerzitě v Lundu poskytl zázemí i podporu aktivitám badatelky na oddělení intermediality. Hlavním záměrem pobytu v Lundu byl průzkum současných metod výzkumu a výuky v oblasti intermediality, ale také inspirace dobrou praxí v rámci kurikula intermediálních studií a inovativních způsobů transformace poznatků do budoucího výzkumu v (post)doktorských seminářích věnovaných konkrétním kulturním otázkám. Alice Jedličková se podílela na přípravě symposia *Intermediality and the City* (Lund University, Department of Arts and Cultural Sciences, Division of Intermedia Studies, 15. 6. 2022), kde také přednesla svůj příspěvek s názvem „Psaní na ulici aneb (tenké) plátky českých dějin 1968–2022“. Na podzim se účastnila symposia *City Space II* (Lund University, Department of Arts and Cultural Sciences, Division of Intermedia Studies, 8. 9. 2022) s příspěvkem „Street Art in Prague: (Re)appropriation of public space“.

Díky podpoře projektu *Hranice literární vědy II* bylo možné zrealizovat i dvě stáže pro administrativní pracovníky. Tomáš Suk se zúčastnil dvouměsíční stáže ve Finsku, jejímž cílem bylo posílit networkingové aktivity v rámci kooperace ÚČL a South-Eastern Finland University of Applied Sciences. Stáž byla zaměřená na rozvoj projektových a manažerských aktivit z oblasti vědeckých projektů. Kateřina Bínová v květnu pobývala na devítidenní administrativní stáži na Universität Wien.

Obr. 3.5 Vídeňský workshop *Česká literatura transkontinentálně*, zdroj: ÚČL

3.4 Konsorcium literárněvědné bohemistiky

Rok 2022 byl rovněž sedmým rokem působení Konsorcia literárněvědné bohemistiky. To bylo založeno v průběhu *V. kongresu světové literárněvědné bohemistiky* v roce 2015. Předmětem diskusí na kongresu se stala rizika, která souvisí s minoritním postavením bohemistiky na zahraničních univerzitách, např. ohrožení další existence a udržitelného financování bohemistických kateder.

Konsorcium literárněvědné bohemistiky je založeno na úzké spolupráci se zahraničními univerzitními pracovišti, na kterých se bohemistika nebo slavistika s bohemistickou specializací tradičně vyučuje. Mezi ty patří zakladatelské instituce Konsorcia, tzn. univerzity v Opoli (Uniwersytet Opolski, Polsko, členství od roku 2015), Padově (Università degli studi di Padova, Itálie, 2016), Záhřebu (Sveučilište u Zagrebu, Chorvatsko, 2016), Salzburgu (Paris-London-Universität Salzburg, Rakousko, 2016) a Řezně (Universität Regensburg, Německo, 2017). Zmíněné složení je od roku 2017 postupně rozšiřováno o nová, především evropská bohemistická pracoviště: Université Paris-Sorbonne (2017), Universität Erfurt (2017), Institut slavjanovedenija Ruské akademie věd (2018, od února 2022 pozastaveno), Ústav slovenskej literatury Slovenské akademie věd (2021) a Instytut slawistyki Polské akademie věd (2021). V roce 2022 se Konsorcium podařilo rozšířit o dalšího člena: Centre d'études tchèques, Université libre de Bruxelles (2022).

Ústředním pilířem spolupráce nabízené Konsorciem je zpracování bibliografických dat o vědeckých, popularizačních a uměleckých výstupech pracovníků a pracovníc členských institucí v databázích Česká literární bibliografie (ČLB). Neméně důležitým posláním Konsorcia je zprostředkování transferu vědeckých informací mezi členskými institucemi a dalšími členy literárněvědné bohemistické komunity. K naplnění tohoto úkolu už druhým rokem slouží pravidelně vycházející newsletter s čtrnáctidenní periodicitou *Literárněvědná bohemistika: zprávy z oboru*. V rámci jeho přípravy je zohledňováno dění v partnerských institucích. Na konci roku 2022 byl počet odběratelů newsletteru zhruba 300.

---

4. Výuka a popularizace

4.1 ÚČL školám

Škola českého jazyka a literatury pro pedagogy

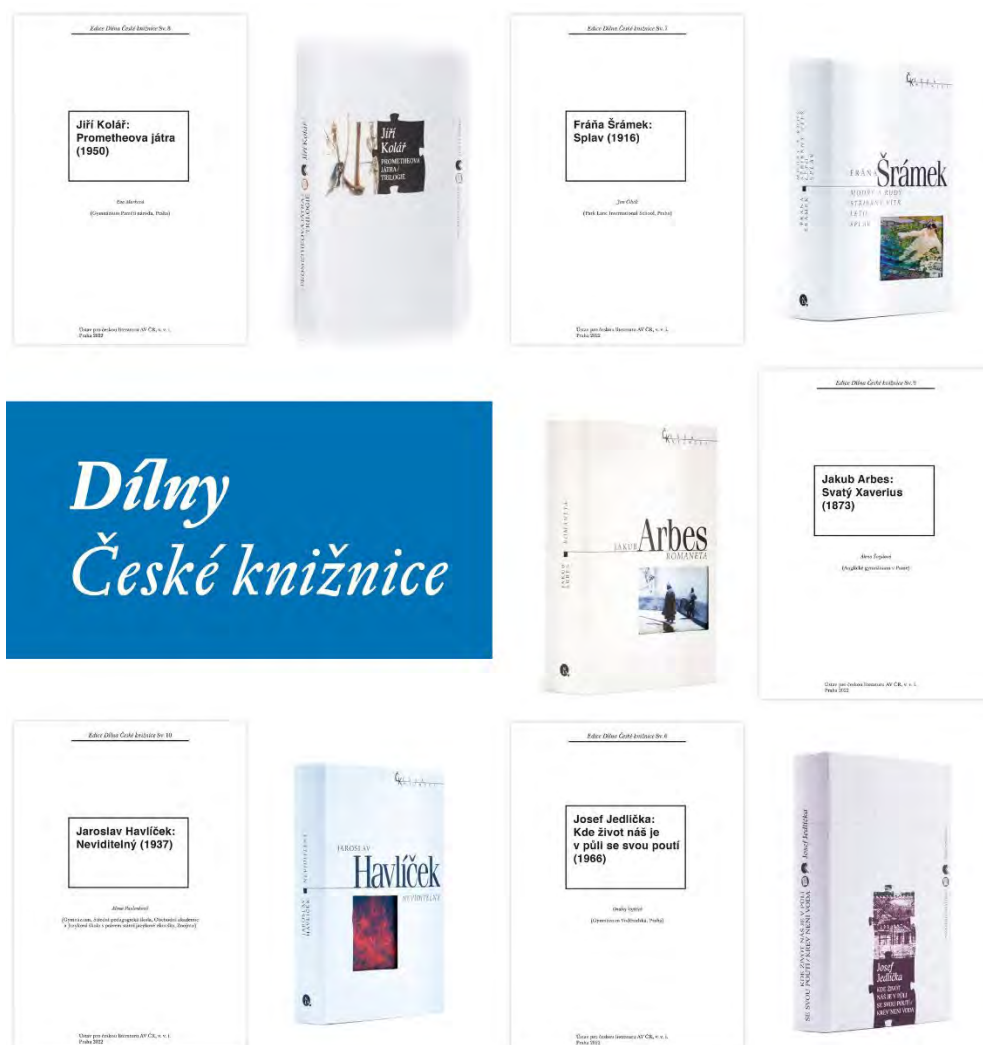
Již od roku 2012 připravuje ÚČL ve spolupráci s Ústavem pro jazyk český AV ČR odborný program Školy českého jazyka a literatury pro pedagogy (dále ŠČJL). Jde o postgraduální kurz určený pro pedagogy základních a zejména středních škol, organizačně ho zajišťuje Středisko společných činností AV ČR. Pro ÚČL je ŠČJL mimo jiné zdrojem informací o potřebách literárního vzdělávání na tomto stupni, pro pedagogy příležitostí seznámit se s nejnovějšími odbornými poznatky. Ve dnech 3.–5. 10. 2022 se uskutečnil jubilejní desátý ročník. Literárněvědnou část kurzu tentokrát zajistili pracovníci Oddělení pro výzkum literární kultury. Pavel Kořínek promluvil o české literatuře v domácích i zahraničních komiksových adaptacích, Jiří Trávníček představil výsledky výzkumu české populace prostřednictvím čtenářských životopisů. V rámci Školy se konala také komentovaná prohlídka expozice *Starí mistři* ve Schwarzenberském paláci (Stanislava Fedrová).

Obr. 4.1 Jiří Trávníček přednáší na Škole českého jazyka a literatury, 4. října 2022, zdroj: foto Otevřená věda / SSČ AV ČR

Dílny České knižnice

V roce 2022 se naplno rozjela nová edice výukových materiálů s názvem *Dílny České knižnice*, která je rozšířením edice *Semináře České knižnice* a přináší sadu úloh včetně řešení vztahujících se k jednotlivým svazkům vydaným v ČR. Jedná se o materiály přímo určené k výuce, jejichž cílem je sdílení dobré praxe. Obě edice řídí Robert Kolár a rediguje Petra Hesová. Všechny vydané svazky (42 Seminářů a 20 Dílen) jsou zdarma ke stažení na webových stránkách České knižnice, při akcích ÚČL a České knižnice jsou Semináře distribuovány také v tištěné podobě.

Obr. 4.2 Propagační grafika, která v srpnu 2022 upozorňovala na zveřejnění dalších pěti svazků *Dílny České knižnice*; zdroj: Facebook ÚČL

Další aktivity

Komise ÚČL pro výuku literatury na středních školách spolupracovala devátým rokem s Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV) a připomínkovala jednotlivé testové otázky či celé jejich soubory (maturitní zkouška, přijímací zkoušky).

ÚČL nadále přispíval do ústředního didaktického časopisu *Český jazyk a literatura*, a to jednak články svých pracovníků, jednak působením Roberta Kolára v redakční radě tohoto periodika.

V redakční radě časopisu *Didaktické studie* působil Martin Hrdina, který byl také členem Ústřední komise Olympiády v českém jazyce.

Řada ústavních pracovníků a pracovníc navštívila se svými prezentacemi a semináři i střední školy, a v některých případech se jednalo i o rozsáhlejší projekty nad rámec běžných jednorázových přednášek. Na kolínském gymnáziu se takto např. uskutečnila trojice přednášek věnovaných teoriím konspirace, připravených Týmem pro studium paměti a traumatu v literatuře, na bíloveckém gymnáziu diskutoval se studenty o poezii Petr Hruška, Martin Lukáš připravil čtyři sedmdesátiminutové semináře pro Den poezie pražského Gymnázia Špitálská a Pavel Šidák vytvořil přednáškový cyklus Literatura jako zábava pro gymnázium v Sedlčanech.

4.2 Pedagogická spolupráce s vysokými školami

Pracovníci ÚČL pravidelně vyučovali nebo vedli jednorázové blokové kurzy na řadě vysokých škol (např. Univerzita Karlova v Praze, Masarykova univerzita v Brně, Univerzita Palackého v Olomouci). V letním semestru 2022 a v zimním semestru 2022 odučili celkem 2468 vyučovacích hodin, z čehož 1629 bylo zaměřeno na studenty bakalářských programů, 743 na studenty magisterských programů a 96 na studenty doktorských programů. Po koronavirové pandemii byla obnovena přímá výuka, některé kurzy byly ale i nadále realizovány prostřednictvím nejrůznějších IT aplikací a platforem.

Druhou rovinu účasti na terciárním vzdělávání představovaly doktorské studijní programy, v nichž ÚČL zastává úlohu jednoho ze školicích pracovišť. Na základě uzavřených dohod o spolupráci s příslušnými fakultami a univerzitami zajišťovalo ÚČL v akademickém roce 2021–2022 postgraduální studium ve čtyřech společně akreditovaných doktorských studijních programech:

1. Teorie a dějiny novější české literatury (Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích) – navazuje na studijní programy, na nichž ÚČL spolupracuje od roku 1999;

**MASARYKOVA
UNIVERZITA**

2. Česká literatura (Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně) – navazuje na studijní programy, na nichž ÚČL spolupracuje od roku 2013 (v roce 2020 byla aktualizována naše stávající spolupráce a podepsána nová smlouva);

3. Česká literatura (Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci) – spolupráce od roku 2018;

4. Teorie a dějiny české literatury (Filozofická fakulta Ostravské univerzity) – spolupráce od roku 2019.

Působení doktorandů v ÚČL je institucionalizováno vnitřním předpisem, doktorandi jsou zařazeni do výzkumných oddělení ústavu a podílejí se na řešení vědeckých projektů i na ostatních aktivitách pracoviště. Systematická podpora doktorandů a mladých vědeckých pracovníků byla nově formulována v Koncepti rozvoje mladých vědeckých pracovníků a doktorandů, která byla zpracována v rámci projektu Rozvoj kapacit Ústavu pro českou literaturu AV ČR pro výzkum a popularizaci (CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_054/0014701).

V roce 2022 působilo v ÚČL celkem 18 doktorandů, z toho 7 studentů společně akreditovaných studijních programů. V průběhu roku své doktorské studium úspěšně ukončili dva studenti (Mgr. Barbora Svobodová a Mgr. Jan Pišna).

Třetí rovinu účasti na terciárním vzdělávání představují akce pořádané pro studenty pregraduálního i postgraduálního studia v oblasti literárněvědné bohemistiky a dalších oborově blízkých programů. Stěžejními aktivitami jsou v tomto směru Studentská literárněvědná konference, doktorandská konference, doktorandský seminář a Škola praktické bohemistiky.

Studentská literárněvědná konference

Ve spolupráci s Katedrou bohemistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci uspořádal ÚČL ve dnech 4.–5. května 2022 již 20. ročník mezinárodní studentské literárněvědné konference. Konference měla hybridní formát, díky němuž mohly zaznít i příspěvky zahraničních studentů a studentů aktuálně pobývajících na nejrůznějších vzdělávacích pobytech. V průběhu dvou dnů své referáty představilo třicet dva studentů bakalářských, magisterských i doktorských studijních programů z českých, slovenských, polských a německých univerzit. Na závěr přednesl prof. Xavier Galmiche přednášku „Čeští spisovatelé ve francouzských překladech z let 1989–2020. Zvadlá mučenka?“

Laureátkou Ceny Vladimíra Macury v pregraduální kategorii se stala Minami Toyoshimová, studentka magisterského studijního programu Bohemistika pro cizince na Univerzitě Karlově. Toyoshimová vystoupila s referátem nazvaným „Alternativní jazyk ve hrách Václava Havla — rytmus ve hrách *Ztížená možnost soustředění* a *Largo desolato*“. Cenu Vladimíra Macury v postgraduální kategorii získal Martin Makara, student doktorského programu Teória a dejiny slovenskej literatúry na Prešovské univerzitě, za příspěvek s názvem „Genológia fakticky osnovanej beletristickej prózy“.

Všichni ocenění získali kromě knižních cen i možnost publikovat své texty v časopise *Bohemica Olomucensia* (3/2022; Supplementa) vydávaném katedrou bohemistiky FF UP v Olomouci.

SLKO >>> **STUDENTSKÁ
LITERÁRNĚVĚDNÁ
KONFERENCE
OLOMOUC**

>> bez tematického omezení

nejlepší práce >> Cena Vladimíra Macury

>> pregraduální i doktorští studenti

>> www.ucl.cas.cz/slk/

Filozofická fakulta

ÚČL

Obr. 4.3 Výzva k účasti na Studentské literárněvědné konferenci 2022, zdroj: ÚČL

Doktorandská konference

Po několika letech oprav bylo na jaře roku 2022 otevřeno Konferenční centrum AV ČR Zámek Třešť, na kterém se tradičně koná doktorandská konference literárněvědných bohemistických a příbuzných oborů. Jednadvacátý ročník konference se na zámku uskutečnil ve dnech 12.–14. září 2022, hlavním organizátorem byl ÚČL. Konference je platformou pro diskuse o konkrétních vědeckovýzkumných problémech, teoriích a metodách uplatňovaných jednotlivými doktorandy.

Konference se zúčastnili doktorandi a pedagogové z Ústavu české literatury a komparatistiky FF UK v Praze, Ústavu české literatury FF MU v Brně, z Ústavu bohemistiky FF JU v Českých Budějovicích, z Katedry bohemistiky FF UP v Olomouci, z Katedry české literatury a literární vědy v Ostravě. Za ÚČL na konferenci vystoupili 4 doktorandi. Dle dohody se spolupracujícími bohemistickými pracovišti bude hlavním pořadatelem pravidelného doktorandského setkání i v dalších letech ÚČL.

Doktorandská setkávání

V průběhu roku se uskutečnilo několik setkání s doktorandy a mladými vědeckými pracovníky, mj. z důvodu projednání připravované Koncepce rozvoje mladých vědeckých pracovníků a doktorandů. Byl tak položen základ k obnově pravidelného konání doktorandského semináře, který je určen pro diskusi o hlavních tématech, problémech a aktuálním stavu disertačních prací, ale poskytuje také prostor pro sdílení zkušeností.

Obr. 4.4 Studentská literárněvědná konference 2022, zdroj: foto ÚČL

Škola praktické bohemistiky

Tradiční kurz, nabízený oborovým vysokoškolským pracovištím a jejich studentům, se v roce 2022 zaměřil na literární digitální studia, informační zdroje ÚČL a bibliografické databáze ČLB. V rámci kurzu si účastníci na praktických příkladech osvojili základy nezbytné pro samostatnou badatelskou práci.

4.3 Popularizační činnost

Po vynucené epidemické pauze se ÚČL v roce 2022 znovu aktivně zapojil do největší vědecké akce v České republice, *Veletrhu vědy*. Ten se konal ve dnech 2. až 4. června na výstavišti v pražských Letňanech a ÚČL si pro tento ročník coby své téma vytyčil „Smíchem s dobou a humorem proti době“. Početné návštěvníky čekal stánek popisující slovem i obrazem různé podoby protektorátního smíchu s dobou i humoru proti době. Velký ohlas u návštěvníků sklídila i dobrodružná veletržní bojovka a nejrůznější další nabízené aktivity: křížovka, tematické kvízy či simulovaná výroba vězeňského časopisu.

Obr. 4.5 Návštěvnice *Veletrhu vědy* 2022 studují stánek ÚČL, zdroj: foto ÚČL

Rozsáhlý program ÚČL připravil i pro každoroční vyvrcholení společných popularizačních aktivit Akademie věd ČR, takzvaný Týden Akademie věd ČR, který se konal v roce 2022 na přelom října a listopadu. Ve čtyřech dnech nabídli pracovníci a pracovnice ÚČL pět přednášek s literární tematikou, které byly paralelně odvysílány i online na YouTube kanálu ÚČL (Pavel Kořínek – Michal Jareš: Tři ochutnávky z české meziválečné populární literatury, Robert Kolár: Já na bráchu, brácha na mě..., Petr Šámal – Michal Kosák: Český snář Ludvíka Vaculíka: co víme nového, Pavla Harmanová – Veronika Zemanová: Zdroje, data a nástroje pro studium literatury a Karel Piorecký – Michal Škrabal: Korpus současné poezie. Místo, odkud jsou básně vidět z výšky) a dvě

literárněvědné vycházky Prahou (Daniel Soukup: „Neviditelné ulice“: Literárně-historická procházka po Židovském městě pražském; Kateřina Piorecká: Po stopách Devětsilu). Všechny aktivity doplnil na sociálních sítích i online dušičkový kvíz.

Počínaje rokem 2022 navázal ÚČL užší spolupráci s knižním veletrhem a festivalem Svět knihy. V koordinaci s dramaturgickým vedením festivalu ÚČL v dalších letech pro festival každoročně připraví tři nebo čtyři pořady. Část z nich by měla vždy přiléhat k vytyčeným tematickým liniím festivalu a část z nich bude věnovaná prezentaci aktuálních ústavních projektů. V rámci *Svět knihy 2022*, který se konal ve dnech 9. až 12. června, se takto za velkého zájmu návštěvníků uskutečnily pořady „Jak číst a psát poezii na střední škole?“, „Durychhalten!“ a „Čtvrtstoletí s Českou knižnicí“.

Obr. 4.6 Společný stánek ústavů III. vědní oblasti na veletrhu Svět knihy nabídl i publikace ÚČL, zdroj: foto ÚČL

Pracovnice a pracovníci ÚČL se ale popularizaci v jejích nejrůznějších podobách věnovali po celý rok průběžně, když představovali výsledky své výzkumné činnosti v televizních a rozhlasových pořadech a tištěných i webových periodikách (jednalo se o nejméně pět desítek vystoupení v elektronických médiích, denním a společenském tisku). U řady rozhlasových a televizních pořadů navíc badatelé a badatelky z ÚČL působili i jako jejich (spolu)autoři či stálí spolupracovníci: Eduard Burget takto např. třemi pořady přispěl do cyklu ČRo Plus *Portréty*, Michal Jareš se podílel na televizním dokumentárním seriálu *Česká detektivka*, celé Oddělení lexikografie se zapojilo do příprav šestidílného cyklu stanice ČRo Vltava *Nevytištěné, nevydané, zakázané?* a Daniela Iwashita připravila pro ČRo Brno komponovaný pořad z Demlových dopisů *Vzdorné listy*. Ohlas sklízely též výstavy, na jejichž přípravě se podíleli ústavní pracovníci a pracovnice: ať už ty dostupné na internetových stránkách ÚČL ke stažení, nebo rozsáhlejší expozice, jako byla např. panelová výstava *Božena Němcová: Osobnost – dílo – mýtus*, která se v roce 2022 dočkala hned pěti uvedení (Praha, Ostrava, Červený Kostelec, Litomyšl, Česká Skalice), popřípadě výstava *Český komiks a jeho svět*, která na devět měsíců obsadila prostory Moravského zemského muzea v Brně. Řada popularizačních aktivit byla

realizována také v návaznosti na programy Strategie AV21, např. setkání v Rovensku pod Troskami nebo dvanáctidílný osvětově-populární seriál na YouTube *Čtení v digitálním světě*.

I v roce 2022 se uskutečnily dva běhy semestrálního přednáškového cyklu *Literárněvědné fórum*, který svým zaměřením cílí na odbornou i širší veřejnost a vždy je věnován nějakému konkrétnímu tématu. Jarní cyklus nesl název *O psaní a čtení literárních dějin I* a soustředil čtveřici přednášek tematizujících koncepty a kategorie literárních dějin. Se svými přednáškami v něm vystoupili Lucie Storchová (Filozofický ústav AV ČR – Fakulta humanitních studií UK), David Wallace (University of Pennsylvania), Pavel Janoušek (ÚČL) a Vladimír Papoušek (Filozofická fakulta Jihočeské univerzity). Podzimní cyklus pak pod titulem *O psaní a čtení literárních dějin II* navázal druhou čtveřicí přednášek Michala Charypara (ÚČL), Petra Bubeníčka (Filozofická fakulta Masarykovy univerzity), Ivy Málkové a Jana Malury (Filozofická fakulta Ostravské univerzity) a Manfreda Weinberga (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy). V rámci Literárněvědného fóra se již tradičně konala také speciální řada přednášek zaměřených na starší českou literaturu a její širší kulturní a historické souvislosti, tzv. Staročeský dýchánek. Jednotlivé přednášky a debaty byly streamovány online a většina z nich zůstává přístupná v podobě videonahrávek na YouTube kanálu ÚČL.

4.4 Účast na literárním dění

Vedle vědecké činnosti se pracovníci a pracovnice ÚČL věnují setrvale také dalším činnostem na poli literatury a literární vědy, které tradičně nenáleží mezi výsledky vědecké práce, ale přitom je nelze ani dobře přiřadit do oblasti popularizace vědy. Zejména se jedná o činnosti reflektující aktuální situaci uměleckých disciplín (literatura, drama, komiks) a také o vlastní uměleckou činnost. V roce 2022 přispívali badatelky a badatelé ÚČL aktivně také literárněkritickými články, a to například do časopisů *A2* (Matouš Jaluška, Michal Jareš, Roman Kanda, Pavel Kořínek, Martin Lukáš, Jiří Zizler), *Dějiny a současnost* (Eduard Burget), *Divadelní noviny* (Zuzana Augustová, Lenka Jungmannová), *E*forum pro (germano)bohemistiku* (Matouš Jaluška), *Host* (Marek Lollok, Aleš Merenus, Jiří Trávníček), *i-literatura* (Marek Lollok, Olga Słowik), *Revolver Revue* (Barbora Čiháková), *Souvislosti* (Jiří Zizler) či *Tvar* (Pavel Janoušek, Veronika Košnarová, Karel Piorecký a Alena Fialová Šidáková). V ÚČL v roce 2022 působilo také několik pracovníků a pracovníků, kteří se věnují původní umělecké tvorbě v poezii i próze (Zuzana Říhová, Petr Hruška, Michal Jareš, Dominik Melichar a další), někteří pak se věnují též překladu uměleckých děl (Zuzana Augustová, Matouš Jaluška ad.) a převodům odborné literatury (např. Marie Brunová, Anna Gnot a Mirek Němec).

Na chodu literárních časopisů se pracovníci a pracovnice ÚČL podíleli rovněž prací v redakcích či redakčních radách – předsedou *Klubu přátel Tvaru* je Pavel Janoušek, v redakční radě časopisu *Host* působí Pavel Janáček a Zuzana Říhová, v posledním roce fungování časopisu *Lógr* byl členem jeho redakce Dominik Melichar a do redakce časopisu *Kontradikce* byl zapojen Roman Kanda. Významně zastoupeni byli pracovníci ÚČL též v redakcích a redakčních radách časopisů vědeckých: Alice Jedličková působila v redakčním kruhu časopisu *Bohemica litteraria* a Bohumil Fořt byl u téhož časopisu členem redakční rady, Zdeněk Hrbata zasedl v radách časopisů *World Literature Studies* a *Litteraria Pragensia*, Václav Petrbock v redakčních radách časopisů *Listy filologické*, *Střed-Centre* a *E*fora*, Jiří Trávníček v redakčních radách časopisů *Filoteknos* a *Roczniki Biblioteczne*. Členkou redakční rady časopisu *Svět literatury* byla Alice Jedličková. Hned třemi pracovníky byl ÚČL zastoupen v radě časopisu *Slovenská literatúra* (Pavel Janoušek, Michal Jareš, Petr Šámal). Václav Smyčka působil v redakční radě časopisu *Brücken*, Dalibor Dobiáš ve vědecké radě časopisu *eSamizdat*, Michal Kosák v redakční radě online časopisu *Apparatus*, Ondřej Sládek v redakční radě časopisů *Slovo a slovesnost* a *Illuminace*, Michael Wögerbauer a Petr Šámal byli členy redakční rady časopisu *Literární archiv*, Martin Hrdina působil v redakční radě časopisu *Didaktické studie*, Daniel Soukup v redakční radě časopisu *Judaica Bohemiae*, Robert Kolár v redakční radě časopisu *Český jazyk a literatura* a Pavel Janoušek v redakční radě *Divadelní revue*. Jiří Flaišman a Michal Kosák působili

jako redaktoři kritického literárního webu *Kanon*. Pracovníci a pracovnice ÚČL přirozeně tvořili i redakční jádro obou časopisů, jež ústav vydává – *České literatury* a *Cornozy*.

Také v roce 2022 se uskutečnila tradiční *První bilance*, diskuse reflektující vždy na sklonku kalendářního roku (tentokrát 14. prosince) aktuální literární produkci. O vybraných titulech debatovali Olga Pavlova, Petr A. Bílek a Martin Lukáš. Po několikátém partnerství s Českým rozhlasem navázal v roce 2022 ÚČL spolupráci s Českou televizí, záznam pořadu je dostupný na webu ČT Art.

Obr. 4.7 Petr A. Bílek, Martin Lukáš a Olga Pavlova debatují nad novými knihami roku 2022 v *První bilanci*. Foto: ÚČL / Lenka Patková

Také v porotách rozhodujících o udílení literárních cen byli bohatě zastoupeni pracovníci a pracovnice ÚČL: o Magnesii Liteře v roce 2022 spolurozhodovali (v různých kategoriích) Zuzana Říhová, Jiří Trávníček a Stanislava Fedrová, Michal Jareš byl členem poroty Literární ceny Vladimíra Vokolka, Jiří Zizler působil v porotě Ceny Jaroslava Seiferta, Jitka Šotkovská v porotě Ceny Marka Ravenhilla, Jan Budňák a Václav Petrbock členy poroty Ceny Otokara Fischera, Jiří Zizler a Michal Kosák byli členy poroty Ceny Jaroslava Seiferta a Pavel Kořínek zasedl v porotě komiksové Ceny Muriel. Pracovnice a pracovníci ÚČL se zapojili rovněž do grantových a poradních komisí rozhodujících o podpoře při vydávání neperiodických publikací či literárních a kulturních časopisů, působili u programu Česká knihovna a podíleli se na výběru stipendistů Českého literárního centra.

4.5 Služby pro veřejnost

K základním úkolům ÚČL patří zajišťování infrastruktury pro literárněvědnou bohemistiku v mezinárodním i národním měřítku a ve vztahu k české veřejnosti šíření odborně relevantních informací o osobnostech, institucích, dílech a ostatních jevech české literatury. Tyto služby pro vědeckou komunitu a občanskou veřejnost zajišťuje ÚČL prostřednictvím velké výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie, vlastních knihoven v Praze a v Brně a dále prostřednictvím počítačových aplikací a databází. Tyto digitální nástroje jsou vesměs volně přístupné na internetu. Vznikají ve Středisku literárněvědných informací ÚČL, ale také v dalších odděleních ústavu – především v Oddělení edičním a textologickém, v Oddělení lexikografie nebo ve Versologickém týmu.

Pražská knihovna ÚČL

Rozsah jejího fondu řadí pražskou Knihovnu ÚČL na třetí místo mezi knihovnami ústavů Akademie věd ČR. Tento fond tvoří unikátní sbírka české beletrie, literární teorie, literární historie, základních děl ze společenských oborů a soubor českých literárních a kulturních periodik. Součástí Knihovny ÚČL jsou též historické knižní a časopisecké fondy Umělecké besedy a knihoven bývalého oddělení západních literatur a kabinetu dějin českého divadla Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV. K 31. 12. 2022 tvořilo fond Knihovny ÚČL celkem 169 044 svazků, z toho v roce 2022 získala knihovna 2 291 nových knihovních jednotek a odebírala 146 titulů periodik. Knihovna ÚČL je otevřena nejen odborníkům, ale i studentům a dalším zájemcům. Všechny dokumenty jsou ve studovně pražského pracoviště ÚČL expedovány na počkání. V roce 2022 evidovala knihovna 360 aktivních čtenářských kont a dalším desítkám uživatelů byly jejich požadavky vyřešeny jednorázově. Souhrnně bylo poskytnuto 7 505 absenčních výpůjček (prezenční výpůjčky nejsou evidovány) a provedeno 1 257 prolongací. Další badatelé měli možnost studovat v knihovně dokumenty ze Staročeské sbírky – souboru mikrofilmů a fotokopií staročeských rukopisů a tisků z českých i zahraničních fondů (více než 163 000 polí mikrofilmů a více než 155 000 fotokopií). Pražská Knihovna ÚČL poskytovala své služby na základě automatického výpůjčního protokolu a sdíleného systému Aleph, jehož provoz zajišťuje pro zapojené ústavy centrální Knihovna AV ČR. Počet záznamů dokumentů vytvářených podle pravidel RDA ve formátu MARC21 a předaných do Souborného katalogu ČR vzrostl v roce 2022 na 122 911, což se opět projevilo zájmem o dokumenty z fondu Knihovny ÚČL, uspokojovaným zčásti i meziknihovní výpůjční službou. Od 1. března 2021 mohou uživatelé knihovny využívat též službu Vzdálený přístup do Národní digitální knihovny (NDK) pomocí účtu ID NDK, a tím pádem studovat dokumenty uložené v digitální knihovně Kramerius.

S cílem podpořit využití posledních dvou částí fondu, které dosud nebyly zkatologizovány elektronicky, tj. knihoven bývalého oddělení západních literatur a kabinetu dějin českého divadla, se v lednu 2017 Knihovna ÚČL zapojila do podprogramu Ministerstva kultury ČR VISK 5 – Retrokon projektem Retrokatalogizace fondu Knihovny někdejšího oddělení západních literatur ÚČSL ČSAV. Protože kvalitou záznamů zasílaných do Souborného katalogu ČR splnila náročné požadavky zadavatele, s podporou z téhož zdroje pokračovala v postupné rekatologizaci zmíněného fondu v systému Aleph i v letech 2018–2022. K 31. 12. 2022 dokončila Knihovna ÚČL zpracování monografické části tohoto fondu, díky čemuž umožnila uživatelům ještě snazší přístup ke studiu primárních dokumentů z této unikátní sbírky obsahující dokumenty ze 17. až 20. století a orientované především na beletrii a odbornou literaturu z oblasti románského, anglosaského a germánského písemnictví.

Knihovna ÚČL AV ČR – statistické údaje			
	2020	2021	2022
Knihovní fond			
Celkový počet knihovních jednotek	164329	166753	169044
Počet knih získaných v daném roce	2350	2424	2291
Počet titulů periodik získaných v daném roce	157	146	146
Knihovní služby			
Počet registrovaných uživatelů	382	382	360
Počet výpůjček z fondu knihovny	7356	6854	7505
Počet prodloužení výpůjček	1408	1490	1257
Meziknihovní výpůjční služby			
Dokumenty zapůjčené z jiných knihoven v ČR	29	48	34
Dokumenty zapůjčené jiným knihovnám v ČR	114	75	54
Kopie částí dokumentů zapůjčené knihovnám v ČR	32	48	37
Dokumenty zapůjčené ze zahraničních knihoven	6	5	10
Spolupráce se Souborným katalogem ČR			
Celkový počet záznamů zaslaných do SKC	110542	116677	122911

Tab. 4.a Knihovna ÚČL (Praha), údaje platné vždy k poslednímu dni v roce; zdroj ÚČL

Knihovna brněnského pracoviště ÚČL

Veřejně přístupná je rovněž Knihovna brněnského pracoviště ÚČL. Její fond k 31. 12. 2022 tvořilo 18 421 knihovních jednotek. Čtenáři měli k dispozici též 26 titulů časopisů. Profilově je knihovna zaměřena na českou beletrii 20. století a původní současnou literaturu, literární teorii a literární vědu. Důležitou součástí představuje také literatura regionální a literární periodika. V roce 2017 byla v brněnské knihovně ÚČL dokončena celková rekatologizace knihovního fondu v systému Aleph a od roku 2018 je již celý fond včetně nových přírůstků zpracováván elektronicky. Záznamy jsou průběžně tvořeny dle pravidel RDA ve formátu MARC21 v systému Aleph a jejich zveřejnění umožňuje odborným zájemcům ještě větší využití tohoto speciálního fondu. V roce 2022 nabízela Knihovna brněnského pracoviště ÚČL svým uživatelům též výstřižkový archiv literární publicistiky a realizovala výpůjčky v rámci meziknihovní výpůjční služby.

Digitální zdroje informací

ÚČL nabízí odborné veřejnosti, studentům a dalším zájemcům širokou škálu digitálních zdrojů: oborové slovníky, digitální archivy a fulltextové databáze literárních textů, bibliografické a další specializované databáze a v neposlední řadě též korpusy literárních textů. Ústavní web obsahuje sekci e-studovna, jež slouží jako rozcestník k těmto zdrojům (<https://www.ucl.cas.cz/e-studovna>).

ÚČL v roce 2022 pokračoval v budování vlastní digitální sbírky v Digitální knihovně Akademie věd ČR, do které postupně přesouvá převážně starší kolektivní publikace a další díla ze sbírky Edice E, jejíž podoba je už zastaralá, uživatelsky nekomfortní a dlouhodobě neudržitelná. Výběr z publikační činnosti ústavu je čtenářům nově dostupný v systému Kramerius, který provozuje Knihovna AV ČR. Digitální sbírka obsahuje vedle publikací z Edice E i sborníky ze Studentské literárněvědné konference a postupně přibývají tituly další, včetně novější produkce ÚČL. Sbíрка je dostupná na adrese: <https://kramerius.lib.cas.cz/search?collections=vc:527a4eb4-8433-49e4-882b-36f94dd742f7>. V rámci režimu open access jsou dostupné i oba odborné časopisy v ÚČL vycházející: *Česká literatura* a *Cornova*. Významnou komunikační platformou byly pro ÚČL i v roce 2022 jednak domovské internetové stránky <http://www.ucl.cas.cz> a jednak sociální sítě: ústav je aktivní na Facebooku (<https://www.facebook.com/UCLavcr>) a Twitteru (<https://twitter.com/uclavcr>) a svůj videarchiv, nabízející záznamy vybraných přednášek či diskusí, rozvíjí na YouTube (<https://www.youtube.com/@UCLavcr/>).

---

5. Hospodaření

5.1 Rozpočet

V roce 2022 provozoval ÚČL svou činnost s rozpočtem 114 364 tis. Kč (včetně investic a grantů) s kladným hospodářským výsledkem. Výsledek hospodaření činí po zdanění 1 441 tis. Kč a bude ve výši 436,5 tis. Kč převeden do Rezervního fondu a 1 004,5 tis. Kč do Sociálního fondu. V roce 2022 použil ústav prostředky z fondu účelových prostředků ve výši celkem 3 740 tis. Kč. Z toho bylo 2 808 tis. Kč institucionálních prostředků a 935 tis. Kč grantových prostředků. Do fondu účelově určených prostředků bylo převedeno celkem 3 197 tis. Kč, z toho 3 018 tis. Kč činí institucionální prostředky a 179 tis. Kč grantové prostředky. Struktura financování byla tvořena institucionální dotací ve výši 63 352 tis. Kč, z toho 52 080 tis. Kč na podporu výzkumné organizace, 11 272 tis. Kč na podporu činnosti pracoviště a 1 288 tis. Kč investiční dotace.

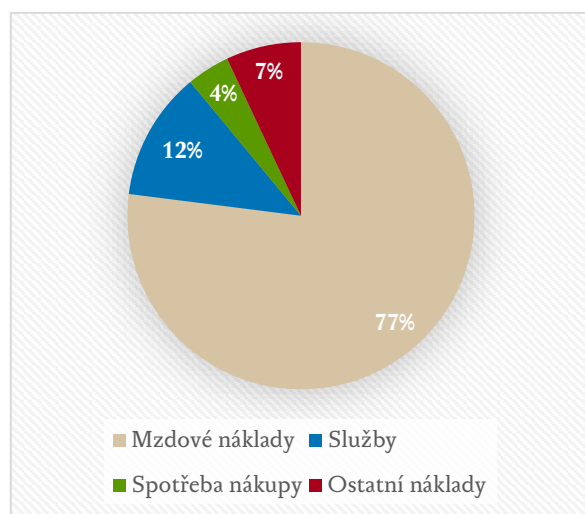
Prostředky grantové činily 40 126 tis. Kč. Grantů/dotací měl ÚČL v roce 2022 celkem 25 (12× GA ČR v hodnotě 11 656 tis. Kč, 3× MŠMT ČR v hodnotě 26 269 tis. Kč, 7× MK ČR v hodnotě 552 tis. Kč, 1× MHMB v hodnotě 40 tis. Kč, 1× TAČR v hodnotě 1 491 tis. Kč a 1× ESF v hodnotě 121 tis. Kč). V roce 2022 ÚČL získal investiční dotace ve výši 1 288 tis. Kč. Investiční dotace byly použity na několik dílčích investic (rozšíření EIS o spisovou službu a dokončení implementace, nákup serverové soustavy a technické zhodnocení ve formě navýšení kapacity stávajícího serveru).

5.2 Náklady

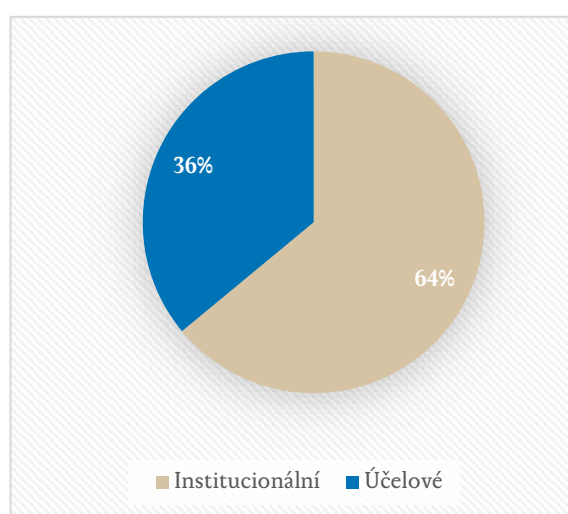
Z hlediska struktury nákladů představovaly hlavní položku náklady osobní. Ty dosáhly včetně odvodů zákonného pojištění a ostatních sociálních nákladů 86 377 tis. Kč. Navýšení osobních nákladů oproti předchozím letům je důsledkem navýšení počtu zaměstnanců na grantové projekty a vyplacené roční odměny, které díky příznivému hospodaření v roce 2022 mohly být zaměstnancům ústavu poskytnuty za úspěšné plnění pracovních úkolů. Náklady na provoz představovaly vedle toho 26 546 tis. Kč. I zde došlo k navýšení nákladů oproti loňskému roku. Navýšení je důsledkem zdražení energií, služeb a materiálu nutných k chodu ÚČL. Na cestovné (včetně zahraničních stáží) vynaložil ÚČL v roce 2022 celkem 2 137 tis. Kč. Podrobnější struktura výnosů a nákladů je uvedena v tabulkách Výsledek hospodaření ÚČL AV ČR, v. v. i., za rok 2022, zveřejněných na webu ÚČL.

Zdroje a rozdělení mzdových nákladů ÚČL (v tis. Kč) včetně pojištění a sociálního fondu				
<i>Zdroj</i>	<i>Mzdy</i>	<i>Pojištění</i>	<i>OON</i>	<i>Celkem</i>
Institucionální dotace	38 401	14 858	1 651	54 910
GA ČR	6 115	2 185	613	8 913
MŠMT ČR a MK ČR	15 898	5 708	948	22 554
Celkem	60 414	22 751	3 212	86 377
Odměny DR a RÚČL				224

Tab. 5.a Struktura mzdových nákladů ÚČL v roce 2022; zdroj ÚČL

Obr. 5.1 Struktura nákladů; zdroj ÚČL

Obr. 5.2 Náklady podle typu financování; zdroj ÚČL

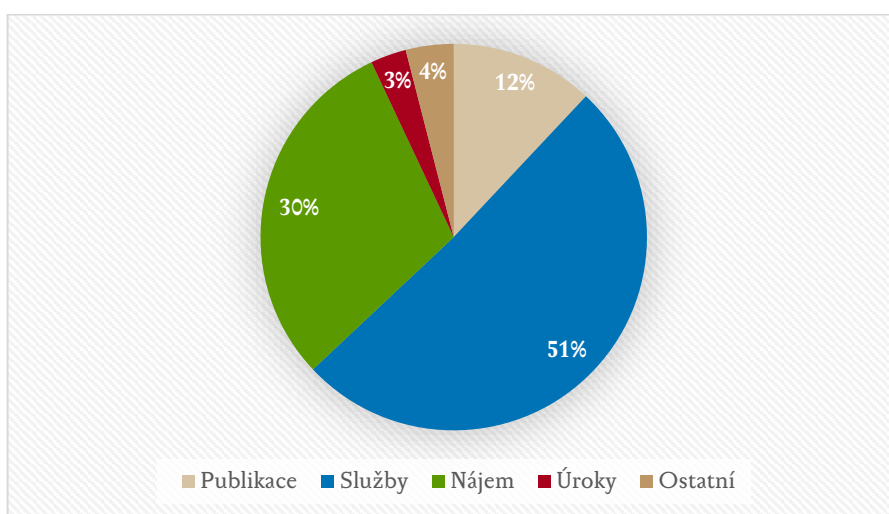
5.3 Výnosy

Nevyužité prostory v budově, které má ÚČL ve svém vlastnictví, pronajímal v roce 2022 jiným subjektům. Nájemci jsou především subjekty nekomerční. Mezi ně patří např. Středisko společných činností AV ČR (knihkupectví Academia), Etnologický ústav AV ČR, Filosofický ústav AV ČR (Kabinet pro klasická studia), občanské sdružení Klub přátel Tvaru (stejnomený literární časopis), CEFRES – Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách. Mezi komerční subjekty se řadili tito nájemci: Space2let, spol. s r. o. (kavárna), Vesmír spol. s r. o. (stejnomený vědecký časopis). Nájemné se promítlo do příjmů ústavu částkou 1 124 tis. Kč. Další výnosy měl ÚČL z prodeje publikací ve výši 464 tis. Kč a z prodeje služeb ve výši 1 963 tis. Kč, úroky činily cca 122 tis. Kč, ostatní výnosy ve výši 148 tis. Kč. Celkem činily zdanitelné výnosy za rok 2022 i s úroky 3 821 tis. Kč. Ústav je i nadále plátcem DPH.

Zdanitelné výnosy ÚČL (v tis. Kč):

Prodej publikací včetně <i>České literatury</i>	464
Tržby z prodeje služeb	1 963
Tržby z pronájmu	1 124
Úroky	122
Ostatní výnosy	148
Celkem výnosy	3 821

Tab. 5.b Struktura výnosů ÚČL v roce 2022; zdroj ÚČL

Obr. 5.3 Výnosy ÚČL v roce 2022; zdroj ÚČL

5.4 Majetek

K 31. 12. 2022 činil majetek ÚČL 72 390 tis. Kč. Mezi významné položky majetku patří: budova v ulici Na Florenci ve výši 64 545 tis. Kč, pozemek Na Florenci ve výši 2 190 tis. Kč, ekonomický informační systém 1 847 tis. Kč a 2× server Asrock proxmox ve výši 1 536 tis. Kč.

Od AV ČR získal ÚČL investiční dotace ve výši 1 288 tis. Kč. Investiční dotace byly použity na několik dílčích investic: dokončení implementace ekonomického informačního systému ve výši 59 tis. Kč, technické zhodnocení stávajícího serveru z důvodu nedostačující kapacity 32 tis. Kč a nákup serverové soustavy v hodnotě 1 536 tis. Kč.

---

6. Orgány pracoviště

6.1 Ředitel pracoviště

Na základě jmenování předsedkyně Akademie věd ČR prof. RNDr. Evou Zažímalovou, CSc., na období 1. 7. 2020 – 30. 6. 2025, vykonával v roce 2022 funkci ředitele ÚČL PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

Informace o činnosti

V průběhu roku ředitel pracoviště vykonával běžnou agendu související s funkcí ředitele, řídil činnost všech složek ústavu, sledoval a kontroloval hospodaření pracoviště a čerpání rozpočtu v předepsané struktuře.

Ředitel ÚČL zorganizoval a vedl celkem 11 pravidelných měsíčních porad kolegia ředitele ÚČL. Spolu se zástupcem ředitele navštívil všechna oddělení a vedl diskuse o jejich výzkumném profilu, aktuálních i plánovaných projektech i celkovém nastavení infrastrukturní podpory.

Ředitel ÚČL po dohodě s předsedkyní Rady ÚČL svolal na 27. září 2022 shromáždění výzkumných pracovníků ÚČL, jehož cílem bylo vybrat dva ústavní zástupce do Akademického sněmu.

Dohlížel vypracování vnitřního kontrolního předpisu a schválil jeho finální znění.

Dozoroval a schválil vnitřní směrnice o postupu zadávání veřejných zakázek a uveřejňování smluv v rejstříku smluv, o systému zpracování účetnictví a oběhu účetních dokladů, o pravidlech nábory a výběru vysokoškolsky vzdělaných pracovníků a pracovníků výzkumných útvarů, o dobrovolnictví v ÚČL a o pravidlech pro IT bezpečnost a využívání výpočetní techniky.

Zajistil předložení finančních dokumentů Výsledek hospodaření za rok 2021 a Rozpočet ÚČL na rok 2022, jejich projednání v Dozorčí radě ÚČL a schválení v Radě ÚČL.

Zajistil předložení Výroční zprávy ÚČL o činnosti a hospodaření za rok 2021 Dozorčí radě ÚČL a Radě ÚČL, jejich schválení oběma radami a zveřejnění výroční zprávy ve stanoveném termínu.

Vydal tři příkazy ředitele:

- 1/2022 k odstranění nedostatků vyplývajících z plánované kontroly hospodaření provedené OVK KAV
- 2/2022 o jmenování zástupců vedoucích oddělení a ostatních vedoucích pracovníků
- 3/2022 o plánovaných atestacích.

6.2 Rada pracoviště

Složení

předsedkyně:

PhDr. Lenka Jungmannová, Ph.D. (ÚČL AV ČR, v. v. i.)

místopředseda:

PhDr. Eduard Burget, Ph.D. (ÚČL AV ČR, v. v. i.)

členové interní:

Mgr. Anna Gnot, Ph.D., Mgr. Magdaléna Jacková, Ph.D.,
Mgr. Václav Smyčka, Ph.D. et Ph.D., PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

členové externí:

Mgr. Ivana Taranenková, Ph.D. (Ústav slovenskej literatury SAV),
Mgr. Zuzana Urválková, Ph.D. (Ústav české literatury a knihovnictví FF MU),
PhDr. Tomáš Pavlíček, Ph.D. (Literární archiv Památníku národního písemnictví)

Informace o činnosti

Rada pracoviště zasedala v termínech: 5. ledna, 25. února, 29. března, 14. dubna, 23. června, 2. listopadu a 5. prosince 2021; návrhy, k jejichž projednání nebylo možné nebo účelné svolat zasedání Rady ÚČL, byly projednány per rollam.

5. ledna

Rada se sešla v novém obsazení a zvolila si předsedkyni a místopředsedu.

25. února

Rada přijala 3 nové projekty za projekty ústavní.

Rada projednala postup řešení 26 ústavních projektů, 3 zhodnotila jako dokončené.

Rada rozhodla o udělení Stipendia Zdeňka Pešata Xavieru Galmichovi a Zuzaně Panák Husárové.

Rada navrhla projekty Bothayny Abubakra, Anna Ananievy, Magdaleny Burger, Meghan Forbes, Piotra Gieworského, Joanny Goszczyńskiej, Anny Grasko, Luciji Mandić, Martiny Mecco, Anna G. Piotrowské a Jindřicha Tomana k udělení Fellowshipu Josefa Dobrovského.

29. března

Rada projednala 13 ústavních návrhů grantových projektů GA ČR.

14. dubna

Rada schválila Rozpočet ÚČL na rok 2022.

Rada schválila Střednědobý výhled rozpočtu ÚČL na období 2023–2024.

Rada projednala návrhy projektů do programu Podpory perspektivních lidských zdrojů.

23. června

Rada schválila Výroční zprávu ÚČL za rok 2022.

Rada schválila upravený výsledek hospodaření ÚČL po auditu za rok 2021 ve výši 2 926 tis. Kč a jeho převod do Rezervního fondu.

Rada schválila 1. změnu Rozpočtu ÚČL na rok 2022.

Rada jednala o novém návrhu smlouvy k vydávání České knihnice.

Rada projednala strategii Open Access.

2. listopadu

Rada schválila 2. změnu Rozpočtu ÚČL na rok 2022.

Rada v návaznosti na projekt Rozvoj kapacit ÚČL AV ČR pro výzkum a popularizaci projednala dokumenty Strategie mezinárodní spolupráce, Strategie komunikace s veřejností a popularizace, OTM-R politika a Plán genderové rovnosti.

Rada projednala návrh na ustavení Mezinárodního poradního sboru ÚČL.

5. prosince

Rada jednala o novele Atestačního řádu.

Rada projednala Etický kodex ÚČL.

6.3 Dozorčí rada

Složení

<i>předsedkyně:</i>	doc. PhDr. Lydia Petráňová, CSc. (EÚ AV ČR, v. v. i.), do 30. 4. 2022
<i>předseda:</i>	Mgr. Ondřej Beránek, Ph.D. (AV ČR), od 1. 5. 2022
<i>místopředseda:</i>	prof. PhDr. Pavel Janoušek, DSc. (ÚČL AV ČR, v. v. i.). do 30. 4. 2022
<i>místopředsedkyně:</i>	Mgr. et Mgr. Stanislava Fedrová, Ph.D. (ÚČL AV ČR, v. v. i.), od 1. 5. 2022
<i>členové:</i>	PhDr. Jiří Beneš (FLÚ AV ČR, v. v. i.), do 30. 4. 2022 Mgr. Petra Eckert Nováková (SSČ AV ČR, v. v. i.) JUDr. Jiří Malý (SSČ AV ČR, v. v. i.) Mgr. Pavla Machalíková, Ph.D. (ÚDU AV ČR, v. v. i.), od 1. 5. 2022

Informace o činnosti

zasedání v roce 2022: 5. dubna, 17. června a 10. listopadu

5. dubna

Projednala a vzala na vědomí hospodářské výsledky ÚČL za rok 2021 a plán rozpočtu na rok 2022 i střednědobý výhled rozpočtu na roky 2023–2024.

Vzala na vědomí výsledky vnitřní kontroly KAV a způsob nápravy shledaných nedostatků.

17. června

Schválila zprávu o činnosti DR za rok 2021.

Projednala a vzala se souhlasem na vědomí předloženou Výroční zprávu ÚČL a výrok auditora k hospodaření a účetnictví za rok 2021.

Vzala na vědomí změny v rozpočtu pro rok 2022.

Zhodnotila manažerské schopnosti ředitele ÚČL ve vztahu k pracovišti i ke zřizovateli.

Schválila Smlouvu o vypořádání závazků s Ústavem biologie obratlovců AV ČR, v. v. i.

10. listopadu

Určila auditora k ověření účetní uzávěrky ÚČL za rok 2022.

Projednala a vzala na vědomí poslední změny rozpočtu na rok 2022.

Vzala na vědomí Dohodu o uznání dluhu a zpětném narovnání s Institutem umění – Divadelním ústavem.

Dále DR průběžně sledovala čerpání rozpočtu pracoviště, včetně jeho změn v průběhu roku (grantové prostředky, v průběhu roku nově získané účelové finance z různých zdrojů, mimořádné institucionální dotace od AV ČR a jejich využití, investice do stavu a též provozu a správy budovy), a také stav prostředků uložených ve fondech; průběžně také prováděla kontrolu smluv vložených do Registru smluv.

Vedle toho DR během roku sledovala i vnitřní odborné záležitosti pracoviště (výsledky atestací pracovníků, hodnocení ústavu podle Metodiky 2017+). DR rovněž vzala na vědomí reflexi projektu Rozvoj kapacit ústavu (OPVVV/MŠMT, 2020–2022).

Během roku byli předsedkyně/předseda i členové DR průběžně v kontaktu s tajemnicí DR a ředitelem pracoviště; podle potřeby spolu konzultovali úkony, procedury a materiály spadající do kompetence DR.

---

7. Další informace

Změny zřizovací listiny

V průběhu roku 2022 nedošlo ke změnám zřizovací listiny.

Hodnocení další a jiné činnosti

ÚČL nevyvíjí další ani jinou činnost.

Informace o opatření k odstranění nedostatků v hospodaření

ÚČL nebyla v roce 2022 uložena opatření k odstranění nedostatků v hospodaření.

Finanční informace o skutečnostech, které jsou významné z hlediska posouzení hospodářského postavení instituce a mohou mít vliv na její vývoj

Všechny podstatné informace o skutečnostech významných z hlediska hospodářského postavení instituce a dalšího vývoje tohoto postavení jsou obsaženy v předchozích částech výroční zprávy.

Předpokládaný vývoj činnosti pracoviště

Všechny podstatné informace umožňující predikovat další vývoj činnosti pracoviště jsou obsaženy v předchozích částech výroční zprávy.

Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí

Na pracovišti probíhá třídění odpadu a recyklace elektronických zařízení včetně baterií a akumulátorů.

Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů

Zástupci odborových organizací se jako členové účastnili jednání kolegia ředitele ÚČL, projednávání rozpočtu pracoviště a rozpočtu sociálního fondu a jednání o úpravách mzdového předpisu ÚČL v souvislosti se zvýšením mezd.

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

ÚČL zveřejnil 27. 2. 2023 výroční zprávu o své činnosti v oblasti poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb. s následujícím obsahem:

Za rok 2022 neevidujeme žádné žádosti o informace a žádné rozhodnutí o odmítnutí žádosti.

Za rok 2022 neevidujeme žádná podaná odvolání proti rozhodnutí.

Za rok 2022 neevidujeme žádné rozsudky soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace ani žádné výdaje v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle tohoto zákona.

Za rok 2022 neevidujeme žádné poskytnuté výhradní licence.

Za rok 2022 neevidujeme žádné stížnosti podané podle § 16a.

Za rok 2022 neevidujeme žádné další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona.

---

8. Zpráva auditora o ověření účetní závěrky a zpráva auditora k výroční zprávě

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA

o ověření účetní závěrky za období
od 1. ledna 2022 do 31. prosince 2022
organizace

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.

Zpráva nezávislého auditora pro vedení organizace Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.

Název organizace: Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.
Sídlo organizace: Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
Identifikační číslo: 68378068
Právní forma: veřejná výzkumná instituce

Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky organizace Ústav pro českou literaturu AVČR, v.v.i. (dále také „Organizace“) sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31. prosinci 2022, výkazu zisku a ztráty, za rok končící 31. prosince 2022 a přílohy této účetní závěrky, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace. Údaje o Organizaci jsou uvedeny v příloze této účetní závěrky.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv Organizace k 31. prosinci 2022 a nákladů a výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící 31. prosince 2022 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky (KA ČR) pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na Organizaci nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Ostatní informace uvedené ve výroční zprávě

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá statutární orgán.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s ověřením účetní závěrky seznámení se s ostatními informacemi a posouzení, zda ostatní informace nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či s našimi znalostmi o účetní jednotce získanými během ověřování účetní závěrky nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významně (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto posouzením se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tj. zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobitelné ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, již dokážeme posoudit, uvádíme, že

- ostatní informace, které popisují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou a
- ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Dále jsme povinni uvést, zda na základě poznatků a povědomí o Organizaci, k nimž jsme dospěli při provádění auditu, ostatní informace neobsahují významné (materiální) věcné nesprávnosti. V rámci uvedených postupů jsme v obdržení ostatních informací žádné významné (materiální) věcné nesprávnosti nezjistili.

Odpovědnost statutárního orgánu Organizace za účetní závěrku

Statutární orgán Organizace odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy, a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je statutární orgán Organizace povinen posoudit, zda je Společnost schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze účetní závěrky záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy statutární orgán plánuje zrušení Organizace nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nesprávnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vzniknout v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost, k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodů mohou být tajné dohody (koluze), falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol vedením Organizace.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem Organizace relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoli abychom mohli vyjádřit názor na účinnost jejího vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti Organizace uvedla v příloze účetní závěrky.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky statutárního orgánu a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Organizaci nepřetržitě trvat. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v příloze účetní závěrky, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Organizace nepřetržitě trvat vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že Organizace ztratí schopnost nepřetržitě trvat.

- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy, a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat statutární orgán o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

V Liberci, dne 15. června 2023

Auditorská společnost:

Auditor, který byl auditorskou společností určen jako odpovědný za provedení auditu jménem auditorské společnosti:

VG D - AUDIT, s.r.o.

VG D - AUDIT, s.r.o.
evidenční č. 271
Bělehradská 18, 140 00 Praha 4

Radka Fišerová

Ing. Radka Fišerová
evidenční č. 2000

---

9. Rozvaha

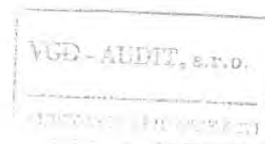
Rozvaha

Sestaveno k 31.12.2022
(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

ÍČO
68378068

Číslo	Název	Číslo řádku	Stav	
			k 01.01.2022	k 31.12.2022
A	A.Dlouhodobý majetek celkem	001	75 364	73 119
A.I	I.Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	002	4 671	4 554
A.I.2	2.Software	004	4 200	4 471
A.I.4	4.Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	006	83	83
A.I.6	6.Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	008	388	
A.II	II.Dlouhodobý hmotný majetek celkem	010	135 260	134 409
A.II.1	1.Pozemky	011	2 190	2 190
A.II.3	3.Stavby	013	111 558	111 558
A.II.4	4.Hmotné movité věci a jejich soubory	014	18 651	17 916
A.II.7	7.Drobný dlouhodobý hmotný majetek	017	2 762	2 646
A.II.9	9.Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	019	100	100
A.IV	IV.Oprávký k dlouhodobému majetku celkem	028	-64 567	-65 844
A.IV.2	2.Oprávký k softwaru	030	-2 578	-2 631
A.IV.4	4.Oprávký k DDNM	032	-83	-83
A.IV.6	6.Oprávký ke stavbám	034	-44 224	-46 455
A.IV.7	7.Oprávký k sam. movitým věcem a souborům hm. mov. věci	035	-14 920	-14 029
A.IV.10	10.Oprávký k DDHM	038	-2 762	-2 646
B	B.Krátkodobý majetek celkem	040	29 269	27 357
B.I	I.Zásoby celkem	041	643	1 034
B.I.5	5.Výrobky	046	643	1 034
B.II	II.Pohledávky celkem	051	295	1 175
B.II.1	1.Odběratelé	052	106	301
B.II.4	4.Poskytnuté provozní zálohy	055	147	584
B.II.6	6.Pohledávky za zaměstnanci	057	42	15
B.II.8	8.Daň z příjmů	059		275
B.III	III.Krátkodobý finanční majetek celkem	071	27 623	24 312
B.III.1	1.Peněžní prostředky v pokladně	072	21	29
B.III.3	3.Peněžní prostředky na účtech	074	27 603	24 283
B.IV	IV.Jiná aktiva celkem	079	708	836
B.IV.1	1.Náklady příštích období	080	343	516
B.IV.2	2.Příjmy příštích období	081	365	320
	AKTIVA CELKEM	082	104 633	100 476

Rozvaha

Sestaveno k 31.12.2022
(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Číslo	68378068
-------	----------

Číslo	Název	Číslo řádku	Stav	
			k 01.01.2022	k 31.12.2022
A	A.Vlastní zdroje celkem	083	91 934	89 930
A.I	I.Jmění celkem	084	89 007	88 488
A.I.1	1.Vlastní jmění	085	75 364	73 119
A.I.2	2.Fondy	086	13 644	15 370
A.II	II.Výsledek hospodaření celkem	088	2 926	1 441
A.II.1	1.Účet výsledku hospodaření	089		1 441
A.II.2	2.Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	090	2 926	
B	B.Cizí zdroje celkem	092	12 699	10 546
B.III	III.Krátkodobé závazky celkem	103	12 620	10 200
B.III.1	1.Dodavatelé	104	368	341
B.III.3	3.Přijaté zálohy	106	231	221
B.III.4	4.Ostatní závazky	107		0
B.III.5	5.Zaměstnanci	108	4 367	4 851
B.III.6	6.Ostatní závazky vůči zaměstnancům	109	16	4
B.III.7	7.Závazky k institucím SZ a VZP	110	2 090	2 486
B.III.8	8.Daň z příjmů	111	273	
B.III.9	9.Ostatní přímé daně	112	399	476
B.III.10	10.Daň z přidané hodnoty	113	71	551
B.III.11	11.Ostatní daně a poplatky	114	0	
B.III.12	12.Závazky ze vztahu k SR	115	4 534	
B.III.17	17.Jiné závazky	120	81	1 055
B.III.22	22.Dohadné účty pasívní	125	190	215
B.IV	IV.Jiná pasíva celkem	127	79	346
B.IV.2	2.Výnosy příštích období	129	79	346
	PASIVA CELKEM	130	104 633	100 476

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
Institute of Czech Literature of the CAS
Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
dič CZ68378068 WEB www.ucl.cas.cz

Razítko :

Odpovědná osoba (statutární zástupce) :

PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

Podpis odpovědné osoby :

Právní forma účetní jednotky :

Veřejná výzkumná organizace, právnická osoba

Osoba odpovědná za sestavení :

Lenka Harudová

Podpis osoby odpovědné za sestavení :

Předmět podnikání :

Vědecký výzkum

Okamžik sestavení : 19.5.2023

VGD - AUDIT, s.r.o.

AUDITOVANÁ ÚČTENSKÁ ZPRÁVA

---

10. Výkaz zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty VVI

Od 01.01.2022 do 31.12.2022

(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

ÍČO
68378068

Číslo	Název	Položka	Číslo řádku	Činnost		
				Hlavní	Další	Jiná
A	A. Náklady					
A.I	I. Spotřebované nákupy a nakupované služby		002	18 168		
A.I.1	1. Spotřeba materiálu, energie a ost. neskl. dodávek		003	4 180		
A.I.3	3. Opravy a udržování		005	3 480		
A.I.4	4. Náklady na cestovné		006	2 137		
A.I.5	5. Náklady na reprezentaci		007	139		
A.I.6	6. Ostatní služby		008	8 231		
A.II	II. Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace		009	-478		
A.II.7	7. Změny stavu zásob vlastní činnosti		010	-478		
A.III	III. Osobní náklady		013	87 995		
A.III.10	10. Mzdové náklady		014	63 627		
A.III.11	11. Zákonné sociální pojištění		015	20 612		
A.III.13	13. Zákonné sociální náklady		017	3 757		
A.IV	IV. Daně a poplatky		019	30		
A.IV.15	15. Daně a poplatky		020	30		
A.V	V. Ostatní náklady		021	3 271		
A.V.19	19. Kurzové ztráty		025	22		
A.V.22	22. Jiné ostatní náklady		028	3 249		
A.VI	VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a OP		029	3 871		
A.VI.23	23. Odpisy dlouhodobého majetku		030	3 871		
A.VIII	VIII. Daň z příjmů		037	65		
A.VIII.29	29. Daň z příjmů		038	65		
	Náklady celkem		039	112 923		

GD - AUDIT, s.r.o.
112923

Výkaz zisku a ztráty VVI

Od 01.01.2022 do 31.12.2022
(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
68378068

Číslo	Položka Název	Číslo řádku	Činnost		
			Hlavní	Další	Jiná
B	B. Výnosy				
B.I	I. Provozní dotace	041	103 479		
B.I.1	1. Provozní dotace	042	103 479		
B.III	III. Tržba za vlastní výkony a za zboží	047	838		
B.IV	IV. Ostatní výnosy	048	10 047		
B.IV.7	7. Výnosové úroky	051	123		
B.IV.8	8. Kurzové zisky	052	0		
B.IV.9	9. Zúčtování fondů	053	4 884		
B.IV.10	10. Jiné ostatní výnosy	054	5 041		
	Výnosy celkem	061	114 364		
C	C. Výsledek hospodaření před zdaněním	062	1 506		
D	D. Výsledek hospodaření po zdanění	063	1 441		

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
Institute of Czech Literature of the CAS
Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
DIČ CZ68378068 WEB www.ucl.cas.cz

Razítko :

Odpovědná osoba (statutární zástupce) :

PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

Podpis odpovědné osoby :

Právní forma účetní jednotky :

Veřejná výzkumná organizace, právnická osoba

Osoba odpovědná za sestavení :

Lenka Harudová

Podpis osoby odpovědné za sestavení :

Předmět podnikání :

Vědecký výzkum

Okamžik sestavení : 19.5.2023

VGD - AUDIT, s.r.o.

AUDITOVACÍ PRACOVNÁ LISTINA

---

11. Příloha k účetní závěrce

Příloha účetní závěrky za rok 2022

A. Obecné údaje:

1. Popis účetní jednotky

Název: Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

Sídlo: Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1

IČ: 68378068

DIČ: CZ68378068

Právní forma: veřejná výzkumná instituce

Hlavní činnosti: Vědecký výzkum v oblastech teorie a dějin české literatury; v souvislosti se základním zaměřením své činnosti představuje pracoviště současně informační a konzultační středisko v oblasti literárněvědných informací. Vydávání vědeckých publikací, poskytování vědeckých posudků, stanovisek a doporučení, konzultační a poradenská činnost. Uskutečňování doktorských studijních programů ve spolupráci s vysokými školami a výchova vědeckých pracovníků. Rozvoj mezinárodní spolupráce v rámci předmětu činnosti včetně organizace společného výzkumu se zahraničními partnery, vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. Pořádání vědeckých setkání, konferencí a seminářů včetně mezinárodních a zajišťování infrastruktury pro výzkum.

Jiná činnost: nemá

Další činnost: nemá

Datum vzniku: 1. 1. 2007

Statutární orgán

Ředitel: PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

Dozorčí rada:

Předseda: Mgr. Ondřej Beránek, Ph.D.

Místopředseda: Mgr. et Mgr. Stanislava Fedrová, Ph.D.

Členové: Mgr. Pavla Machalíková, Ph.D.; JUDr. Jiří Malý; Mgr. Petra Eckert
Nováková

Tajemník: Bc. et Bc. Kateřina Bínová

Rada instituce:

Předseda: doc. PhDr. Lenka Jungmannová, Ph.D.

Místopředseda: PhDr. Eduard Burget, Ph.D.

Členové: PhDr. Petr Šámal, Ph.D.; Mgr. Anna Gnot, Ph.D.;
Mgr. Magdaléna Jacková, Ph.D.; Mgr. Václav Smyčka, Ph.D. & Ph.D.
PhDr. Tomáš Pavlíček, Ph.D.; Mgr. Zuzana Urválková, Ph.D.;
Mgr. Ivana Taranenková, Ph.D.

Tajemník: Mgr. Martin Lukáš, Ph.D.

B. Zřizovatel:

Akademie věd ČR – organizační složka státu, IČ: 6016517 se sídlem v Praze 1, Národní 1009/3, PSČ: 117 20.

Výše vkladu do vlastního jmění zapsaná do rejstříku:

Není.

Změny a dodatky v rejstříku v uplynulém účetním období:

Nejsou.

C. Účetní období:

Účetním obdobím je kalendářní rok od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022.

Účetní závěrka je sestavena k 31. 12. 2022.

D. Informace o použitých účetních metodách, obecných účetních zásadách:

1) Obecné informace

Účetní jednotka se od 1. 1. 2007 stala samostatným právním subjektem – veřejnou výzkumnou institucí, zřízeným podle zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, § 31, odstavec 5.

Dnem 1. ledna 2007 přechází na veřejnou výzkumnou instituci majetek České republiky, ke kterému měla ke dni 31. prosince 2006 příslušnost hospodaření státní příspěvková organizace, která se mění na veřejnou výzkumnou instituci podle odstavce 1. Aktiva, závazky a další pasiva, příslušející této státní příspěvkové organizaci ke dni 31. prosince 2006, se stávají dnem 1. ledna 2007 aktivy, závazky a dalšími pasivy veřejné výzkumné instituce. Peněžní prostředky, se kterými hospodář ke dni 31. prosince 2006 státní příspěvková organizace, se převádějí na účet cizích prostředků vedený organizační složkou státu, která je zřizovatelem státní příspěvkové organizace nebo plní jeho funkci. Peněžní prostředky uvedené v předchozí větě převedla organizační složka státu bezodkladně na účet veřejné výzkumné instituce.

Příložená účetní závěrka byla připravena dle:

Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

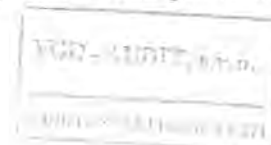
Vyhlášky č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví.

Českých účetních standardů č. 401–414, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, ve znění platném pro dané účetní období.

Účetní metody:

Účetní závěrka je sestavena v českých korunách a údaje v ní jsou vykazovány v celých tisících Kč. Údaje přílohy vycházejí z účetních písemností účetní jednotky (účetní doklady, účetní knihy a ostatní účetní písemnosti) a z dalších podkladů, které má účetní jednotka k dispozici.

V roce 2022 došlo k naskladnění 4 konsignačních skladů, kdy je účetní evidence prováděna způsobem B. Přírůstky a úbytky jsou evidovány v prodejních cenách a na konci účetního období zaúčtovány na účet 563 Změna stavu výrobků, souvztažně na účty 123x rozdělené na příslušné sklady. Skutečné náklady a výnosy se evidují do nákladů a výnosů v průběhu roku přímo do období, ve kterém vznikly.

Účetnictví jako celek je zpracováno v systému iFIS, mzdová a personální agenda je zpracovávána systémem EGJE/ELANOR.

2) Účtování nákladů a výnosů

Výnosy a náklady se účtují časově rozlišené, tj. do období, s nímž věcně i časově souvisejí. Účetní jednotka neúčtuje o tvorbě rezerv.

3) Způsob uplatnění při přepočtu údajů v cizích měnách na českou měnu

Při přepočtu cizích měn na českou měnu používá účetní jednotka denní kurz ČNB vyhlášený v den předcházející pořízení dokladu. Aktiva i pasiva vykázaná v cizích měnách se přepočítávají kurzem ČNB platným k rozvahovému dni.

4) Daň z příjmů

Náklad na daň z příjmů se počítá za pomoci platné daňové sazby z účetního zisku zvýšeného nebo sníženého o trvale nebo dočasně daňově neuznatelné náklady a nezdaňované výnosy.

Daňová povinnost za rok 2022 činí 65 tis. Kč.

Daňová úspora dle § 20 odst. 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů za rok 2022 činila 1 000 tis. Kč a bude využita ke krytí nákladů na vědecké a výzkumné činnosti.

E. Způsoby oceňování:

Způsoby oceňování, které účetní jednotka použila při sestavení účetní závěrky za rok 2022, jsou následující:

1.1) Dlouhodobý nehmotný majetek

Dlouhodobý nehmotný majetek se oceňuje v pořizovacích cenách, které obsahují cenu pořízení a náklady s pořízením související. Ocenění se zvyšuje o technické zhodnocení provedené na majetku v souladu s platnými účetními metodami.

Drobný nehmotný majetek do 80 000,- Kč se oceňuje v pořizovacích cenách a odepisuje se jednorázově do nákladů, dále je veden v operativní evidenci.

Dlouhodobý nehmotný majetek je odepisován do nákladů na základě předpokládané doby životnosti příslušného majetku.

1.2) Dlouhodobý hmotný majetek

Dlouhodobý hmotný majetek se oceňuje v pořizovacích cenách, které zahrnují cenu pořízení, náklady na dopravu, clo a další náklady s pořízením související.

Ocenění se zvyšuje o technické zhodnocení provedené na dlouhodobém hmotném majetku v souladu s platnými účetními metodami. Běžné opravy a údržba se účtují do nákladů.

Drobný dlouhodobý hmotný majetek do 80 000,- Kč se oceňuje v pořizovacích cenách a odepisuje se jednorázově do nákladů, dále je veden v operativní evidenci.

Dlouhodobý hmotný majetek je odepisován do nákladů na základě předpokládané doby životnosti příslušného majetku.

1.3) Způsob stanovení reprodukční ceny u majetku

Reprodukční cenou byl oceněn majetek, který účetní jednotka nabyla bezúplatně, např. pozemky, a to cenou stanovenou znalcem.

1.4) Způsob stanovení odpisových plánů pro účetní odpisy

Účetní odpisy vyjadřují trvalé snížení hodnoty majetku v důsledku opotřebení. Při stanovení odpisového plánu se vychází z doby upotřebitelnosti pořízeného majetku. Podkladem pro stanovení doby upotřebitelnosti je zákon o dani z příjmů, který zařazuje majetek do odpisových skupin s pevným určením doby odpisování. Odpisy tedy vyjadřují rovnoměrný podíl opotřebení pro dané účetní období. Předpokládané odpisy majetku pro jednotlivá období jsou uvedena v odpisovém plánu. Odpisování majetku začíná měsícem následujícím po zařazení do užívání. Pozemky se neodepisují. Běžná údržba a opravy jsou účtovány jako náklad běžného období. Majetek byl vznikem veřejné výzkumné instituce převeden předávacím protokolem od zřizovatele.

1.5) Zásoby

Společnost má zásoby vlastních výrobků, které se evidují ve skladu publikací a v konsignačních skladech odběratelů Kosmas, Send, Kat Media a Středisko společných činností AV ČR, v.v.i. Jedná se o publikace vytvořené zaměstnanci společnosti. Zásoby jsou ve výši 1034 tis. Kč, jsou oceňovány a evidovány v prodejních cenách.

Vzhledem k tomu, že vydávání publikací je v rámci předmětu činnosti výzkumu, nelze odhadnout jejich hodnotu v korunovém vyjádření. Knihy jsou ponechávány na skladě i přesto, že datum jejich vydání je od roku 1993, a to právě pro jejich hodnotu v oblasti teorie a dějin české literatury.

1.6) Pohledávky

Pohledávky se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při nabytí za úplatou nebo vkladem pořizovací cenou. Při ocenění pohledávek se jejich dočasné snížení hodnoty vyjadřuje prostřednictvím opravných položek.

1.7) Závazky

Ostatní závazky se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při nabytí za úplatou nebo vkladem pořizovací cenou.

1.8) Peněžní prostředky

Peněžní prostředky zahrnují hotovost a účty v bankách. Vykazují se v nominální hodnotě.

F. Náklady a výnosy:

Jednotka nemá náklady či výnosy, které by byly mimořádné svým objemem či původem.

G. Odměna auditora:

Celková odměna přijatá auditorem za povinný audit roční závěrky a jiné kontrolní a analytické činnosti činí 66 tis. Kč bez DPH.

H. Vývoj dlouhodobého majetku:

Vývoj dlouhodobého majetku k 31.12.2022 v tis. Kč

Požizovací hodnota

	Software	DDNM	Nedokončený DNM	Zálohy	Nehmotný DM celkem
Počáteční stav	4200	83	388	0	4671
Přeúčtování	388		-388		0
Přirůstky	59				59
Úbytky	-175				-175
Konečný stav	4471	83	0	0	4554

Oprávk

	Software	DDNM	Nedokončený DNM	Zálohy	Nehmotný DM celkem
Počáteční stav	2578	83	0	0	2661
Odpisy	228	0			228
Oprávk vztahující se k úbytkům	-175	0			-175
Konečný stav	2631	83	0	0	2714
Počáteční stav netto	1622	0	388	0	2010
Konečný stav netto	1840	0	0	0	1840

Požizovací hodnota

	Pozemky	Budovy	Stroje a zařízení	Inventář	Jiný DDHM	Nedokončený DHM	Zálohy	Hmotný DM celkem
Počáteční stav	2 190	111557	14469	4 182	2762	100	0	135260
Přeúčtování								0
Přirůstky			1568					1568
Úbytky			-2303		-117			-2420
Konečný stav	2 190	111 557	13733	4 182	2 646	100	0	134408

Oprávk

	Pozemky	Budovy	Stroje zařízení a inventář	Jiný DDHM	Nedokončený DHM	Zálohy	Hmotný DM celkem
Počáteční stav	0	44224	14920	2762	0	0	61906
Odpisy		2231	1412				3643
Oprávk vztahující se k úbytkům			-2303	-117			-2420
Konečný stav	0	46455	14029	2 646	0	0	63130
Počáteční stav netto	2 190	67333	3731	0	100	0	73354
Konečný stav netto	2 190	65102	3886	0	100	0	71278

I. Názvy jiných účetních jednotek, v nichž má účetní jednotka podíl

Jednotka sama ani prostřednictvím třetích osob nedrží podíl v žádné jiné účetní jednotce.

J. Splatné závazky pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, veřejného zdravotního pojištění a evidované daňové nedoplatky:

	Výše k 31. 12. 2022 (v tis. Kč)
Okresní správa sociálního zabezpečení – sociální pojištění	1734
Veřejné zdravotní pojišťovny – zdravotní pojištění	752
Finanční úřad – zálohová daň	445
Finanční úřad – srážková daň	31
Finanční úřad – silniční daň za rok 2022	0
Finanční úřad – daň z přidané hodnoty	551

Výše uvedené závazky byly ke dni splatnosti uhrazeny.

K. Akcie

Jednotka nevlastní žádné akcie.

L.

Jednotka nemá závazky se splatností delší než 5 let.

M.

Jednotka nemá finanční dluhy neuvedené v rozvaze.

N. Hospodářský výsledek:

Daňový základ byl zjištěn v souladu se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění.

Účetní jednotka uplatnila v roce 2022 slevy na dani.

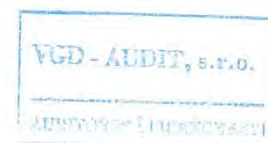
Výsledek hospodaření za rok 2022 v celkové částce 1 506 tis. Kč.

O. Personální vztahy

Rozbor dle kategorií pracovníků:

Kategorie	Vědecký pracovník	Odborný prac. VaV – VŠ	Odborný prac. – VŠ	Odborný prac. – SŠ	THP pracovník	Dělnické profese
Průměrný přepočtený počet pracovníků	61,96	11,36	23,87	3,21	10	0

Průměrný přepočtený počet zaměstnanců: 110,4

Přehled osobních nákladů	Běžné účetní období (v tis. Kč)
Mzdové náklady	63627
z toho ostatní osobní náklady (OON)	3212
Sociální pojištění a zákonné sociální náklady	24369
Celkem	91208

P. Výše odměn poskytnutých členům dozorčích a řídicích orgánů:

Celková výše odměn vyplacených členům dozorčích a řídicích orgánů za rok 2022 činí 224 tis. Kč.

Q. Účast členů orgánů účetní jednotky a jejich rodinných příslušníků v právnických/fyzických osobách, s nimiž účetní jednotka uzavřela obchodní nebo jiné smluvní vztahy.

člen Dozorčí rady JUDr. Jiří Malý je současně místopředsedou Dozorčí rady a zástupce ředitele ve Středisku společných činností AV ČR, v.v.i.; ředitel pracoviště a člen Rady ÚČL PhDr. Petr Šámal, Ph.D. je členem Rady pracoviště v Ústavu soudobých dějin AV ČR, v.v.i; Tomáš Pavlíček, Ph.D. měl současně účast v Památníku národního písemnictví.

R. Výše záloh závdavků a úvěrů poskytnutých členům statutárních dozorčích a řídicích orgánů:

Celková výše záloh, závdavků a úvěrů poskytnutých členům statutárních dozorčích a řídicích orgánů v roce 2022 činí 0 Kč.

S. Základ daně a využití daňových úlev:

Základ daně byl v souladu se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů stanoven na 628tis. Kč, byl uplatněn odpočet daně dle § 20 odst. 7 a sleva na dani za zaměstnance se zdravotním postižením.

T. Doplnující informace k Rozvaze a Výkazu zisku a ztráty

1) Významné položky z rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty, jejichž uvedení je podstatné pro hodnocení finanční, majetkové a důchodové pozice podniku
Veškeré údaje jsou zřejmé z účetní závěrky.

2) Události, ke kterým došlo mezi datem účetní závěrky a datem, ke kterému jsou výkazy schváleny k předání mimo účetní jednotku
Žádné události významné pro finanční situaci v instituci nenastaly.

3) Doplnující informace k některým položkám aktiv a pasiv

3.1) Vlastní jmění, Fondy

Vlastní jmění, Fondy v tis. Kč.	2021	2022
Vlastní jmění	75364	73119

Sociální fond	1085	665
Rezervní fond	2637	5563
Fond účelově určených prostředků	3555	3012
Fond reprodukce majetku	6367	6130

3.2) Pohledávky

a) Souhrnná výše pohledávek:

K 31.12.2022 jsou pohledávky ve výši 885 tis. Kč, po splatnosti do 30-ti dní 100 tis. Kč.

b) Pohledávky kryté podle zástavního práva nebo jištěné jiným způsobem:

Nejsou.

3.3) Závazky

a) Souhrn výše závazků:

K 31.12.2022 jsou závazky ve výši 562 tis. Kč, po splatnosti žádné.

b) Závazky kryté podle zástavního práva:

Nejsou.

c) Závazky, které nejsou evidovány v účetnictví (neuvedené v rozvaze):

Nejsou.

3.4) Rozdíl mezi daňovou povinností připadající na běžné nebo minulé účetní období a již zaplacenou daní (je-li rozdíl významný).

Není.

IV. Přehled o přijatých a poskytnutí darech, dárcích a příjemcích těchto darů (významné položky)

Nejsou.

U. Přehled přijatých dotací v členění na investiční a neinvestiční (v tis. Kč)

<u>Poskytnuté dotace celkem</u>	104 766
<u>Neinv. dotace institucionální</u>	63 352
z toho výzkumný záměr	52 080
dotace na činnost	11 272

<u>Neinv. dotace účelové</u>	40 126
z toho granty GA ČR	11 653
projekty ostatních rezortů	28 473

<u>Investiční dotace</u>	1 288
--------------------------	-------

3.8) Celkové výdaje vynaložené za účetní období na výzkum a vývoj (tis. Kč)

112 858

V. Přehled o veřejných sbírkách

Žádné veřejné sbírky v roce 2022 nebyly pořádány.

W. Rozdělení zisku popř. způsob úhrady ztráty předchozích let

Za rok 2022 byl kladný výsledek hospodaření ve výši 1 441 tis. Kč, který bude po odsouhlasení Dozorčí radou ÚČL převeden do sociálního a rezervního fondu.

X. Produkční kvóty a individuální limity

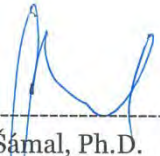
Žádné nejsou.

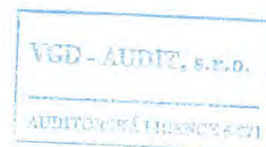
Datum: 26.04.2023

Sestavil:

Lenka Harudová

Podpis statutárního orgánu:

PhDr. Petr Šámal, Ph.D.

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.í
Institute of Czech Literature of the CAS
Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
DIČ CZ68378068 WEB www.ucl.cas.cz